

СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА ● ПИСАН ИЈЕКАВСКИМ ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА III ● БРОЈ 23 ● ОКТОБАР 2017. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ШЕФ ПОСЛАНИЧКОГ КЛУБА СНС

ДР АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ

Рума је у инвестиционом смислу најатрактивнија локална самоуправа у Србији

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ ВРАЧАР

ДР МИЛАН НЕДЕЉКОВИЋ

Нема одговора „општина није надлежна”

120 ГОДИНА НАЈСТАРИЈЕГ СРПСКОГ УДРУЖЕЊА У ХРВАТСКОЈ

ПРИВРЕДНИК

ОСЛОНАЦ СРПСКЕ ОМЛАДИНЕ

ЛУНИЋ: ОЈЧАТИ СРПСКИ ПОТЕНЦИЈАЛ

ИЗАСЛАНИК ПРЕДСЈЕДНИКА СРБИЈЕ АЛЕКСАНДРА ВУЧИЋА НА СКУПУ У ЗАГРЕБУ

ЛИНТА: СРБИЈА ЋЕ УВИЈЕК ДА ПРУЖА ПОДРШКУ СВОМ НАРОДУ У ХРВАТСКОЈ

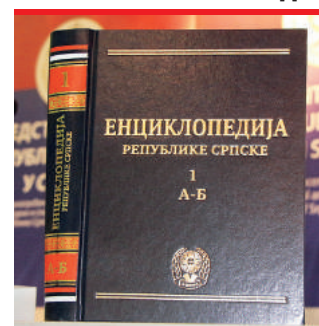

ЧЕДОМИР ВИШЊИЋ

Пропаст Срба у Хрватској почела је сукобом Прибићевића и епископа Грујића

САЈАМ КЊИГА У БЕОГРАДУ

Промовисан први том Енциклопедије Републике Српске

ОДРЖАН ТРАДИЦИОНАЛНИ 18. КРАЈИШКИ ЛИКОВНИ САЛОН

Кураица: Прстен Умјетничког братства Крке обавезује на још већу борбу за истину

ХЕРЦЕГОВАЧКИ АРХИМАНДРИТ КОЈИ ЈЕ КРВАРИО ЗА СВОЈУ ОТАЦИНУ - СРБИЈУ!

Крст, перо и мач Нићифора Дучића

Председник Удружења Требињаца „Јован Дучић” из Београда Жарко Ј. Ратковић на задушнице говорио на гробу архимандрита, а дан касније организована изложба у част Нићифора Дучића

УВОДНИК

» Пише: Трифко Ђоровић

И мученици на суду

Недавно откриће Српског националног друштва Пребиловци звучи потпуно невјероватно. Пребиловчанима је општина Чапљина на веома дискутабилан начин већ одузела доста земљишта. Такав је случај и са некадашњом шталом бивше Сељачке радне задруге Милко Булут. Никакав поступак за одузимање дијелова непокретности за шталу није спривођен. Штала је по укидању задруге престала да се користи за затварање стоке и претворена је у магацин и откупно мјесто поврћа. Вријеме и рат су шталу порушили, а власници земљишта су вратили свој посјед. Послије претходног рата, када је и све приватизовано, земљиште одузето од Пребиловчана и других власника је додијељено једној фирми из Чапљине. Она је то углавном издала Хрватима у дугорочни закуп, са изгледом да га једнога дана претвори у власништво. Уписани власници су Пребиловчани, живи и мртви, који имају правне слѣдбенике и неки од њих су прави власници. Статус власника им даје право посједа које због рата и одсуства из села нису неко вријеме имали, што су неки појединци искористили и заузели простор. Међутим, морамо се подсетити да се власништво стиче на основу ваљаног правног посла уписом у земљишну књигу „грунт“. Један од људи који је на такав начин заузео поменуто некадашњу задругу схватио је да има неважећи правни уговор, па је преко адвоката поднио тужбу за утврђење права власништва Општинском суду у Чапљини против лица која су уписана као власници

» Тужен је и мученик Марко Ждракановић чији је лик централни на фресци Храма Васкресења у Пребиловцима

ци земљишта на коме се налазила „задружна штала“. Међу њима је и четворо мученика, од који су троје били носиоци домаћинства чија су огњишта угашена 1941. године у геноцидном злочину чапљинских усташа у Пребиловцима. То су мученици чији су ликови насликани на централној фресци параклиса Светих Пребиловачких и доњехерцеговачких мученика. Мученици су тужени да би њихова земља незаконито припала новом власнику, који се, преко адвоката, досјетио да мученике прогласи „особама непознатог боравка“. Тиме је спор прикрио од законских наследника побијених Срба и преко суда издејствовао да им се постави привремени заступник. Наравно, то је покушај изигравања прописа јер ови мученици нису особе непознатог боравка, већ умрла лица која имају правне слѣдбенике којима се мора доставити тужба и омогућити учешће у парници.

Парница против живих и побијених Пребиловчана је у ствари више политички него правни предмет и тиче се положаја Срба у Херцеговачко-неретванском кантону и њихових основних права какво је право на имовину. Слична судбина могла би се десити и широм Федерације БиХ, гдје је у току уписивање земље у катастар на основу законског минимума углавном недоступног припадницима српског народа. О томе ћемо више писати у наредним бројевима.

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: **Савез Срба из региона**
 Главни и одговорни уредник: **Трифко Ђоровић**
 Лектор: **Сања Вуковић**
 Веб администратор: **Милосав Шапић**
 Редакција: **Весна Вуковић, Сњежана Станишић, Јелена Рокнић, Жељко Ђекић и Јована Јакшић**
 Адреса: **Краљице Марије 47, Београд**
 Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
 Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
 Телефон: **011/3820-250, 021/6613 600**
 Сајт: **www.ssr.org.rs**

Тираж: **31.000 примјерака**
 Дизајн и прелом: **Студио Хум, Барајево**
 Штампарија: **Графопродукт**
 Десанке Максимовић 52, Нови Сад
 Лист излази посљедњег дана у мјесecu.
 Рукописи и фотографије се не враћају.

Штампање
 Српског кола
 помогла је
 Управа
 за сарадњу
 с дијаспором
 и Србима
 у региону

ISSN 2466-3476

ОДРЖАНА ОСМА МЕДИЈСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ДИЈАСПОРЕ И СРБА У РЕГИОНУ

» Владимир Радомировић, Вељко Одаловић и Александар Гајовић

Ако матица дозволи да Срби у дијаспори забораве писмо, изгубиће се и наш идентитет

Осма медијска конференција дијаспоре и Срба у региону одржана је 26. октобра, у Прес центру Удружења новинара Србије. Тема конференције је била је очување српског језика и идентитета.

Овогодишња конференција била је посвећена српском језику и култури и улози коју медији и организације дијаспоре и региона имају у њиховом очувању, употреби ћириличких фонтова у дигиталној комуникацији.

20 МИЛИОНА ЉУДИ НА СВИЈЕТУ ПРИЧА СРПСКИ

Конференцију је отворио Вељко Одаловић, генерални секретар Министарства спољних послова, који је истакао да 20 милиона људи у свијету говори српским језиком и да је велики број наших сународника у расијању, због чега ово министарство има часну и одговорну дужност и обавезу да учини све да тамо гдје се налазе не забораве ни своју државу, ни свој језик, ни своје писмо.

– Било што од овога да забораве изгубили су свој идентитет – рекао је Одаловић.

Предсједник УНС-а Владимир Радомировић подсетио је на отварању конференције да УНС у сарадњи с Министарством спољних послова већ годинама реализује пројекте едукације и подршке намијењене колегама из медија и организација Срба из дијаспоре и региона.

– Од 2013. године колеге из региона долазе на праксу и обуку у УНС и у београдске редакције, како би научили како да покрену сајтове, како да унаприједи постојеће и прилагоде се онлајн окружењу и раду на интернету. Њих 23 до сад прошло је кроз овај програм, а ове године са нама су сарадници из часописа *Наши тлас* и *Мостови* из Словеније, *П њоршала* из Загреб, Крајишког културног центра *Свети Сава* из Бањалуке и недељника *Наше речи* из Румуније – рекао је Радомировић.

Прва дискусија под називом *Очување српског језика и културе: иницијативе и пројекти у Републици Србији с освртом на дијаспору и региону* била је посвећена употреби српског језика и ћириличког писма, праву на изучавање и његовање српске културе и историје, очувању и заштити српског културно-историјског наслеђа и информисању на српском језику. О овој теми говорили су: Драган Хамовић, посебни савјетник министра културе и информисања, Марија Стаменковић, из Министарства просвјете, науке и технолошког развоја, која је представила пројекат *Србија за Србе из региона*, Владан Тријић, замјеник управника

Народне библиотеке, који је представио резултате помоћи у публикацијама и програме чувања, заштите и конзервације културне баштине у региону и дијаспори и Вељко Брборић, управник Катедре за српски језик са јужнословенским језицима, Филолошког факултета, Универзитета у Београду.

На другом панелу под називом *Уложавање ћирилице и ћириличких фонтова у дигиталној комуникацији* говорили су: Момчило Вуксановић, у име Српског националног савјета из Подгорице, Предраг Милићевић, из Регистра националних интернет домена Србије, Владо Букановић, лингвиста и проф. Оливера Стојадиновић са Факултета примијењених умјетности, која је представила интернет сајт *Тийометар*.

УЛОГА МЕДИЈА

Трећа дискусија била је посвећена улози медија и организација дијаспоре и региона у очувању српског језика и културе и представљању примјера добре праксе. О овој теми говорили су: Срђан Тапић, генерални секретар СКД Просвјета, који је представио Љетњу школу српског језика и културе и часопис за културу *Просвјета*, Љерка Радој-

чић, извршна уредница дјечјеј листе *Бијела пчела*, која је представила лист и програм очувања језика и писма, Весна Бајић Стојиљковић, етномузиколог из АКУД-а *Коло* (*Којер*) која је представила пројекат *Школа српског језика, књижевности, традиције и културе – Ћириландија 3* и Иван Милетић, из Српског савјета Велике Британије, који је представио програм едукација и повезивања младих британских Срба.

Четврти сегмент конференције био је посвећен пројектима у функцији очувања језичког и културног идентитета из матичне државе. Пројекте су представили: Маша Ђорђевић, из удружења *Миа Паирија*, пројекат *Дечији љетњи камп – Сачувајмо коријене*; Душан Јововић, мултимедијални умјетник; Горан Павловић, Радио Нови Сад, емисија *Наши у свијету* намијењена дијаспори и Душица Антић Рашић, уредница сајта *www.srpskisajt.com*, који је посвећен учењу српског језика и промописању културе и традиције.

Виолета Јованов Пештанац представила је програм онлајн менторства за унапређење веб сајтова и активизма на друштвеним мрежама медија и организација региона/дијаспоре којима се до наредне конференције обезбјеђује бесплатна подршка.

Конференцију су организовали Удружење новинара Србије (УНС), под покровитељством Министарства спољних послова – Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

СК-АГ

ОЧУВАЊЕ ЈЕЗИКА ПРИОРИТЕТ

– Приликом расписивања конкурса министарства у посљедње три године, један од приоритета је очување српског националног, културног и језичког идентитета. Упркос ограниченим средствима и капацитетима, Министарство културе и информисања ће и даље бити поуздан партнер у том важном процесу за Републику Србију – рекао је на отварању конференције Александар Гајовић, државни секретар за информисање.

ВУКСАНОВИЋ: БРИГА ОКО ЋИРИЛИЦЕ

Предсједник Српског националног савјета Подгорице др Момчило Вуксановић каже да ова организација улаже велики труд да се што више уради на заштити српског језика и ћириличног писма, али да то не може да се ријешити без помоћи матичне државе. Др Вуксановић се осврнуо и на пројекат Српске куће у Подгорици.

– Србија је своје обећање испунила и простор је адаптиран, међутим још увијек није направљен договор ко ће и на који начин користити овај простор – рекао је Вуксановић, а ријеч је о пројекту за који је Влада Србије издвојила је из буџетске резерве око 3,4 милиона евра. Српска кућа, се налази на атрактивној локацији у Подгорици, поред моста Миленијум, код Његошевог парка.

У СЛОВЕНИЈИ НЕ ПОСТОЈИ СРПСКА ШКОЛА

Представница за културу Националног савјета Срба Словеније др Весна Бојић Стојиљковић каже да у Словенији не постоји школа српског језика.

– У Копру смо прије седам година покренули унутар удружења радионице које су касније прерасле у школу, али то је опет потпуно неформалан облик едуковања.

Према ријечима др Весне Бојић Стојиљковић, за српску етничку заједницу ситуација је јако тешка.

– У оквиру наших могућности урадили смо све што смо могли, али нисмо били подржани. За разлику других етничких заједница које имају свој језик у основним школама, ми нисмо добили ту могућност. Срба је највише од свих етничких заједница, а немамо права као други.

МАТИЦА УПЛАТИЛА ДРУГУ ДОНАЦИЈУ ЗА ОБНОВУ САБОРНОГ ХРАМА У ГРАДУ НА НЕРЕТВИ

СРБИЈА ДОНИРАЛА МИЛИОН МАРАКА ЗА ОБНОВУ ХРАМА СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У МОСТАРУ

Председник Србије Александар Вучић изјавио је да је Србија уплатила 500.000 евра за изградњу Саборног храма у Мостару, истакавши да је то значајно за опстанак српског народа у том граду и Херцеговини, као и за обнову православних светиња.

Вучић је подсјетио да је Србија за обнову тог храма већ раније издвојила 200.000 евра и захвалио предједавајућем Председништву БиХ Драгану Човићу што је иницирао ту донацију.

– Када сам приликом недавне посјете Сарајеву питао шта би Србија могла да помогне у Федерацији БиХ, молба Човића, који је Хрват по националности, била је обнова храма у Мостару. Са тим се сагласио и бошњачки члан Председништва БиХ Бакир Изетбеговић – рекао је Вучић.

Обнову храма до сада су помогли бројни донатори из Републике Српске, БиХ, Србије, као и из различитих крајева свијета. Међу њима су владе Српске, Србије, Федерације БиХ, Херцеговачко-неретванског кантона, Града Мостара, Савјет министара БиХ. Највећи донатор је Влада Српске.

ХРАМ ЗАПАЉЕН 1992. Г.

Захваљујући бројним донацијама звоно са Саборне цркве поново се чује у Мостару и подсећа да су Срби вијековима неизоставан дио овог града.

За ових седам година колико је прошло од ископавања и обнове терена доста је урађено. Стигло се готово до краја грађевинских радова.

– Рокови на изградњи зависили су од финансијске ситуације. Пристигла су средства и динамика је кренула боље. Очекује се да радимо на засводњавању и покривач-

ФОТО: СРНА

ХРВАТИ МИНИРАЛИ ПРАВОСЛАВНЕ СВЕТИЊЕ

Саборни храм Свете тројице грађен је између 1863. и 1873. године. И тада је новац за градњу прикупљао српски живаљ из долине Неретве, али остало је забиљежено да је велики прилог послао и султан Абдул Азиз, као и да је дио новца стигао из Русије. Градитељи ове цркве били су Херцеговац Спасоје Вулић и један од чувених неимара тог времена на цијелом Балкану Андреј Дамјанов. У посљедњем рату је у Мостару уништено све што припада Српској православној цркви. Саборни храм Свете тројице, подигнут 1873. године, био је један од највећих храмова Српске цркве. Током 7. и 8. јуна 1992. године гранатиран је, а 15. јуна (Другог дана Свете тројице) срушени су торњеви и црква је запаљена. Недуго потом, инжењерске јединице ХВ и ХВО су зидове минирали и ово монументално здање је потпуно уништено. Стара Црква Рођења пресвете Богородице из шеснаестог вијека на мостарском српском гробљу такође је порушена. Епископски двор из четрнаестог вијека је минирао. Иста судбина задесила је и историјски и мученички манастир Житомислић.

У СЕЛЕУШУ ПОЧЕО ОТКУП 40 ГОТОВИХ СТАНОВА ДОДИЈЕЉЕНИХ ИЗБЈЕГЛИЦАМА НА КОРИШЋЕЊЕ

Општина Алибунар у сарадњи са Комесеријатом за избјеглице Републике Србије обезбиједила је почетак реализације откупа изграђених станова додијељених 1998. године у Селеушу у улици Личка. У складу са Законом о избјеглицама, који је донијет 2010. године, корисници поменутих станова 3. категорије плаћаће откуп станова у вриједности од 50% тржишне вриједности стана, коју је одредила Пореска управа.

До краја ове године породице које живе у 40 станова ће потписати купопродајне уговоре, овјерене код нота-ра, а услови откупа стана су

изузетно повољни, јер откуп може трајати и до 25 година, подијељен на мјесечне рате.

Примјер како локална институција брине и помаже оне који су ратним вихором напустили своје домове је Општина Алибунар на челу са председником Предрагом Белићем.

– Настављамо са програ-

мом трајног збрињавања избјегличких породица, јер као што знате Општина Алибунар је као и Република Србија отворила врата за све оне који су погођени ратом и протјерани са својих огњишта.

– Председник Удружења избјеглица и колониста општине Алибунар Зоран Ср-

ке радове. Очекују се радови на изради пројекта околних уређења, као и радови на изради пројекта ентеријера цркве – истакао је главни надзорни инжењер Драган Брњош.

800 ГОДИНА ЕПАРХИЈЕ

Највећи донатор је Влада Републике Српске, која је у више наврата помагала обнову мостарског храма. И званична Србија уписала се великим словом међу добротворе.

– Ово није први пут. Оно што је похвално што нас радује јесте да је садашња иницијатива за ову помоћ Србије потекла од Драгана Човића. Чини ме срећним што смо заједно препознали значај ове светиње и наше заједнице у Мостару и за Мостар – нагласио је мостарски парох Радивоје Круљ.

Планирано је да сви радови буду окончани и Храм освештан 2019. године када се прославља велики јубилеј – 800 година Епархије захумско-херцеговачке и приморске.

С. К.

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ

Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон: 021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

Станарско право

• У Републици Хрватској сам имао станарско право на стан у Загребу, које ми је одузето судском одлуком о отказу станарског права, када сам усљед ратних дејстава 1992. године са породицом морао напустити тај стан и отићи у избјеглиштво. У Републици Србији, гдје од тада имам боравиште, ја нити било који члан моје породице немамо у своје власништво или сувласништву кућу или стан. Да ли имам право и под којим условима да затражим додјелу у најам стана у Републици Хрватској, по прописима о стамбеном збрињавању у тој држави?

По важећим прописима у Републици Хрватској, као бивши носилац станарског права или било који члан Ваше породице који је с вама имао пријављено пребивалиште до 8. 10. 1991. године на адреси стана на којем сте имали станарско право, имате право да поднесете захтјев за додјелу у најам одговарајућег стана за ваше стамбено збрињавање, уз напомену да можете остварити право само на једну стамбену јединицу, без обзира ко је од чланова Ваше породице подносилац захтјева.

За особе које су пропустиле поднијети захтјеве за стамбено збрињавање у отвореним роковима из 2004, 2011. и 2013. године, постоји могућност да убудуће могу поднијети тај захтјев, у отвореном року од 1. 1. до 15. 2. текуће године. Уз захтјев за стамбено збрињавање обавезно се прилаже за подносиоца захтјева и за све чланове његове породице, које се наводе у захтјеву, сљедећа документација:

- **фотокопија важећих личних карата или других идентификационих исправа;**
- **уверење о пребивалишту за раздобље од 8. 10. 1991. године до тренутка подношења захтјева;**
- **уверење катастра о (не)посједовању некретнина за мјеста пребивалишта од 8. 10. 1991. године до тренутка подношења захтјева те за мјеста боравка у наведеном раздобљу;**
- **уверење надлежног општинског суда да на подручју Републике Хрватске имате/немате у власништву некретнине за раздобље од 8. 10. 1991. године до дана подношења захтјева (овај податак дужан је прибавити надлежни орган који рјешава захтјев по службеној дужности);**
- **потврду надлежне порезне испоставе о промету некретнина за мјеста пребивалишта од 8. 10. 1991. године до тренутка подношења захтјева те за мјеста боравка у наведеном раздобљу;**
- **доказ да подносилац захтјева није правоснажно осуђен или да против њега није подигнута правоснажна оптужница за кривично дјело описано чланом 3. ставом 1. Закона о општем опросту (овај податак дужан је прибавити надлежни орган који рјешава захтјев по службеној дужности);**
- **доказ о статусу носиоца станарског права односно члана породичног домаћинства носиоца станарског права;**
- **уверена изјава подносиоца захтјева и чланова његовог породичног домаћинства да немате у власништву стан или породичну кућу погодну за становање у мјестима пребивалишта укључиво и мјесто стана/куће која је предмет најма/обнове или да исте некретнине нисте продали, поклонили или на други начин отуђили након 8. 10. 1991. године. Ове изјаве обавезно садрже мјеста пребивалишта подносиоца захтјева у иностранству у раздобљу од 8. 10. 1991. године до дана подношења захтјева;**
- **напријед наведену документацију која се води код надлежних органа у Републици Хрватској дужан је прибавити надлежни орган који рјешава захтјев,**
- **наведену документацију која се води у иностранству доставља подносилац захтјева.**

**ОДГОВОР ПРИПРЕМИО: ШПИРО ЛАЗИНИЦА
ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД**

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, Војвођанских бригада 17, сваког радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртком и од 16 до 20 сати. Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици. О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215. ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

С. К.

МЕЋУ ДОНАТОРИМА БИЛИ И НИКОЛА ТЕСЛА, МИХАЈЛО ПУПИН, ЈОВАН ЦВИЈИЋ...

Велики научници свјетског гласа Михајло Пупин, Никола Тесла и Јован Цвијић оставили су *Привреднику* позамашне суме новца за школовање даровите дјеце. Велики донатори били су и људи мање познати широј јавности, као на примјер Павле Аршинов из Новог Сада, Лазар Бачић из Јасеновца, Лукијан Богдановић (архиепископ карловачки), Ни-

кола Ћук, из села Брувна поред Грачаца, Исидор и Христина Добровић из Дарувара, Миле Дракулић из околине Коренице, Катица Ивошевић из Винковаца, Марија Јакшић из Славонског Брода. Од познатијих Срба вриједи истаћи помоћ Лазара Дунђерског и сликара Паје Јовановића, који су у своје вријеме такође били велики донатори *Привредника*.

Владимир Матијевић је зачетник идеје и градитељ визије која је резултовала школовањем скоро 40.000 српске дјеце и омладине у првој половини 20. вијека. Њему на спомен и у част, те очувањем визије назван је програм стипендирање ученика и студената данашњег *Привредника*.

СВЕЧАНОМ АКАДЕМИЈОМ У ЗАГРЕБУ ОБИЉЕЖЕН ВЕЛИКИ ЈУБИЛЕЈ НАЈСТАРИЈЕГ СРПСКОГ УДРУЖЕЊА У ХРВАТскоЈ

Привредник 120 година ослонац српске омладине у Хрватској

Под називом *Српско привредно друштво Привредник* – 120 година ослонац младих у Загребу је обиљежена 120-годишњица од оснивања најстаријег удружења Срба у Хрватској.

Већина говорника која се у име институција Републике Србије, Срба у Хрватској, Града Загреба и Савјета за националне мањине Републике Хрватске обратила присутнима докла се историјске генезе *Привредника*, као и његове огромне добротинитељске улоге у временима од Аустроугарске монархије до данас.

РАД! ШТЕДЊА! ЧЕСТИТОСТ!

Никола Лунић, председник *Привредника*, у свом обраћању истакао је да су ријетка удружења која се могу похвалити да постоје 120 година.

– Поносимо се јер тешко је бити на плећима наших претходника, а не упасти у искушења заноса и осјећаја моћи њихове добротинитељске снаге. Знамо да нисмо дорасли Владимиру Матијевићу, утемељивачу и највећем *Привредниковом* добротвору, као ни Лазару Бачићу, Иси-

дору Добровићу и многим другим великим *Привредниковим* добротворима и заслужницима, утемељивачима једне велике идеје, великог пожртвовања и велике бриге за друге и за своју заједницу – рекао је Лунић и образложио мото удружења „рад–штедња–честитост”.

– Без рада човјек је изоловано биће. Резултати рада у виду материјалног богатства стварају економске и социјалне разлике међу људима, а *Привредник* заговара штедњу тих добара. У тој концепцији вишак треба подијелити са другима, ојачати заједницу и свој народ, са онима који су из различитих разлога остали у неповољном социјалном положају па и у сиромаштву, јер богатство нема смисла у свијету и друштву сиромашних. Оно тада само изазива завидност, огорчење, незадовољство и на крају употребу револуционарних метода као насилног облика прерасподјеле богатства. Ту наступа трећа *Привредникова* вриједност а то је честитост и брига за другог и заједницу – истакао је Лунић, наводећи да је управо на овим

принципима *Привредник* постигао грандиозне резултате.

– Срби на рубним подручјима Хрватске били су углавном чувари туђих интереса, због чега су често долазили у сукобе са већинским и другим народима, када је то било у интересу властодршцима. Када су им били потребни, добијали су многе повластице. Када нису били потребни, та-

да су им те повластице укидане без великог објашњења, а често им је негирана и сама национална и вјерска припадност – рекао је Лунић и навео да је управо *Привредник* ударио темеље либерализма и социјалне праведности. На крају говора свим активистима, стипендистима и симпатизерима, Лунић је честитао јубилеј, 120 година оснивања *Привредника*.

ЛУНИЋ: ОСВИЈЕСТИТИ ПОТЕНЦИЈАЛ ЗАЈЕДНИЦЕ

– *Привредник* и данас заговара програм у коме је најприје потребно освијестити потенцијал заједнице, а то су млади људи и привредна богатства крајева из којих долазе. Нажалост, на тим подручјима једино функционишу социјални програми. Мјесечни приходи су минимални, школе су често удаљене, многи немају водовод, интернет мреже, а негде нема ни струје, па су људи изоловани и одсјечени од свијета. Упркос таленту, у највећем броју, ови ученици остају изгубљени за нашу заједницу и друштво у цјелини. Захваљујући нашим српским институцијама, нашој Српској православној цркви, неким јединицама локалне самоуправе, *Привреднику*, донаторима, бившим стипендистима, помажемо да се њихови таленти испоље на прави начин – закључио је Лунић, наводећи да је и ових 33 стипендије дијељено на такав начин да их добију они из руралних крајева са најнижим финансијским примањима.

Похвалама активности *Привредника* прикључио се и Александар Толнаер, председник Савјета за националне мањине Републике Хрватске. Савјет је по његовим ријечима препознао и подржао идеју и дао подршку његовом раду, укључујући и излажење гласила *Привредник* као подлистка недељника *Новосићи*, који излази већ десет година. Званичнике и госте поздравила је и изасланица градоначелника Загреба Богданка Срдич Вулпе.

ПИСМО ВЛАДИМИРА МАТИЈЕВИЋА

У културно-умјетничком програму наступио је Богдан Диклић, глумац из Београда који је на почетку програма говорио ријечи из писма оснивача *Привредника* Владимира Матијевића, упућених питомцима приликом његовог избјеглиштва 1915. године, загребачки глумац Миливој Беадер, који је казивао стихове Тина Ујевића и Арсена Дедића, истарска кантауторица Елис Ловрић, пјесмама из свог краја, пјесник и глумац Енес Кишевић казивањем својих стихова посвећених великану Николи Тесли.

ТЕКСТ: ЖЕЉКО ТЕКИЋ
ФОТО: П-ПОРТАЛ

ИЗ ФОНДА ВЛАДИМИР МАТИЈЕВИЋ ДОДИЈЕЉЕНО ЈЕ 15 УЧЕНИЧКИХ И 16 СТУДЕНТСКИХ СТИПЕНДИЈА

Вриједна стимулација за одличне ученике слабијег имовинског стања

Ове године *Привредник* ће стипендирати укупно 33 стипендиста. Из Фонда Владимира Матијевића за стипендирање надарених ученика и студената слабијих материјалних могућности додијељено је 15 ученичких и 16 студентских стипендија. Ради се о одличним ученицима и студентима веома слабог имовинског стања. Мјесечна стипендија из овог фонда за ученике износи 400, а за студенте 800 куна (око 50, односно 100 евра).

Ученици који су добили стипендију су: Ана Перић (Книн), Јелена Кукави-

ца (Задар), Милан Николић (Осијек), Марко Милошевић (Осијек), Милена Росић (Загреб), Схеду Кнежевић (Вуковар), Огњен Гвојић (Вировитица), Вељко Јовановић (Осијек), Адриана Радић (Осијек), Небојша Винчић (Вуковар), Немања Врцељ (Бенковац), Миодраг Радовановић (Вуковар), Маја Цебара (Задар), Немања Дуброја (Бенковац) и Жељко Буловић (Сињ).

Студенти који су добили стипендију су: Миња Митровић, Умјетничка академија, Осијек; Младен Мазалица, Факултет стројарства и бродоградње, Загреб; Ката-

» Ненад Ластавица

рина Кожул Академија примијењених умјетности, Ријека; Филип Јањић, Природнословно-математички фа-

култет, Загреб; Милица Рашета, Медицински факултет, Ријека; Долорес Гаћеша, Правни факултет, Студијски центар социјалног рада, Загреб; Драгана Гвозденовић, Грађевински факултет, Загреб; Ненад Ластавица, Филозофски факултет, Загреб; Сањин Марунић, Факултет електротехнике и рачунарства, Загреб; Лорена Станојевић Медицински факултет, Осијек; Милена Пачић, Филозофски факултет, Ријека; Николина Тадић, Филозофски факултет, Загреб; Милена Паић, Филозофски факултет, Ријека; Милица Весели-

новић, Медицински факултет, Ријека; Јелена Вујасин, Висока школа за менаџмент у туризму и информатици, Вировитица и Петра Булат, Економски факултет, Загреб.

Из Фонда Ивана Вујновића за стипендирање одличних студената ове године додијељене су двије стипендије у мјесечном износу од хиљаду куна (око 130 евра) и то Вањи Цвијић, суденткињи шесте године Медицинског факултета у Загребу и Уни Раствојић, студенткињи друге године Природнословно-математичког факултета у Загребу.

У њихово име, *Привреднику* и дародавцима, захваљујући се Ненад Ластавица из Даља, студент друге године славистике на Филозофском факултету у Загребу:

– Сматрам да не треба истичати колико нама значи ова стипендија, не само у покривању свакодневних трошкова, већ много више у томе што је тиме показано колико се на нас рачуна. Нисте погрјешили што сте уложили у нас и сигуран сам да ће се та средства вратити вишеструко – истакао је Ластавица, добитник многих награда и признања у свом досадашњем школовању.

ДАНАС ФОНДАЦИЈА ПРИВРЕДНИКШКОЛУЈЕ ПИТОМЦЕ ЗА ПРЕКО 60 РАЗНОРОДНИХ ПРОФЕСИЈА

Од новог почетка 1993. године до данас Фондација *Привредник* је сваке године примала нову генерацију стипендиста. У редовима *Привредникових* питомаца стоје, један до другог, добитници свих средњошколских и факултетских диплома и награда.

Данас Фондација *Привредник* школује питом-

це за преко 60 различитих професија: информатичари, инжењери разних струка, професори језика, математичари, физичари, архитекте, стоматолози, хемичари, љекари – разни специјалисти и истраживачи, новинари, психолози, правници, економисти, мехатроничари, фармацеути, дизајнери, уметници различитих

усмерења и други. Међу свршеним студентима су многи појединци са успјешном каријером у земљи и свијету: др Јовица Нинковић, микробиолог; др Катарина Јегдић, математичар; др Мирјана Вулећ, математичар; др Јелена Нинковић Дончев, физичар; др техничких наука Далибор Чворић; судија Дарко Тадић; Борис Пе-

троње, бас соло пјевач; мр Драгана Кецојевић, цез пјевач; доктор медицинских наука Босиљка Ђикановић; др Татјана Петров, информатичар; др Тања Попов, кардиолог; доктор правних наука Бојан Тубић; др Татјана Чукић, инг. Петрохемије; др Јована Сремчевић инг. грађевинарства и многи други.

РАД ПРИВРЕДНИКА ЗАБРАЊИВАЛИ АУСТРО УГАРИ, КОМУНИСТИ....

ЗА ИСТОРИЈУ: До Другог свјетског рата одшколовано 40.000 питомаца

Српско привредно друштво *Привредник* је једна од највећих живих задужбина српске новије историје, са просвјетно-привредним карактером. Идејни творац и оснивач ове институције је Владимир Матијевић, са сарадницима, чија је визија била како побољшати економске и социјалне прилике српског народа у Аустроугарској монархији на заласку деветнаестог вијека. Обављајући посао банкара и велетрговца, Матијевић је 1897. године, у Загребу основао Српско привредно друштво *Привредник*. Том чину је претходило оснивање Српске банке 1895. године у Загребу, а потом и штедно-кредитних задруга Срба.

Привредник је окупио даровиту и сиромашну дјецу, из

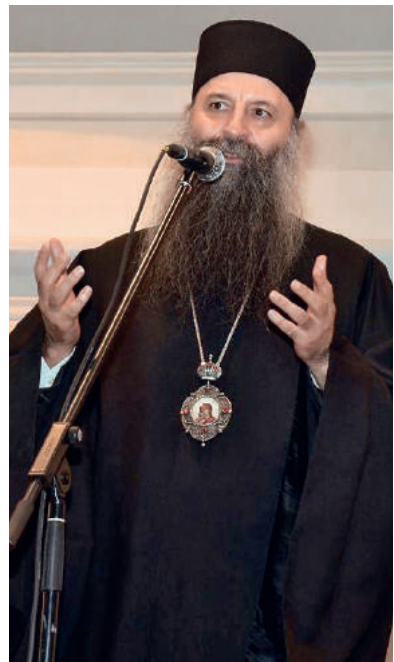
свих крајева гдје је живио српски народ, упућујући их на школовање за разне занате и трговину код угледних трговаца и занатлија, а касније им помагао преко својих штедно-кредитних задруга Срба привредник да отворе самосталне радње и започну сопствени посао. Они су тако формирали средњи слој друштва дијела српског становништва, које је у Аустроугарској монархији углавном било веома сиромашно и обесправљено. Резултати рада *Привредника* мјере се бројкама одшколованих питомаца, а још више изласком из сиромаштва великог броја породица. До Другог свјетског рата њихов број премашује цифру од 40.000 питомаца.

Историјске прилике су утицале на судбину *Привредника*. Од славе и хвале до заборављања и гашења. Рад

Привредника је први пут забрањен 1914. године, али је после Великог рата обновљен. Затим је 1947. године, државним декретом ФНРЈ *Привредник* укинут, а целокупну његову непокретну имовину преузела је држава. Руководио се идејом племенитог и корисног, 1993. године обновљен је рад *Привредника* са истим намјерама и циљевима, у измијењеним околностима. Дио имовине *Привредника* у Загребу је враћен, а постоје обећања да ће још неке његове некретности бити враћене ускоро. Тако да је и данас *Привредник* остао национална институција од изузетног културног, образовног и социјалног значаја, јединствена по организацији и систематичности.

МИТРОПОЛИТ ПОРФИРИЈЕ О НЕРАСКИДИВОЈ ВЕЗИ ПРИВРЕДНИКА И ЦРКВЕ

Морамо наћи начин да мотивишемо младе нараштаје да остану овдје!

По ријечима митрополита Порфирија, животи СПЦ и *Привредника* увијек су били испреплетени, а Црква је учествовала у активностима и дала велика финансијска средства за стипендирање младих.

– Да је СПЦ била институција од највећег повјерења *Привредника*, види се и у статуту у коме пише да ако би *Привредник* из било ког разлога престао да постоји, онда све оно што *Привредник* има као имовину оставља и повјерава Цркви, с вјером да ће она на прави начин тиме управљати – рекао је митрополит Порфирије, који се осврнуо и на црквену гимназију у Загребу.

– Има 80 до 100 ђака сваке године којима се обезбјеђује и боравак и школовање. Без тенденције и жеље да очекујемо да ономе коме се даје, он мора да узврати, ипак треба рећи да се у овом тренутку 50% родитеља и дјеце која похађају нашу гимназију већ налази и иностранству. Ова чињеница треба да нас подстакне да, дубоко анализирајући стање нашег народа на овим просторима, створимо услове, прије свега, за наше младе нараштаје да нађу довољно мотива и снаге да остану овдје – рекао је, у својој бесједи, митрополит Порфирије, честитајући празник *Привреднику*.

ПРЕДСЈЕДНИК СНВ ОБЕЋАО ДА ЋЕ ПОМОЋИ ДА СЕ УВЕЋА БРОЈ СТИПЕНДИЈА

Пуповац: Наставља се борба за поврат имовине

Милорад Пуповац, председник *Српског националног вијећа*, истакао је блиску сарадњу с *Привредником* и то не само подршком програмима стипендирања, већ и подршком повратку големе *Привредникове* имовине.

– Само је један мањи дио имовине враћен *Привреднику*, уз обећање хрватских власти из 2015. го-

дине, да ће остатак имовине бити враћен правом власнику, што се, нажалост, ни након двије године још увијек није догодило – рекао је Пуповац и напоменуо да добро зна у каквим условима живе стипендисти, а поготово они који то нису. Пуповац је обећао да ће *СНВ*, из својих извора, удвостручити број стипендија.

ИЗАСЛАНИК ПРЕДСЈЕДНИКА СРБИЈЕ АЛЕКСАНДРА ВУЧИЋА

ЛИНТА: Србија ће увијек да пружа подршку свом народу у Хрватској

Народни посланик Миодраг Линта је у свом обраћању присутним званицама пренио поздраве и честитке председника Србије Александра Вучића поводом великог јубилеја: 120 година од оснивања *Привредника*, једне од најзначајнијих српских институција која је током 50 година постојања (1897–1947) обучила преко 40.000 српске дјеце и омладине.

– Свима нама који смо се окупили поводом великог јубилеја јасно је да је *Привредник* имао огромни значај за привредни, просвјетни и културни развој српског народа у првој половини 20. вијека на подручју Далмације, Лике, Кордуна, Баније, Славоније, Босне и Херцеговине – рекао је Линта и посебно је одао признање групи наших сународника који су у тешким ратним временима 1993. године показали храброст и одлучност и у Загребу обновили рад *Привредника*.

Линта је нагласио да ће Србија наставити да пружа помоћ и подршку Србима у Хрватској.

– Србија има апсолутну вољу да се покрене рјешавање отворених питања између двију држава и искрено је заинтересована за спровођење Декларације о унапријеђењу односа између Србије и Хрватске, коју су председник Вучић и хрватска председница Колинда Грабар Китаровић потписали у

јуну прошле године у Суботици. У Декларацији се говори о заштити мањина, рјешавању питања несталих и границе и спровођењу Бечког споразума о сукцесији – рекао је Линта и истакао важност реализације *Анекса Г* Бечког споразума о сукцесији под називом *Приватна својина и људска права* у коме се говори да ће свим грађанима бити враћена и заштићена права која су имали на дан 31. 12. 1990. године а сви уговори склопљени за вријеме рата под притисцима и пријетњама биће проглашени ништавним.

АМБАСАДОРКА СРБИЈЕ У ЗАГРЕБУ МИРА НИКОЛИЋ

Људе мјерити по вриједностима

Амбасадорка Србије Мира Николић нагласила је важност коју Србија придаје односима народа у региону – омогућавање младим људима да се школују, студирају, њиховим испраћајем у живот, али и повратком у *Привредник*, током низа година, ово Српско привредно друштво доказује оправданост ријечи америчког председника Бенџамина Франклина да је инвестирање у образовање плаћање најбољих интереса – закључила је амбасадор Николић.

– У посљедње вријеме много се говори о положају мањина у двије земље. Превазилажење је могуће само кроз отворен дијалог до којег се може доћи само активним напорима на изградњи узајамног повјерења. Морамо радити на мијењању свијести јер обе државе треба да изграде друштво гдје ће се човек мјерити по њиховим вриједностима, а не по неким стварима из прошлости – закључила је амбасадорка Србије у Хрватској.

АКАДЕМИЈА ЗАВРШЕНА НАСТУПОМ ПОЗНАТЕ ЕТНО ГРУПЕ

Први концерт *Бистрика* у Загребу

Свечана академија завршена је наступом познате пјевачице етно музике Биљане Крстић и оркестра *Бистрик*, који су први пут наступили у главном граду Хрватске.

Иако спадају међу најуспјешније музичке извођаче етно музике у Србији, имају за собом вишедеценијски музички стаж, наступе на најпрестижнијим музичким сценама свијета и бројне награде, ово је Загрепчанима и гостима *Привредникове* академије била прва прилика да уживају у њиховим јединственим интерпретацијама традиционалних композиција Србије и Балкана.

62. МЕЂУНАРОДНИ БЕОГРАДСКИ САЈАМ КЊИГА У БРОЈКАМА

На 62. Међународном београдском сајму књига учествовали су, поред излагача из Србије, излагачи из: Анголе, Белорусије, Босне и Херцеговине, Индије, Ирана, Јапана, Канаде, Кине, Македоније, Румуније, Русије, Турске, Украјине, Хрватске, Црне Горе, Чешке Републике и Уједињених Арапских Емирата. Почасни гост је била књижевност на њемачком језику коју су представиле: Њемачка, Аустрија, Швајцарска и Лихтенштајн.

ШТАНД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У ЗНАКУ 250 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ФИЛИПА ВИШЊИЋА

Те гледајте шта вам књиге кажу...

Упонедјељак, 23. октобра, у подне, свечано је отворен девети наступ Републике Српске на 62. Међународном сајму књига у Београду, а у организацији Представништва РС у Србији и у присуству истакнутих личности из политичког, научног и јавног живота Српске и Србије. Међу присутнима био је, између осталих, замјеник председника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта.

» Министар Дане Малешевић

Отварајући наступ Републике Српске, министар просвете и културе Дане Малешевић рекао је да је Београдски сајам књига од изузетне важности за Српску јер ће на њему бити представљена најважнија издања и имена која су задужила српску нацију и културу.

– Радује ме што ће и ове године бити представљена најзначајнија издања из Српске и све оно што је изједрило савремена књижевна сцена и следбеници Кочића, Попића и других стваралаца који су дали допринос очувању српског писма и језика – рекао је министар Малешевић.

Према његовим ријечима, посебно је значајно што је овогодишњи наступ посвећен 250-годишњици од рођења Филипа Вишњића и да је слоган наступа *Те гледајте шта вам књиге кажу* вишеструко значајан и да позива на повратак истинским вриједностима.

Директор Представништва Републике Српске у Београду Млађен Цицовић истакао је да Српска већ девету годину заредом организује наступ на овом сајму и да тиме доприноси јединству, саборности и будућности српског народа. Он је нагласио да овог наступа не би било без подршке Владе Републике Српске и додао да ће у наредним сајамским данима Српска имати 43 промоције, представити 67 књига, шест часописа и два зборника.

» Виктор Нужић, Невенко Врањеш, Горан Латинковић, Ненад Стевандић, Милорад Којић и Душко Петровић

ЦЕНТАР ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ РАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ПРЕДСТАВИО СВОЈА ИЗДАЊА

Документовано о посљедицама НАТО агресије на Републику Српску

На 62. Међународном сајму књига у Београду 24. октобра је промовисана књига *Намјерном силом на Републику Српску*, чији је издавач Републички центар за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица Републике Српске.

Директор Центра и један од аутора књиге Милорад Којић рекао је да књига говори о НАТО бомбардовању Републике Српске и да су је, он заједно са другим ауторима књиге – Невенком Врањешом, Виктором Нужићем и Дариом Новковићем, написали с намјером да се од заборава отме 16 трагичних дана који су оставили велике посљедице на Српску.

НЕ МОЖЕМО ДА ТУЖИМО, НЕЋЕМО ДА БУТИМО

Којић је рекао да не постоји могућност да Српска поднесе тужбу за оно што јој је учињено, јер се зна ко су чланице НАТО и ко је основао међународне судове, али да се сјећање, на 58 погинулих, 119 рањених и на земљу разорену и рањену НАТО бомбама, чува писањем и издаваштвом.

– Издање књиге је двојезично, што је важно да бисмо поруку могли послати у свијет, и да остане за историју – закључио је Којић.

Као рецензент књиге на промоцији је говорио историчар Горан Латинковић, који је навео да из рукописа четворице коаутора можемо сазнати да је прије операције *Намјерна сила* НАТО извршио осам акција мањег интензитета против Војске Републике Српске, почевши од фебруара 1994. године.

– Није се радило само о надзору неба изнад бивше Босне и Херцеговине, којим је практично било онемогућено летење српском ваздухопловству, него и о отвореном сврставању на једну од зараћених страна. Кад би тзв. Армија Босне и Херцеговине напала Војску Републике Српске, а потом трпјела поразе и губитке од ње, НАТО је интервенисао. Коаутори су дали веома прецизну хронологију шеснаестодневне НАТО агресије на Републику Српску. Они су пажљиво наводили ток догађаја из дан у дан, из часа у час, дајући податке када је, гдје и шта нападнуто, позивајући се при томе на архивску грађу – објаснио је Латинковић који се осврнуо на посљедице бомбардовања.

– Иако је осиромашени уранијум веома токсичан и радиоактиван, амерички званичници тврдили су да нема опасности за људе, јер „не емитује више ради-

јације од старог телевизора у боји”. Треба нагласити да је број смртних случајева од малигних обољења у Републици Српској од 1998. до 2014. повећан за 67%, посебно код људи са подручја које је било изложеније агресији – закључио је Латинковић.

Невенко Врањеш, један од аутора, казао је да је књига обухватила све аспекте агресије: војне жртве, цивилне жртве, материјалну штету (комуникацијске објекте, мостове, обрађивачнице, школе, болнице, приватне индивидуалне стамбене објекте, привредне и водопроводне објекте итд.

– Из те анализе се види да нису поштеђени ни фарме свиња ни школе ни болнице, факултете, вртиће и цивилне куће, што је ван сваког разума, иако се људски губици не могу ни са чим упоредити. Након свега, пред нама се отвара, посебно сада актуелно, питање: Треба ли Република Српска односно БиХ приступити НАТО савезу? – завршио је Врањеш.

ПРАВОСУДНА НЕИСТИНА

У оквиру ове промоције представљена је и књига *Правосудна неистина* професора и судије Округног суда у Бањалуци, Милана Благојевића, која се бави за Србе тешким питањем рада Хашког трибунала, Суда БиХ и осталих правосудних институција које процесуирају Србе за ратне злочине.

Тим поводом, директор Центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица РС Милорад Којић рекао је да је, управо кроз те оптужнице и пресуде које територијално обухватају читаву РС, циљ да се доведе у питање легитимитет Српске у данашњем облику.

– Професор Благојевић је кроз ову књигу у потпуности разоткрио њихове намјере правним чињеницама – подвукао је Којић.

БЕСНА ВУКОВИЋ

ПРОМОВИСАН ПРВИ ТОМ ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Легитимација РС као приручник знања о прошлости и садашњости

» Рајко Кузмановић, Драган Станић, Васкрсије Јањић, Млађен Цицовић

На промоцији првог тома (од А до Б) *Енциклопедије Републике Српске* председник АНУРС Рајко Кузмановић рекао је да се Академија прихватила издаје *Енциклопедије* без искуства у том послу и довољно искусног кадра, али ношена великим ентузијазмом и мобилисањем свих расположивих капацитета.

– Снажан мотив за такву одлуку биле су и ријечи српског научника Милутина Миланковића, који је рекао да и „мале средине и народи могу дати велики допринос науци”, односно да „величина колијевке не одређује величину новорођенчета” – рекао је Кузмановић на штанду РС.

Он је навео да је АНУРС у изради *Енциклопедије* имао велику подршку Српске академије наука и умјетности и Матице српске из Новог Сада. Кузмановић је рекао и да су у *Енциклопедији* обу-

хваћене и општине, односно дијелови општина у Федерацији БиХ са претежно српским становништвом, за које су наведени само најбитнији подаци о становницима, сакралним објектима и друго.

– Увршћене су значајне личности из реда српског народа из БиХ у цјелини, као и припадници других народа који су рођени у Републици Српској а оставили су значајан траг својим дјеловањем – навео је Кузмановић.

Наводећи да се данас у неким босанскохерцеговачким и међународним политичким и квазинаучним круговима износе бројне неистине о поријеклу, култури и језику српског народа на којима се жели конструисати историја, Кузмановић је рекао да *Енциклопедија* те неистине систематски раскрива.

Председник Матице Српске Драган Станић истакао је да је ова енциклопедија ве-

ома значајна за цјелокупну српску енциклопедистику.

– Најважнији резултат изласка ове енциклопедије је сте то да је она својеврсна легитимација Републике Српске – рекао је Станић и додао да ће недоумице, које неко систематски сије, бити „утјеране у лаж” тако што ће се људи позивати на један овакав избор.

Он каже да је крајње вријеме да Срби добију овакву врсту сажетог знања о њима самима.

Академик Васкрсије Јањић рекао је да цијели текст *Енциклопедије* прате три значајна изворна појма – идентитет, значај и угроженост српског народа.

– *Енциклопедија Републике Српске* биће препознатљива у окружењу јер обрађује елементе културе, историје, економије, науке, политике и уметничког стваралаштва – закључио је Јањић. С. К.

1.033 УЧЕСНИКА

Сајам је пратило око 1.200 акредитованих новинара, сниматеља и фоторепортера електронских, штампаних и онлајн медија из земље и иностранства: Бугарске, Кубе, Ирана, Јапана, Русије, Украјине, Мађарске, Пољске, Кине, Македоније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Румуније, Бјелорусије, Словеније, Њемачке, Аустрије и Црне Горе.

187.457 РЕГИСТРОВАНИХ ПОСЈЕТИЛАЦА

ПРОЈЕКАТ *ДУШУ НИСУ УБИЛИ* ПРОМОВИСАН НА САЈМУ КЊИГА У БЕОГРАДУ

СВЕ О ЗАТИРАЊУ СРБА У БИХ У 20. ВИЈЕКУ

Пројекат *Душу нису убили*, који приказује страдање српског цивилног становништва у БиХ током 20. вијека представљен је 24. октобра на 62. Београдском сајму књига. Пројекат се састоји од документарног филма и књиге свједочења *Душу нису убили* новинара и публицисте Мире Лолић Мочевећ, и историографске монографије *Затирање Срба у Босни и Херцеговини у 20. вијеку* декана Филозофског факултета у Источном Сарајеву Драге Мاستиловића. Издавачи су Удружење српско-руски *Мосџ* из Бањалуке и Представништво Републике Српске у Србији, уз подршку Канцеларије за дијаспору и Србе у региону и Републичког центра за истраживање рата и несталих лица у Влади Републике Српске, са благословом његове светости патријарха српског Иринеја.

Ово је први пут да на једном мјесту о страдању српских цивила у БиХ у свим ратовима током 20. вијека, говоре очевици, страдалници, потомци и историографска грађа, истакнуто је на промоцији.

БОРБА ЗА ОПСТАНАК

Пројекат говори о томе за кога је и гдје основан први концентрациони логор у Европи, колико је Срба ушло у 20. вијек у БиХ, а колико изашло, ко је и на који начин прекршио све међународне конвенције о заштити цивила, зашто је страдала Српска православна црква у БиХ, а које начине су страдали српски цивили, зашто су Сарајево и Сребреница симболи српског нестајања и зашто нема правде у Босни и Херцеговини.

Рецензент књиге *Затирање Срба у Босни и Херцеговини у 20. вијеку* др Горан Латиновић истакао је дио из предговора у коме је аутор рекао да „данас, посебно гледајући српски етнички простор западно од Дрине за историчара и нема пречег посла него да се дубоко загледа у историјске процесе који су српски народ у Босни и Херцеговини свели на „остатке остатака“, а које још једино шти-

» Драга Мастиловић, Мира Лолић Мочевећ и Михајло Орловић

ти институционални оквир Републике Српске”.

Латиновић је додао да посебно треба имати у виду да је српски народ, који је у БиХ преживио геноцид и страдања, на крају 20. вијека изложен покушајима да буде проглашен геноцидним.

– У уводном дијелу, Мастиловић наглашава да су православни Срби почетком аустроугарске окупације БиХ чинили релативну већину становништва ових покрајина и да ни вијекови турске окупације, процес исламизације, ратови, буне и исељавање, нису успјели да униште Србе као већински народ – рекао је Латиновић, који је навео да аутор долази до закључка да су три велика страдања Срба у БиХ

током 20. вијека и њихове последице довели у питање биолошки опстанак Срба на том подручју.

Рецензент књиге *Душу нису убили*, књижевник Михајло Орловић рекао је да је ауторка обилазила мјеста злочина, разговарала са већим бројем страдалника и једноставно и директно приказала казивања свједока.

– Кроз исповјести 60 страдалника, ауторка је исплела причу која осликава трагедију једне српске породице у отаџбинском рату на крају 20. вијека. Књига не само да представља живи споменик страдања Срба већ треба да буде и поука за нове генерације, а истовремено ће бити незаобилазна за оне који се баве утврђивањем

историјских чињеница – подвукао је Орловић.

Ауторка Мира Лолић Мочевећ је поручила да је њена хришћанска жеља да се никада више никома никада не догоди рат и да нико на свијету нема право да српски православни народ оптужује да је геноцидан након онога што је преживио у БиХ у три рата.

– Снага књиге су је жива ријеч 60 људи. Оно што је заједничко свима њима је да имају чланове породица, страдалнике у Првом, Другом и овом последњем рату. Мало ли је? А ми смо заборавили. И зато смо ту гдје јесмо – рекла је Мочевећева.

СЈЕЋАЊЕ ПРЕНОСЕ ЖИВИ

Представништво РС у Србији било је организатор промоције, а његов директор Млађен Цицковић је говорио о пројекту нагласио да је успостављање културе сјећања једина брана којом српски народ може да спречи да му историја буде фалсификована, а жртве заборављене.

– Посебно је важно да разумијемо да је сјећање живот и да сјећање преносе живи људи, да је оно осјетљиво на присвајање и манипулацију и зато је битно на који ћемо начин пренијети сјећање будућим генерацијама – рекао је Цицковић.

Здравко Мочевећ, председник Удружења српско-руски *Мосџ* навео је да су на идеју о пројекту дошли због жеље да промијене искривљену слику о Србима у свијету.

– Моћни Запад приказује Србе или као побједнике или као агресоре. Желимо да прикажемо истину тј. шта се дешавало Србима у 20. вијеку, припремамо превод на четири језика и да тако вршимо дистрибуцију широм свијета – закључио је Мочевећ.

Веомо посјећеној промоцији књиге присуствовали су и министар просвјете и културе Републике Српске Дана Малешевић и амбасадор БиХ у Србији Лазар Миркић, представници Управе Владе Србије за сарадњу са Србима у дијаспори и региону.

БЕСНА ВУКОВИЋ

ИЗДАЊА СПКД ПРОСВЈЕТА ИЗ ГАЦКА

На Штанду Републике Српске промовисана су издања Српског просвјетно-културног друштва *Просвјета* из Гацка: Зборник радова са научног скупа у оквиру Ђоровићевих сусрета *Писци српске историје*, гдје нису заступљени само историчари, него и књижевници, публицисти итд., о чему су надахнуто говорили проф. др Радивој Радић и доц. др Драга Мастиловић, илуструјући своја излагања конкретним примјерима из зборника.

Проф. др Радомир Вучковић је, говорећи о часопису *Нова зора*, нагласио значај онога што је постигнуто у претходним годинама под уредничком руком пок. Радослава Братића, а проф. др Милош Ковачевић је рекао да ће први сљедећи број (у јануару) бити посвећен историографији *Нове зоре*, па ће се видјети колико је заиста обиман посао био и колико је заиста велико дјело пок. Братића кад се зна да ће то издање имати чак три стотине страница. Проф. Ковачевић је, као нови главни уредник овог часописа, подсетио на ријечи Добрице Ћосића, који је рекао да су само два часописа у историји српске мисли и умјетности урадили више него сви остали. То су, рекао је, *Летопис Матице српске* и *Нова зора* – први кроз историју, а други у овом времену. О *Почецима српског соколства у Америци* говорили су мр Кристина Пантелић Бабић и проф. др Петар Павловић.

РЈЕЧНИК ГОВОРА СРБА ЗАПАДНЕ БОСНЕ СТЕВЕ ДАЛМАЦИЈЕ

Рјечник говора Срба западне Босне представили су академик Слободан Реметић, који је, похваливши рад пок. Стеве Далмације и на претходна два рјечника (од којих је један *Рјечник говора Поткозарја*), посебно нагласио да издавач овог дијалекатског рјечника Срба западне Босне *Рјечник* треба обавезно послати на адресе институција и научника који се баве језицима и дијалектима те би тако и ријечи из овог рјечника биле заступљене у тим књигама и тако стигле, или бар постале доступније, свуда у свијету.

Проф. др Срето Танасић је у аналитичком приступу овом дјелу поредио овај са другим рјечницима који су последњих десетак година изашле на српском говорном подручју, рачунајући ту и овај о којем је ријеч те посебно нагласио да је такво поређење право и Далмација. Проф. др Младен Шукало је, говорећи у име издавача – Друштва чланова Матице српске у Републици Српској – говорио о условима у којима је овај рјечник припреман и штампан истакавши и велики посао на акцентовању ријечи у овом рјечнику.

НЕДОРЕЧЕНИ ОРФЕЈ РАДМИЛА В. РАДОВАНОВИЋА

Др Мићо Цвијетић, главни и одговорни уредник *Књижевних новина*, гласила Удружења књижевника Србије, представио је књигу *Недоречени орфеј* Радмила В. Радовановића, пјесника из Мркоњић Града.

Др Цвијетић је рекао да је Радовановићева поезија, као и претходних година, окренута савременом тренутку, тј. бави се животом овим данас и овдје, а грчка митологија јој помаже да се о њу ослони и потом vine у нови свијет.

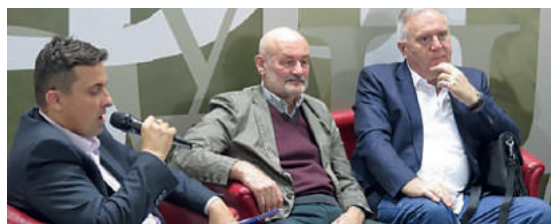

ИЗДАВАЧ ГОДИНЕ – АКАДЕМСКА КЊИГА ИЗ НОВОГ САДА

Награду *Издавач године* добила је издавачка кућа *Академска књига* из Новог Сада. Предсједник жирија, проф. др Драган Симеуновић и чланови проф. Слободан Кањевац, Драгана Ковачевић, проф. др Тиодор Росић и Желидраг Никчевић своју одлуку образложили су ријечима да *Академска књига* из Новог Сада континуирано објављује репрезентативне наслове из области књижевности, филозофије, науке и умјетности угледних домаћих и страних аутора. Особеност овог издавача је да афирмише неспорне стваралачке вриједности.

НАГРАДА И ЗА КЊИГУ ГОРАНА Ж. КОМАРА
ЋИРИЛИЧНИ НАТПИСИ СТАРЕ ХЕРЦЕГОВИНЕ

Према одлуци жирија, награда Најбољи издавач из дијаспоре припала је равноправно издавачима АНУРС за књигу *Енциклопедија Републике Српске* и Књижевност задрузи Српског националног савјета из Подгорице за књигу *Ћирилични натписи Старе Херцеговине* аутора Горана Ж. Комара.

ПИСМА МАТИЛДИ К
МИРОСЛАВА ЈАНКОВИЋА

На промоцији романа Мирослава Јанковића *Писма Матилди К*, који је у издању Специјалне библиотеке за сљепа и слабовида лица Републике Српске објављен и као штампана књига, и као звучно издање (ЦД), Желимир Радиновић, директор Специјалне библиотеке, прво је потврдио изразиту потребу да се књиге објављују у ове двије верзије и изразио наду да ће не само они радити тако и у будуће него да ће се томе приклонити и други издавачи. Радиновић је рекао да ће ова књига, роман о католичком свијету сарајевске царшине, побудити посебну пажњу и читалачке публике и оних који је могу само чути. Ратко Дмитривић је посебно истакао модерност овог романа:

– Познајући Јанковића дуго, заиста дуго, очекивао сам да пише нешто из историје Срба и српских земаља, али не: он је написао модеран роман који је у комуникацији са временом овим. **СРНА**

ПРОЈЕКАТ БИОГРАФСКА КАРТА

На Штанду РС представљен је пројекат и изложба *Биографска карта* у организацији Асоцијације за унапређење и промоцију туризма, умјетности и културе из Бањалуке. О пројекту су говорили Сунчица Лагуза и Миленко Лакић из Асоцијације, а своје стихове су читали Гојко Ђого и Љубивоје Ршумовић, којима су овом приликом уручене биографске карте. Ријеч је о пројекту у којем су објављене ауторизоване биографије са отиском длана личности са ових простора, које су, свако у својој области, оставиле трајан печат у културној баштини српског народа. Сунчица Лагуза је истакла да је *Биографска карта* јединствен ауторски пројекат за који су свакој личности урадили биографију и отисак руке. Аутор пројекта Миленко Лакић истакао је да је на Сајму представљена мини изложба *Биографска карта*, у коју су уврштене карте десетак књижевника из Србије и Републике Српске који су се ове године укључили у пројекат. **СРНА**

ЧЕТНИКУША ЕМИЛА ВЛАЈКИЈА

Књига *Четникуша* проф. др Емила Влајкија прати трагичну судбину Српкиње у Сарајеву током грађанског рата 1992–1995. и њен живот у мјешовитом браку и односе у породици. Говорећи о књизи, професор Елчић је рекао „да је *Четникуша* једна непрестана метафора једног времена или илузије једног времена у коме смо живјели, а Рада, јунакиња *Четникуше*, јесте неко ко је симбол или митонимија тог времена...“

– Циљ ове књиге је да покаже дух времена почетком деведесетих прошлог стољећа, који је на подручјима БиХ, гдје су муслимани били у већини, доводио до дискриминације Срба, што се у многим случајевима трагично одвијало и завршавало – истакао је професор Влајки.

ПРЕДСТАВЉЕНА МОНОГРАФИЈА МАНАСТИРА КОМ

Репрезентација црнојевићког
изворног духовног наслеђа

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, 25. октобра имао је главну ријеч на представљању двије књиге на београдском Сајму књига. Најприје је говорио о нераздвојивој утемељености српске књижевности са богословским наслеђем, похваливши труд аутора доц. др Бошка Миловановића, декана Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу који је у монографији Тумачење књижевног дјела са хришћанском тематиком у настави књижевности дао драгоцјеног доприноса у научном и педагошком приступу овој теми.

На промоцији монографије Манастира Ком изнео је развојну путању обнове златног ланца манастира Зетске свете горе и међу њима Манастира Успења Пресвете Богородице на Кому. По-

себно је истакао духовно заједништво овчарско-кабларског и фрушкогорског јата манастира са зетским а сви заједно са Атосом и даље манастирима јудејске и египатске пустиње одакле је и потекло монаштво.

Уз Митрополита говорили су и протојереј ставрофор доц. др Велибор Цомић и монах др Павле Кондић.

Цомић је представио структуру монографије истакавши да је она дјело тимског рада научника под уредништвом Јована Маркуша. По својој сазнајној вриједности и естетском домету спада у сам врх научних монографија и као таква, узор је за потоње књиге овога типа.

Монах Павле је говорио о њеном мјесту у савременој српској црквеној историографији рекавши да је по свом сазнајном и естетском квалите-

ту достојна репрезентација црнојевићког духовног наслеђа а тиме и један од знакова нашег распознавања на културној мапи Европе. Направио је двије паралеле: прослављајући 600 година Манастира Ком, задужбине и почивалишта Црнојевића, Митрополија наставља њихово духовно наслеђе објављивањем ове дивот књиге која иде раме уз раме са Октоихом и Псалтиром штампарије Ђурђа Црнојевића из 1493. године.

Друга паралела је брига Митрополита Данила Дајковића у она скудна времена поратног богоборства, седамдесетих година 20. вијека, да се очува и обнови ова древна светиња у којој је и почео своју свештеничку службу 1920. год. о чему су у монографији објављена потресна свједочанства – фотографије и факсимили докумената. **С.К.**

Кустурица представио издања Андрићевог института

Директор *Андрићевог института* Емир Кустурица изјавио је на промоцији најновијих издања Института на београдском Сајму књига да се Институт припрема да паметно и пажљиво, кроз издаваштво и семинаре, 28. јуна наредне године обиљежи годишњицу ове институције и 100 година од краја Првог свјетског рата из ког су Срби изашли као побједници.

Кустурица је рекао да је *Андрићев институт*, односно Одјељење за историју, у протеклом периоду низом активности утицало да аутор свјетског бестселера *Мјесецари* Кристофер Кларк, који је изнио тезу да су припадници *Младе Босне* били терористи, коригује свој став и да их преименује у атентаторе.

– Ми смо успјели да ре-агујемо, и оно што је у свијету већ било потврђено, избришемо. Та књига је написана да би се одговорност једног народа пребацила на више народа. То би можда било прихватљиво да та књига није имала тенденцију да нас „сруши“. Ми смо реаговали и захваљујући Архиву Србије дошли до докумената на основу којих смо могли да изведемо доказе – навео је Кустурица.

Он је истакао да су сви који су ангажовани у раду Института „оштрашћени у намери да истину бране издањима и памећу људи“.

– Ми немамо много издања, али оно што објавимо – стојимо иза сваке ријечи. Желимо да наш утицај у стање на-

шег народа буде већи и да једноставно подсећање на прошлост не буде „повампирење нечега“, него да активирамо оно што је недовољно познато. Историја и књижевност се реконструишу непрестано, нагласио је Кустурица и најавио да ће ове године у *Андрићевом институту* почети са радом и Одјељење за језик.

Он је рекао да је *Андрићев институт* отргао од заборава многе ствари у вези са Андрићем и да је у оквиру Института отворена књижара и библиотека.

Професор Милош Ковачевић, који је на промоцији представио Зборник радова о српском језику и ћирилицу, један од три зборника које је издао *Институт*, навео је да је *Андрићев институт*

за српски народ оно што је Гетеов за њемачки, односно Сервантесов за шпански народ и језик.

Сајамској публици представљено је и дјело *Вјечна присутности Њеишева* аутора Јована Делића, који је рекао да су и Његош и Андрић тежили вјечности и да их сличним чини борба против зла и тиранства.

Писац Злата Бојовић представила је публици своју књигу *Андрић у Дубровнику*.

Она је навела да Андрић никада није превидио да су стари Дубровчани говорили источно-херцеговачким српским језиком, да су Пељешац и Стон српска земља и да су се неки од ликова великог Марина Држића заклињали на Светога Саву. **СРНА**

525 ПРОГРАМА

ПОСЕБНО ПРИЗНАЊЕ ДЈЕЛУ ЈАСЕНОВАЦ

Посебно признање за допринос у области науке равноправно је припало дјелима *Јасеновац*, чији су аутори Василије Крестић и Мира Радојевић (САНУ), *Robust Digital Processing of Speech Signals* у издању *Академске мисли* и *Springer* аутора Бранка Ковачевића, Милана Милосављевића, Младена Веиновића и Милана Марковића.

СПЕЦИЈАЛНО ПРИЗНАЊЕ ЗА СРПСКУ КЊИЖЕВНУ ЗАДРУГУ

*Српска књижевна задруга основана је 1892. године као друштво које својим радом, а нарочито издавањем одабраних дјела из области културе и стваралаштва доприноси ширењу опште просвећености и културе народа. СКЗ је први модерни издавач код Срба и установа културе од изузетног националног значаја. Ове године Задруга обиљежава 125 година од оснивања. Њена најстарија и најважнија едисија *Коло* до сада има 734 наслова и представља понос књижевности – српске и свјетске, класичне и савремене.*

ПРВА МОНОГРАФИЈА ДИЈЕЛА ВРС ЧИЈИ СУ АУТОРИ НЕСПОРЕДНИ УЧЕСНИЦИ РАТА

ХЕРЦЕГОВАЧКИ КОРПУС ОСТАО НЕПОРАЖЕН НА БОЈНОМ ПОЉУ

На 62. Међународном сајму књига у Београду представљена је монографија „Херцеговачки корпус“, чији је издавач СКД „Просвјета“ из Билеће. Она има историјски значај јер је ријеч о првој монографији дијела Војске Републике Српске чији су аутори непосредни учесници одбрамбено-отаџбинског рата.

Уредник издања генерал Радован Грубач рекао је да је Херцеговачки корпус као дио Војске Републике Српске био организован на простору источне и старе Херцеговине са циљем да брани српски народ и српске земље. Корпус је покривао фронт од тромеђе бивших југословенских република са Црном Гором и Хрватском изнад Превлаке преко Поповог поља, Стоца, Мостара, Борачког језера, Трескавице, па до Горажда – преко 300 километара фронта.

– Корпус је формиран у мају 1992. године и бројао је око 4.600 бораца. Из мјесеца у мјесец број војника је био све већи, да би у јесен 1992. године бројно стање било 24.000. Корпус је имао осам бригада – двије моторизоване, три пјешадијске и три лаке бригаде. У свом саставу је имао и три артиљеријска пука, више самосталних батаљона, дивизиона, чета, одреда... – рекао је ратни командант Херцеговачког корпуса генерал Грубач и додао да је Центар за обуку био у Билећи.

Према његовим ријечима Херцеговачки корпус је извео јединствену одбрамбену операцију, која је трајала од почетка до краја рата. Генерал се осврнуо и на три нападачке операције.

– У јесен 1992. године извели смо нападачку операцију на Сутјесци и Зеленгори ради спасавања Источне и Старе Херцеговине. Друга таква операција десила се током 1993. године ради спајања херцеговачке и сарајевско-романијске области, док се трећа нападачка операција десила у прољеће 1994. године код Горажда ради спајања Херцеговине са Србијом. Та битка је војнички добијена, али је политички изгубљена – рекао је генерал Грубач подсећајући да је као посљедица формирана општина Српско Горажде.

» Неђо Попара и генерал Радован Грубач

Генерал Грубач је истакао да је све вријеме рата Херцеговина била под сталним агресивним маневрима Војске Републике Хрватске.

– Хрвати су покушали и у Херцеговини да спроведу „Олују“, али на бојном пољу нису отели ни камен земље – рекао је генерал Грубач истичући да су због великог броја битака и жртве корпуса биле велике.

– У ратним дејствима изгубили смо 10% бораца, док је 20% припадника корпуса било рањено. Рат смо завршили са 18.500 бораца – рекао је Грубач наводећи да су највећи проблеми током рата били материјалне природе.

– Имали смо помоћ Србије, али није увијек било лако доћи до муниције, горива, хране. Проблем се јављао и у збрињавању рањеника – казао је генерал Грубач, који се осврнуо и на агресију НАТО снага на Херцеговину.

– На годишњицу стварања злочиначке НДХ, 10. априла 1994. године, НАТО је напао положаје Херцеговачког корпуса између Фоче и Горажда 10. априла 1994. године. До тада није забиљежено ниједно дејство НАТО-а без одобрења Савјета безбједности. Тако се први пут у историји НАТО снага десило да је дјеловао на своју руку, и то баш у Херцеговини. Ми смо, у складу са нашим могућностима, спремно одговорили. Оборили смо или оштетили неколико њихових авиона, а имали су и губитке на копну. Ипак, они су нама нанели губитке у окршају који се десио 12. априла – рекао је генерал Грубач наводећи да је мјесто које су напали припадници НАТО-а послје само неколико да-

ца никад није подигнута. Хрвати су такође прије десетак година подigli оптужницу и расписали потјерницу због наводне агресије на Дубровник – рекао је Грубач истичући да „ова књига има стотину мана, али и врлину, јер од ње нема боље“.

Књига нема комерцијални карактер, па ће само 500 срећника доћи до овог издања.

– Највећа похвала коју сам чуо за ову књигу је од родитеља палог борца Херцеговачког корпуса, који су, видјевши да је име њиховог сина у књизи, рекли да имају осјећај као да је васкрсао – рекао је генерал Грубач наводећи да је ово дјело значајно и због чињенице да је ријеч о првом корпусу ВРС који је на овај начин презентовао своје учешће у одбрамбено-отаџбинском рату.

– Ради се на издању друго издање које ће бити штампано у 1.500 примјерака. Ни прво ни друго издање неће бити у продаји јер нам циљ није била зарада већ жеља да оставимо грађу за историчаре који буду хтјели да се баве овом темом – рекао је Грубач напомињући да и данас постоји доста појединаца који би имали шта да напишу, али имају страх од тог времена, док историчари једноставно „бјеже од ове теме“.

Генерала Грубача посебно је поздравио и присутни председник Удружења Требињаца „Јован Дучић“ у Београду Жарко Ј. Ратковић. Он је рекао да су Дучићеви стихови из пјесме „Херцеговина“ визионарски описали част и витештво Херцеговачког корпуса.

Овој промоцији присуствовали су и неки од аутора монографије и актери отаџбинско-одбрамбеног рата: генерал Митар Ковач, пуковници Миланко Лаловић, Миладин Прстојевић и Спасоје Ђого. Својим присуством овај скуп су увеличали и замјеници председника Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, председник Савеза гуслара Србије Слободан Драшковић, директор издавачке куће „Филип Вишњић“ Дејан Мاستиловић и многи други.

Промоцију је водила позната српска глумица Маја Колунџија Зорое.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

на посјетио блаженопочивши партијарх српски Павле.

– Нажалост, на том мјесту ни данас не постоји спомен-обилежје које би подсећало на својевољну агресију НАТО снага на Републику Српску – истакао је генерал Грубач.

Херцеговачки корпус се 1995. године поново сукобио са НАТО снагама.

– Тада су нам потпуно девастирали сјеверни дио Херцеговине. Уништили су нам готово све касарне, све центре везе, мостове, а епицентар напада био је у Фочи – рекао је генерал Грубач.

Према његовом мишљењу, захваљујући припадницима шпанске војске у саставу УН-ПРОФОР-а, на подручју источне Херцеговине и долине Неретве није дошло до бомбардовања овог подручја током 1995. године када су НАТО гранате гађале положаје ВРС око Сарајева и Горажда.

– Јавност треба да зна да смо са Шпанцима током читавог рата имали коректне односе – поручио је Грубач.

Свако ко монографију „Херцеговачки корпус“ узме у своје руке упознаће се са током борбених дејстава припадника ове јединице ВРС, проблемима функционисања корпуса, именима оних који су погинули, донаторима корпуса.

– Највећи проблем је што је дио архиве недоступан команди Херцеговачког корпуса, која се и данас налази под контролом одређених међународних елемената у Бањалуци – рекао је ратни командант Херцеговачког корпуса који је веома поносан што ниједном официру ни војнику овог корпуса никад није суђено пред правосудним органима.

– Против мене се својевремено водио поступак, али оптужница

НЕПОСРЕДНИ УЧЕСНИЦИ

Монографија садржи 600 страна, а у радном тиму су и непосредни актери Недељко Попара, Ристо Алексић, Шћепан Алексић, Горан Ађимовић, Симиша Бољановић, Михајло Вујовић, Трипо Вучинић, Радован Грубач, Новица Гушић, Раде Даниловић, Спасоје Ђого, Ристо Жерајић, Зоран Јањић, Мирко Јунгић, Марко Ковач, Драган Лаловић, Миланко Лаловић, Зоран Лугоња, Петар Нинковић, Новак Паприца, Миладин Прстојевић, Милорад Радмиловић, Бранко Столица, Момо Турањанин, Маринко Уљаревић...

НАПОР БИХ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ И УЈЕДИЊЕЊЕ

Ковић: Историчари, гдје су нам радови о рату деведесетих?

На Међународном сајму књига промовисано је репринт издање књиге *Најор Босне и Херцеговине за ослобођење и уједињење*, аутора и приређивача Пере Слјепчевића, која је допуњено предговором историчара Душана Батаковића.

Говорећи на промоцији, професор Борис Милосављевић истакао је да је Батаковићев предговор под насловом *Босна и Херцеговина у српској историји од средњег вијека до уједињења 1918. године* цјеловита студија у којој је обухваћен период од времена првобитног објављивања књиге 1929. године до 2017. године.

Он је додао да је Бата-

јалном смислу аустроугарске управе у БиХ. У питању је режим који гради сјајне фасаде јавних зграда у Сарајеву и железничке пруге, режим који се ослања на стране чиновнике, који насељава страно становништво, који спроводи идентитетске експерименте и покушава да Србе, муслимане и католике претвори у Босанце – рекао је Ковић.

Он је истакао да је аустроугарски режим забрањено елементарна људска и грађанска права – право на приватну својину и физичку безбједност.

– Данас када се на цијелу српску историју гледа из перспективе Сребренице и фалсификата у ве-

» Љилја Петровић Зечић и Милош Ковић

ковић дао цјеловит преглед историје БиХ и издвојио као примјер тему која је са политичком надијом одавно наглашавана, али је у поратно вријеме добила нови значај и данас се користи као аргумент против постојања Срба преко Дрине.

Професор Милош Ковић рекао је да је Батаковић као историчар имао изразиту свијест о цјеловитости и интегралности историје српског народа, ма гдје он живио, те да је та свијест данас постала ријеткост у српској историографији.

– Све мање је историчара који увиђају органску везу између Срба у БиХ, Црној Гори, Македонији и органску везу између историје српског народа у тим земљама и у Србији – каже Ковић.

Он је истакао да ова књига има два тежишта, те да су у првом најбољи дијелови које је написао Слјепчевић – поглавље о Младој Босни и поглавље о историји српског народа у Првом свјетском рату.

Ковић каже да је друго тежиште ове књиге на историји БиХ у времену аустроугарске окупације. – Ту је ријеч о колони-

зи са тим, поставља се питање шта смо ми српски историчари урадили у вези ратова деведесетих година? Гдје су нам стручни радови? Немамо их. Ова књига покреће много питања и она је дуг који је та генерација дала страдалницима из времена аустроугарског режима и Првог свјетског рата. На нашој генерацији остаје дуг – рекао је Ковић.

Професор Боривоје Милошевић рекао је да ова књига посебан акценат ставља на устанак Срба у БиХ 1885. године, потом аустроугарски период у историји БиХ и период Првог свјетског рата.

– Текстови у зборнику анализирају не само политичку, већ и друштвену и културну историју, чак и економску историју БиХ – рекао је Милошевић.

Он је додао да је за Слјепчевића босанско питање било кључ цјелокупног југословенског проблема.

Репринт књиге *Најор Босне и Херцеговине за ослобођење и уједињење* издали су Народна и универзитетска библиотека Републике Српске и Балканолошки институт САНУ.

СРНА

ЗНАЧАЈ ЛИСТА ХЕРЦЕГОВАЦ

Неђо С. Попара је рекао да је идеја о писању књиге постојала и током самог рата, а да је медијски интерес за Херцеговачки корпус повећан након посјете веће екипе РТС-а, коју су предводили Момо Капор и Крсто Бијелић. Међу документованом грађом коришћени су и чланци објављивани у штампаним медијима: Политика, Глас Српске, Глас Требиња, Побједа и други... Посебан значај је имао и лист корпуса Херцеговац, у коме се налазе многи драгоцјени подаци.

СРПСКИ ПИСЦИ НА РУМУНСКОМ ЈЕЗИКУ

– Најважније је што смо задњих година превели тридесетак великих српских писаца на румунски језик, почев од Иве Андрића, Миодрага Булатовића, Данила Киша, Миодрага Павловића, Милорада Павића, све до Гојка Бога, до Радомира Андрића и многих других.

СЛАВОМИР ГВОЗДЕНОВИЋ,
РУМУНИЈА

МОСТ СА МАТИЦОМ

Важно је да се окупљамо овдје јер смо у прилици да српску књижевну ријеч можемо да изнесемо ван Србије. Расту нове генерације које „с“ од српског не разумеју и њима треба предочити ово богатство.

ГОРДАНА ЈОВИЋ СТОЈКОВСКА,
МАКЕДОНИЈА

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ - НАШ ГЛАС У МАЂАРСКОЈ

Традиционално на сваком сајму књига представљамо и Српске недељне новине. Овога пута смо изнијели једну хронологију, да кажем, историју развоја нашег недељника и упознали смо посетиоце сајма са многобројним актуелностима у нашем недељнику, па смо тако, рецимо, споменули тематске додатке које сваке недеље објављујемо.

ДРАГАН ЈАКОВЉЕВИЋ, ГЛ. УРЕДНИК СНН,
МАЂАРСКА

Повеља успјеха *Бесједи* за књигу Петар Кочић, живот и рад

Посебно интересовање читалачке публике и стручне јавности изазвала је додјела признања *Повеља успјеха* за најтраженију књигу на штанду Републике Српске. Овогодишње признање припало је издавачкој кући *Бесједа* из Бањалуке за књигу Васе Глушца *Петар Кочић, живот и рад*.

Признање *Повеља успјеха* представнику *Бесједе* Драгану Ступару уручио је директор Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић.

– Ово издање у правом смислу на један сасвим другачији начин освјетлило је Кочића – рекао је Цицовић.

Ступар је рекао да признање представља велику част за издавачку кућу *Бесједа* и нагласио да је увјерен да ће књига *Петар Кочић, живот и рад*, коју је приредио бањалучки историчар Зоран Пејашиновић бити изузетно интересантна за све љубитеље књижевности и поштоваоце Кочића јер садржи много нових детаља из живота и рада великог крајишког и српског књижевника.

» Млађен Цицовић и Драган Ступар

ПРОМОВИСАНА КЊИГА МИЛАНА Р. КОСАНОВИЋА *ЛИЧКА РИЗНИЦА*

Сачувајмо плашчански рјечник

Књига *Личка ризница*, аутора Милана Р. Косановића, представљена је на овогодишњем београдском сајму књига 28. октобра уз подршку Удружења *Крајишки иривредник* на штанду Крајишког културно-историјског центра.

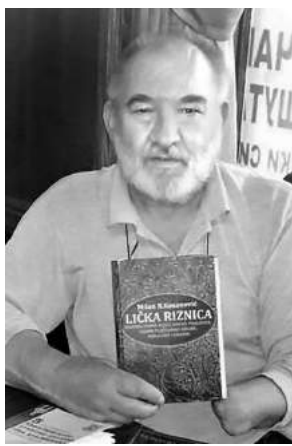
Књига је сачињена од рјечника старих ријечи, изрека, пословица, пјесама плашчанске долине, дијела Лике и Крајине. Аутор је у њој сачувао дио свог локалног говора, ријечи, изреке, пословице, пјесме личког ојкања и личког бећарца и личке мудрости, речено је на промоцији.

Говорећи о књизи аутор је навео значај језика као најаутентичнијег доказа припадности неком народу.

– У језику се огледа прошлост, потврђује садашњост и усмјерава будућност сваког народа у цјелини. Ове записане ријечи скупио сам уз помоћ педесетак особа из свих крајева плашчанске долине, које сада живе расуте по читавом свијету. Обрадио сам их и припремио за ову књигу. Прикупљене ријечи нису карактеристичне само за Плашки, јер су се употребљавале и у околним мјестима у Лици и Крајини – рекао је Милан и додао да плашчански, крајишки, лички локални језични систем није до сада афирмисан, пошто има врло мали број текстова, публикација и књига писаних овим језиком.

Овај пјесник је нагласио да му је жеља била да забиљежи ријечи и појмове језика којим су се некада служили његови преци и које су се употребљавале у свакодневном говору, комуникацији у овим крајевима.

– Та жеља ме је мотивисала да колико толико допринесем очувању локалног језичког система. Тај говорни систем је у посљедње врије-

ме готово озбиљно угрожен и заборављен. Преко ових ријечи и оних које су записали неки други, па и они који их се још сјећају у живој ријечи, желим да подстакнем наше људе и стручњаке из те области да проуче карактеристике српског језика који се некада користио у нашим крајевима, а којим је говорио српски народ – рекао је Косановић и додао да на тај начин жели дати свој допринос за проучавање и праћење поријекла Срба прије избјеглиштва из Крајине.

– Нестајањем већег дијела српског народа из Крајине и свих њених локалних саставних подручја због овог посљедњег грађанског рата, нестаје немилице и српски локални језик из тих подручја. Уколико не би записали и у књигама оставили писане трагове нашег домаћег језика, ускоро бисмо остали без иједне наше ријечи – истакао је Косановић и поручио да је књигу посветио свим Плашчанима, Личанима и осталим локал-патриотима и љубитељима чистог изворног језика и народне културе у овом дијелу Крајине.

Богдан Златар, рецензент књиге *Личка ризница* написао је да ће ова књига млади-

ма много помоћи да чувају вриједности својих предака, да чувају породицу, народност и вјероисповијест.

– Посебно је важно да се сачува језик и писмо српског народа. Данас постоји тежња недобронамјерних народа да се све то заборави. Кроз ову књигу пружена је могућност Плашчанима, Личанима и свим другим Србима, да сачувају свој идентитет – закључио је Златар у својој рецензији.

Рецензију је написао и писац Милан Тешо Косановић. За књигу каже да је споменик народу ових крајева који ће вјекovima свједочити о њиховом постојању, из које ће се долазећи нараштаји напajати љубављу према постојећим отаца својих.

Аутор Милан Р. Косановић је до сада објавио три збирке пјесама и приредио зборник радова плашчанских аутора са идејом да се комплетан тираж зборника покљони за обнову православног храма у Плашком. Трећу припрема међународни зборник поезије и прозе *Душа моја за Крајином језику* којој учествује 18 писаца и пјесника поријеклом из Крајине.

О књизи су осим аутора говорили књижевник из Кљажићева Борислав Косановић, који је прочитао и пјесму *Личка Крајина*, чувар крајишког нематеријалног насљеђа Никола Везмар, народни пјевач и писац Добривоје Павлица и унука аутора, ученица Сара Продановић, која је прочитала пјесму *Старе ријечи нашег рода*.

Публика је након промоције наставила дружење са аутором и другим учесницима на штанду Крајишког културно-историјског центра, гдје се орила личка пјесма уз звуке тамбурице. Свима је срце било пуно, а душа је жељела да су у завичају.

БЕСНА ВУКОВИЋ

ПРОМОЦИЈА ЗБОРНИКА РЕПУБЛИКА СРПСКА *КРАЈИНА ДРЖАВНА ДОКУМЕНТА 1-10*

Ратко Личина: Архивска документа потврђују да је РСК била држава!

На Београдском сајму књига одржана је промоција зборника *Република Српска Крајина државна документа 1-10* аутора Ратко Личина.

– Показивањем свих државних докумената доказујемо да је Република Српска Крајина била држава од 1991. – 1995. године, у пуно већем капацитету него што је то била Република Хрватска. Циљ је да докажемо да су Срби били државотворан народ и сувласник куће која се звала Хрватска, а то му је право силом одузето. Такве ствари се не смију рјешавати силом, него јасним договорима на законом заснованим принципима и искрено се надам да ће до тога кад тад доћи, прије свега, промјеном геополитичке ситуације на овим просторима – истакао је аутор Ратко Личина.

Отварајући овај скуп, Мирослава Петровић из Издавачке куће *Мирослав* захвалила се Министарству спољних послова Србије, односно Управи за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, јер су део средстава одвојили за штампање зборника, а Управа им је помогла и да представе зборнике на Сајму књига у Београду.

Некадашњи министар иностраних послова у Влади РСК Слободана Јарчевић нашао се у улози рецензента.

– Ово нису само свједочанства о хрватско – српским односима, већ и свједочанства о дјеловању Уједињених нација, тадашње Европске заједнице и других међународних организација. Узроци рата у Југославији потекли су од западноевропских земаља и САД, а плодно тло нашли су у тадашњем историјском тренутку – навео је Јарчевић који се захвалио аутору зборника Ратку Личини на изузетном труду и доприносом да ову тему о којој се све мање прича стави у жижу јавности.

Ратко Личина је истакао да многи аутори на субјективан начин тумаче историјска збивања.

– Покушао сам да избјегнем субјективни суд, зато су ови зборници, у ствари архивска грађа РСК. У првих девет књига прикупљена су документа из времена РСК у периоду од 1990- 95. године, док се у десетој књизи налазе документа Владе РСК у прогонству – рекао је Личина таксативно наводећи садржај сваког дијела.

– У првој књизи обрађена је 1990. година са водичем кроз РСК. За свих 27 крајишких општина наведени су основни подаци о броју становника, националној структури на пописима становништва од 1931. до 1991. године. Ту се јасно види како се у тим нашим крајевима становништво приједило – рекао је Личина и навео примјер његове општине Грачац.

– Грачац је према попису из 1931. године имао 42 хиљаде становника, а 1995. године свега 16 хиљада. Данас Грачац нема ни двије хиљаде домицилних становника Срба и то су углавном људи старији од 60 година.

Аутор је истакао да је у првој књизи при-

казана хронологија дешавања са пратећим документима.

– Презентовани су оснивачки акти СДС година, као и подаци о Србима који су изабрани у Сабор. Ту су и документи о формирању Заједнице општина Сјеверне Далмације и Лике, као и о Сабору у Србу. Документовано је приказано расписивање референдума од 17. августа 1990. године, формирање САО Крајина, као и формирање остале двије области Западне Славоније и Источне Славоније, Барање и Западног Срема – рекао је Личина, додајући да у овој књизи читалац може пронаћи, између осталог, и „чувени“ стенограм разговора између Јована Рашковића и Фрање Туђмана.

– У другој књизи обрађује се 1991. година и ту се налазе сви тадашњи службени гласници САО Крајине, комплетно законодавство, разне резолуције, референдум о присаједињењу, односно останку Крајине у Југославији у исто вријеме када је Хрватска проводила референдум о отцјепљењу – рекао је Личина и напоменуо да свака наредна књига, од треће до девете, доноси нове појединости од Венцовог мировног плана до Олује.

– Након трагедије на Миљевачком платоу када није реаговао нико од потписника Венцовог плана било је јасно шта ће се десити – истакао је Личина. Он је рекао да се у књигама налази списак свих жртава, свједочења у Хагу, као и рад Скупштине и Владе РСК у прогонству.

– Моја жеља је да се о свему наведеном у књигама, односно о комплетним дешавањима на простору Српске Крајине, расправља аргументима и доказима. Зато сматрам да ове књиге представљају мој допринос у некој будућој расправи – закључио је своје излагање Ратко Личина, додајући да неће одустати од истине уз наду и жељу да и други дају свој допринос читавој овој причи.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

» На промоцији је са многим Крајишницима био и народни посланик Миодраг Линта

116

СТРАНИХ ИЗЛАГАЧА

САРАЈЕВСКА ПРОСВЈЕТА

– Ове године имали смо заиста пуно тога да понудимо од својих издања, од каталога изложби које смо имали у Сарајеву најпознатијих српских сликара и кипара, годишњи алманах, а и занимљива је књига Аустријанке Милене Мразовић, која је у вријеме Аустроугарске путувала по Босни.

ДР САВО ВЛАШКИ, ПРЕДСЈЕДНИК ПРОСВЈЕТЕ САРАЈЕВО

ЋИРИЛИЦУ У ХРВАТСКОЈ МАЛО КО ЧИТА

Хрватска култура не дозвољава да се мањински свијет шири према унутра. СКД *Просвјета* годишње изабаци 5 до 10 наслова уз годишњак и 5 свезака часописа. Трудимо се да окупимо наше ствараоце и одржавамо квалитет. У озбиљном смо проблему и доведени смо у пат позицију чињеницом да већина људи у Хрватској не зна ћирилицу. Зато наша издања штампамо на оба писма јер желимо да српске књиге чита окружење у коме живимо и радимо.

ЧЕДОМИР ВИШЊИЋ, ПРОСВЈЕТА ЗАГРЕБ

СЊЕЖАНА ОРЛОВИЋ - ПРВА ЖЕНА У ИСТОРИЈИ КОЈА ЈЕ НАПИСАЛА ШЕМАТИЗАМ НА ПРОСТОРУ КОРДУНА

Послије 120 година представљено стање у Горњокарловачкој епархији

Православна Епархија горњокарловачка представила је на овогодишњем 26. Међународном београдском сајму књига своје, како је речено, капитално дјело *Шематизам*. Са благословом епископа Герасима, ауторка Сњежана Орловић, историчарка умјетности, промовисала је ово издање које садржи много више података од класичног „шматизма“. На промоцији је речено да је посљедњи епархијски *Шематизам* објављен прије 120 година.

УГАШЕНА СЕЛА

Ово издање садржи податке о досељавању Срба на подручје које данас обухвата ова епархија и црквене и политичке прилике досељеника. Даља историја препричана је кроз ликове епископа који су били на трону епархије до данашњег дана.

– Од периода тог посљедњег *Шематизма* могли су се пронаћи шутири подаци у митрополијским шематизмима, црквеним календарима и у два издања посвећена историји ове епархије. Међутим, ратови на овом подручју уништили су многе вриједности и у потпуности измијенили слику стања некадашње епархије. Управо због тога јавила се потреба да се уради већа публикација која би објединила све досадашње објављене податке, донијела нове истраживачке резултате, али прије свега садашњи пресјек стања у епархији – рекла је Сњежана.

Сњежана Орловић, која је прва жена у историји ове епархије која је написала *Шематизам*, истакла је да јој је много помогло што је поријеклом из тих крајева, из Лике,

јер је до неких података било тешко доћи, поготово до трагова о порушеним манастирима током Другог свјетског рата.

ЛОШИ ЖИВОТНИ УСЛОВИ

– И поред много угашених села на том подручју и чињенице да су људи напустили своја огњишта ипак смо успјели доћи до старих фотографија манастира и црква па смо књигу завршили за само годину дана – рекла је Сњежана, која је у књизи дала преглед културних прилика и умјетности на тлу Епархије горњокарловачке.

– Од настанка Епархије наш народ на овим просторима живио је готово увијек у тешким условима бијеле, неимаштине и ратова који су остављали све веће ране. Хтјели смо да скренемо пажњу на сваки већ одавно зарасли темељ сеоских црква, којег се наш народ сјећа, на сваки узидани камен обрађен руком овог упорног народа, на сваку икону куљену некад и посљедњим динаром и приложено својој цркви, на стару богослужбену књигу или предмет, на свако гробље, јер нам све ово говори ко смо, да подсетимо на вјеру, понос и храброст које су годинама биле одлика Крајишника – поручила је ауторка Сњежана Орловић.

На промоцији су говорили још и архимандрит Наум Милковић, настојатељ Манастира пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком, који је ауторки помагао у припреми књиге, и Зоран Обрадовић у име издавачке установе Епархије горњокарловачке *Мартирија*. Програм промоције је водио Ђакон Будимир Кокотовић. **ВЕСНА ВУКОВИЋ**

» Ђакон Будимир Кокотовић, Сњежана Орловић, архимандрит Наум и Зоран Обрадовић

ПОВОДОМ ДЕЦЕНИЈЕ ОД ОСНИВАЊА МАНАСТИРА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ ПРЕДСТАВЉЕНА МОНОГРАФИЈА

Доњи Будачки – духовни центар Срба са Кордуна

Поводом десетогодишњице од оснивања објављена је монографија кордунашког Манастира пресвете Богородице Тројеручице. Монографија говори о историјским приликама од времена насељавања Срба на ово подручје крајем 17. вијека до проглашења парохијске цркве за манастир.

– Није постојала архивска грађа о настанку манастира јер је много тога уништено током ратова – рекла је Сњежана Орловић, која је историјске изворе тражила на разним странама.

Она је навела да је први храм посвећен арханђелима Михаилу и Гаврилу саграђен од дрвета 1702. године, па је потом је 1773. изнова саграђен.

– Послије укидања Костајничке епископије 1777. године, Карловачка Митрополија направила је нову административну подјелу, па је тако у Доњем Будачком било сједиште Будачтанског протопрезвитеријата, који је касније пренесен у Карловац и назван карловачко намјесништво – рекла је Орловићева и напоменула да су храм и све у њему 1942. године унишtile и запалиле усташе.

– Обнова храма је уз отпор комунистичког режима почела 1961. године да

би га двије године касније недовршеног освештао епископ Симеон. Од тада је црква посвећена Светим апостолима Петру и Павлу. У посљедњем рату храм и оближњи парохијски дом су опљачкани и девастирани, али је црква била једна од рјетких у богослужбеној функцији – рекла је Орловићева, која, иако врло млада, иза себе већ има монографије 30 манастира Крупа, Драговић и Гомирје.

– Проглашењем некадашње парохијске цркве за манастир 23. 7. 2007. године и доласком архимандрита Наума Милковића интензивира се обнова и ради се на изградњи манастирског комплекса. Осим обнове постојећих објеката, 2010. године у оквиру комплекса саграђен је и храм посвећен икони пресвете Богородице Тројеручице. Обје манастирске цркве, као и велика трпезарија су осликане, а израђени су и нови иконостаси. По благослову епископа Герасима у манастиру су сахрањена четворица епископа горњокарловачких – рекла је Сњежана, наводећи да се у порти поред храма Светих апостола Петра и Павла налази гробница епископа Теофана Живковића, а поред параклиса су гробнице епископа Лукијана Мушицког, Евгенија Јовановића и Максимилијана Хајдина.

Манастир је за веома кратко вријеме постао духовни центар Срба на простору Кордуна, који у овим тешким временима око себе сакупља, данас, жалост, малобројно српско православно становништво ових крајева.

Архимандрит Наум, настојатељ Манастира пресвете Богородице Тројеручице из Доњег Будачког на Кордуни, човек који је један од оснивача и ктитора самог манастира, истакао је да ће читаоци монографије одатле сазнати све о животу и раду манастира. Он је додатно говорио о активностима у манастиру и нагласио да манастир има циљ да самостално опстаје и да монаси живе од свог рада.

– Сваке године нешто ново урадимо у оквиру манастира, колико можемо. Манастир је постао познат по узгајању јелена лопатара. Направили смо и соларну електрану, и тако ријешили трошак струје, што нам је битна ставка. Тренутно радимо на пројекту мале сиране у манастиру. Покушавамо да окупимо сељаке који ће нам продавати млијеко, а ми да производимо сир – рекао је архимандрит Наум.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

РАЗГОВОРИ НА ПЛАТОУ: „ШТА ДА РАДИМО С ЋИРИЛИЦОМ?“

МИЛОШ КОВАЧЕВИЋ: Оваквим темпом ћирилица ће нестати за 70 година

На Платоу *Лазе Косића* одржана је Трибина *Шта да радимо са ћирилицом?* На трибини су учествовали: Милош Ковачевић, професор на Филолошком факултету у Београду; Јелица Стојановић, професор Филолошког факултета у Никшићу, Александар Милановић, професор Филолошког факултета у Крагујевцу; Иван Стратимировић, оснивач грађанског удружења *Култура ћирилице* и Сениша Стефановић, историчар. Разговор је модерирала Сања Милић.

На питање о стању и статусу националног писма, шта треба поправити а шта заштитити у том домену, Александар Милановић је скренуо пажњу на отворене примједбе на појам заштите, под изговором да се ћирилица већ учи у школама и на тврдње да нас употреба ћириличног писма враћа у прошлост, док истовремено стране компаније намећу употребу латиничног писма. До 1919. године све је писано ћирилицом, а од тада све се своди на то да се ћирилица избрише

и сузбије на што ширем пољу, као и на то да латиница добије виши статус, закључио је он.

Милош Ковачевић је навео чињеницу да странци који уче српски језик имају једнаке потешкоће при учењу латинице, као и при учењу ћирилице. Он предвиђа понављање

историје глаголице са ћириличним писмом, јер ће оваквим интензитетом употребе латинице ћирилица потпуно нестати за неких 70 година.

Јелица Стојановић се осврнула на примјер израде личних докумената на латиници уместо на ћирилицу, као адекватан показатељ

фаворизације једног писма у односу на друго, и истакла појаву „латиничења Црне Горе“, што би значило изопштавање ћириличног писма. Она је истакла и двоструке аршине теорије и примјера из праксе.

Оснивач удружења *Култура ћирилице* Иван Стратимировић је образложио примјером Русије, која је у стремљењу да поврати ћирилицу, одредила веће таксе фирмама које желе да се оглашавају на страном језику, док онима које фаворизују руски језик одобрава попуст од 12%. Он је истакао примјер излога у Кнез Михајловој улици, на којима не постоји ћирилични натпис. И књиге и новине које се штампају код нас претежно су на латиничном писму, уз све чешће изговоре да је латинично писмо масовни конзумеризам, који носи профит. Србија мора да схвати да питање ћирилице није само писмо, већ и културно-историјски идентитет, нагласили су учесници разговора.

ДР АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ СМАТРА ДА ПОШТЕН И НАПОРАН РАД КОНСТАНТНО ДАЈЕ ДОБРЕ РЕЗУЛТАТЕ

Рума је у инвестиционом смислу најатрактивнија самоуправа у Србији

Мада је у широј јавности познат као народни посланик и шеф посланичке групе СНС-а у Скупштини Србије, Александар Мартиновић увијек је водио рачуна о својој општини Рума, у којој и живи од 1991. године. Према његовим ријечима, Рума се драматично промијенила. Од општине са великим задужењима данас је постала једна од најликвиднијих у Србији, а какви су резултати рада, потврђује и податак да је ове године општина Рума добила признање за транспарентност као најбоља локална самоуправа у Србији.

У разговору за *Српско коло* Мартиновић је потврдио да је отварање непалске фабрике *CG Foods Europe* велики успјех не само за општину Рума него и за цијелу државу.

– Компанија *CG Corp Global* из Непала отворила је у Руми свој први погон у Европи *CG Foods Europe*, гдје ће производити нудле свјетски познатог бренда *Wai Wai*. Ријеч је о фирми чији се капитал мјери у милијардама. Задовољство овим послом је исказао и предсједник Србије Александар Вучић, који је отворио фабрику *CG Foods Europe* у Руми. У фабрици у Руми сада се производе инстант нудле за потребе локалног тржишта и шире, тржишта Европе. Дневни капацитет фабрике је 450.000 паковања нудли са укусом пилетине, поврћа, парадајза, паприке и пике.

Гдје ће се све извозити произведена роба?

– *CG Corp Global* послује у више од 30 земаља, има 76 брендова у 122 различите компаније са више од 10.000 запослених широм свијета. Осим девет прехранбених погона у Азији ова група гради фабрике у Уједињених Арапским Емиратима и Африци. Треба напоменути да су радови на изградњи фабрике почели у септембру 2016. године, а извели су их извођачи и подизвођачи из Србије. У састав производа улази више од 80 одсто сировина и репроматеријала из Србије, а 80 одсто произведене робе биће извезено у различите земље Европе, на Средњи исток и у Америку.

Колико људи је добило запошлење?

– Ова гринфилд инвестиција тренутно је технолошки најопремљенији и најмодер-

нији производни погон од свих који послују у оквиру ове групе. Фабрика се простире на 6.000 квадратних метара, а у инвестицији вриједној близу девет милиона евра посао је добило 100 људи. План је да до краја следеће године посао добије више од 400 радника.

Да ли је рационализован број запослених у администрацији?

– Одлуком о максималном броју запослених на неодређено вријеме у систему локалне самоуправе општине Рума за 2017. годину, број запослених је смањен на 693 радника. Тренутно у систему локалне самоуправе ради 698 радника, али постоји десетак захтјева за одлазак у пензију. У поређењу са децембром 2013. године сада у систему локалне самоуправе ради 161 радник мање, па је само по основу плата уштеђено скоро 100 милиона динара.

Који су најзначајнији инвестициони подухвати?

– Рума је реализовала неколико крупних подухвата који представљају огроман корак напријед у економском развоју наше општине. У радној зони *Румска џешиља* отворена је кинеско-данска компанија *Everest production*, површине 11,5 хиљада м². За опремање земљишта инфраструктуром и изградњу овог пословног објекта уложено је 5 милиона евра, као и 4,1 милиона евра за опрему. Ова

БУЏЕТ СКОРО ДВИЈЕ МИЛИЈАРДЕ ДИНАРА

– Српска напредна странка преузела је одговорност за вођење општине Рума крајем 2013. године. Прије свега, успјели смо да консолидујемо општинске јавне финансије и да за свега неколико мјесеци измиримо сва дуговања која нам је у наслеђе оставила власт Демократске странке, а која су премашивала износ од 500 милиона динара. Данас Рума нема дуговања ни према једном правном или физичком лицу и све текуће обавезе редовно се сервисирају у роковима који су знатно краћи од оних који су законом прописани. Чињеница је да се сасвим сигурно ближимо оној граници од двије милијарде динара у буџету општине. Немамо никаквих проблема са финансирањем, дневно смо ликвидни, остварујемо значајније приходе него што смо планирали и сразмјерно том повећању ми улажемо и у расходе. Рума је једна од ријетких општина која нема проблема у буџетирању, имамо стабилне изворе прихода и на рачуну сваког дана преко 150 милиона динара. Нас очекују капитална улагања у наредној години, а сразмјерно расту буџета повећаваћемо и наше инвестиционе планове.

фабрика тренутно запошљава 225 радника, а производи различите производе од мемориске пјене (јастуци, душеци и сл). Компанији *Hutchinson* уступљена је парцела у површини од скоро 8 хектара, на којој је изграђена производна хала површине 5,864 м², као и канцеларијски простор од 1,105 м².

Шта Рума може да понуди више у односу на остале општине у Србији?

– Општина Рума, предвођена Српском напредном странком показала је на дјелу да умије да привуче велики број инвеститора, прије свега захваљујући томе што сви надлежни органи локал-

не самоуправе беспрекорно и у складу са законом врше своје надлежности, тако да се нпр. грађевинске дозволе издају у роковима који су краћи од рока који је прописан Законом о планирању и изградњи, а то је 28 дана. Своју највећу развојну шансу Рума види у даљим инвестицијама у реалан сектор привреде, али и у пољопривреду, туризам и угоститељство, за шта постоје огромни, али само дјелимично искоришћени потенцијали.

Какво је искуство са недавно потписаним пројектом који се бави изградњом стратешких докумената о управљању пољопривредним земљиштем.

– Драго нам је што је Рума изабрана за пилот пројекат за израду стратешког документа који ће допринијети равномјерном развоју руралних и урбаних средина на територији наше општине. Овим ће се указати на досадашње пропусте при управљању земљиштем и начине на који могу да се исправе. Циљ је да се обезбједи подједнак квалитет живота у градским и сеоским насељима, водећи се добрим примјерима из Европске уније. Пројекат се финансира на бази споразума на нивоу влад Србије и Њемачке, а вриједан је три милиона евра.

Постоје ли нека искуства са локалним управама из развијених чланица ЕУ?

– Њемачки град из савезне државе Доња Саксонија и Рума успјели су у својој заједничкој мисији да двије године грађено пријатељство крунишу братимљењем. Посредством удружења *Грагмо мостове*, задуженог за сарадњу наших двају градова, успостављена је размјена младих. Наша дјеца одлазе у Њемачку, а исто тако сваке године ми угостимо тинејџере из Берзенабрика. Рума и Берзенабрик имају заједничку сарадњу у оквиру Агенде Уједињених нација (Агенда 2030). У оквиру програма *Municipal Partnership for Sustainability* у сарадњи са *Engagement Global* у Берзенабрику је одржана радионица на којој су представници српског и њемачког града детаљно дефинисане даље активности које наше двије партнерске општине треба да предузму у конкретизацији пројекта, који ће бити реализован на школама у објема општинама. У општини Рума то је основна школа у Малим Радинцима на којој је планирано постављање соларних панела за производњу електричне енергије за тај објекат. Поред корака који су дефинисани у вези са овим пројектом, разговарано

КРОВ НАД ГЛАВОМ

Александар Мартиновић је почетком деведесетих из Славонског брода стигао у Руму и увијек је имао посебан однос према својим протјераним сународницима чију је судбину дијелио. Један дио нашег народа стигао је из великих хрватских градова. Други дио дошао је 1995. године, након што је протјеран са својих вјековних огњишта из Републике Српске Крајине. Зато се увијек обрадујем кад чујем да су неке од избјегличких породица трајно ријешиле кров над главом. Недавно је пет избјегличких породица у Руми добило кључеве од монтажних кућа које су изграђене на општинском плацу у Хртковцима.

је о још неколико конкретних тема за сарадњу.

Колико се улаже у садржаје посвећене најмлађима?

– Посебну пажњу усмјерили смо на најмлађе, па је уложено скоро 4 милиона динара у реконструкцију *Бродина црквића*. Уложено је два милиона динара у обнову ССШ *Бранко Радичевић*. Ово љето је искоришћено за молерско-фасадерске радове. Урађен је кабинет за текстилство, односно санирана је комплетно једна историја, у којој ће од ове године ученици моделари имати наставу из предмета моделовање. Ови радови су коштали око 840.000 динара. Школа је купила шест клима, тако да су сада све канцеларије и кабинети климатизовани, кулњено је и шест рачунара, лаптоп, пројектор, два штампача и три камере за видео надзор, а средства која су за ово издвојена износе око 570.000 динара. У ОШ 23. *Октябрь* у Кленку уложено је око 2,5 милиона динара, а сад се умјесто лож уља као енергент користи природан гас. На нови систем су прикључена сва три школска објекта: школа, објекат за предшколце и физкультурна сала. Ову школу тренутно похађа 242 ученика, распоређених у 13 одељења, док вртић похађа тридесетак предшколца.

Могу ли грађани утицати на расподјелу буџета?

– Општина Рума трећу годину заредом спроводи пројекат *Партиципациивно буџетирање*, који подразумева укључивање грађана у процес израде буџета. Слушајући жеље грађана Градски тим одредио је листу приједлога од којих ће један или више допринијети унапређењу квалитета живота у општини Рума. На листи се налази пет градских и три сеоска пројектна приједлога и анкетом грађана директно се утиче на развој локалне заједнице. **Т. ЂОРОВИЋ**

СВАКИ ДАН НОВА РАДОСТ

Живот чине мале ствари, а у Руми се свакодневно нешто позитивно дешава. Дом здравља однедавно је богатији за три нова возила. Рума је за санацију штете на стамбеним објектима проузроковану олујним вјетром у септембру издвојила укупно 5.480.000 динара. Порушено дрвеће претворено је у огрјев који смо подијелили социјално угроженим породицама. Заједно са ресорним Покрајинским секретаријатом и јавним предузећем *Водовод*, финансирана је изградња пумпне станице за подизање притиска у Стејановцима. Сада и најудаљеније куће у селу и оне на највишим локацијама имају притисак воде од 2,2 до 2,5 бара.

ПРЕПОРУК СА ПОКРАЈИНСКОМ ВЛАДОМ

– На територији Руме у пет нових фабрика посао је нашло 3.000 људи. Долазак инвеститора и бољи дани за општину Рума дошли су од тренутка формирања нове покрајинске Владе на челу са Игором Мирковићем, што је допринијело продуктивнијој атмосфери, па су резултати видљиви. На заборавимо да је општина једно вријеме била потпуно заобилажена од стране бивше покрајинске Владе, која је игнорисала локалне управе у којима није имала своју власт. На срећу, такви трендови су прошлост. Недавно је Рума од покрајинске Владе са општинама Панчево, Сомбор, Темерин и Шид добила средства у вриједности од 207,5 милиона динара за област локалног и регионалног економског развоја.

ПРОФ. ДР МИЛАН НЕДЕЉКОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК НАЈГУШЋЕ НАСЕЉЕНЕ ОПШТИНЕ У СРБИЈИ СА ГРАЂАНИМА ПЛАНИРА БУЏЕТ

Изрека да „онај ко не живи на Врачару, није у Београду” своју потврду има у чињеници да на територији ове општине која заузима непуна 3 км² живи око 60.000 становника и да представља најнасељенију општину Београда.

Прије нешто више од годину дана на чело општине Врачар дошао је угледни београдски лекар, кардиолог свјетског гласа и редовни професор Медицинског факултета др Милан Недељковић. Како је описао, стање које је затекао у општини могло би се дефинисати и као прединфарктно.

– Затекао сам празну касу са преко 780 милиона динара ненаплаћених потраживања у пословном простору, од чега је 580 милиона застарјело и ненаплативо. Можемо рећи да је из евиденције нестало 5.300 км² и око 70 станова као и да су општинска јавна предузећа оронула и застарјела са огромним дуговањима за неплаћену воду и струју.

● На шта конкретно мислите?

– Узмимо примјер Народног универзитета *Божидар Ација*, који је био пред ликвидацијом или Спортско-рекреативни центар Врачар, који је најзапуштенији од свих у Београду, а запосленима је дуговао три и по плате и био је под блокадом. Сада запосленима дугујемо плату и по. Ми нисмо класична локална самоуправа. Функционишемо у спрези са Градом Београдом и Републиком и само тако можемо направити добре резултате.

● Који су највећи приоритети општине?

– Највеће богатство су наша дјеца. За 710 врачарских првака обезбиједили смо школски прибор и опрему. Основна школа *Светозар Марковић* потпуно је реновирана, а за друге школе су обезбијеђена учила. За 648 ученика трећег разреда основних школа и 50 најбољих ученика завршних разреда основних и средњих школа обезбиједили смо нове таблет рачунаре, финансирамо превоз за ђаци Основне школе за дјечу с посебним потребама *Душан Дујалић*.

Општина је затражила од Града Београда реконструкцију објекта у Улици Младе Босне који треба да постане ново обданиште, као и нови сениорски клуб у Улици Проте Матеје. Захваљујући Канцеларији за јавна улагања основне школе *Свети Сава* и *Владислав Рибникар* биће комплетно реконструисане.

● Нема дана а да се на Врачару не могу видјети неки радови...?

– Град Београд започео је прву фазу реконструкције пијаце *Каленић* која подразумијева обнову и рестаурацију сјеверне капије. Ова капија се налази до Улице Максима Горког и представља дио архитектонског наслеђа из прве половине 20. вијека.

Њеном обновом желимо да сачувамо традиционални изглед и дух, који је Влајко Каленић оставио Београду као задужбину. Радови прве

На Врачару нема одговора „општина није надлежна”

фазе на пијаци *Каленић* почели су уклањањем дотрајалих локала и постављањем нових, монтажних, објеката у Улици Максима Горког. У прве двије ламеле локала уселили су се закупци. Приликом израде идејног рјешења за нове монтажне објекте водило се рачуна о њиховом сједињавању у визуелни пејзаж будуће реконструкције и традиционалне улоге пијаце *Каленић* у ширем историјском и културном смислу. Након завршетка радова на сјеверној капији приступиће се уређењу јужне капије и замјени локала у Његошевој улици, чиме ће прва фаза реконструкције ове пијаце бити завршена.

● Шта је предвиђено у наредним фазама?

– У следећим фазама биће урађена комплетна реконструкција и изградња подземна гаража. За мање од три године имаћемо нову, модерну пијачу без вишестепенијског комуналног нерета, којом ћемо се поносити. Да би нам Врачар био чистији и уреднији, скоро 200 пропалих подземних контејнера које нам је оставила претходна власт замијенили смо новим и уредним. Током ове

године, у сарадњи с Градом, уређено је 116 улаза у стамбеним зградама на Врачару.

● Чини се да су паркинг мјеста велики проблем?

– Изградња три подземне гараже, и то у Скерлићевој, испод Београдског драмског позоришта и на платоу поред *Каленић пијаце*, доноси нам 1.500 нових паркинг мјеста. Поставили смо сензоре који обавјештавају возаче гдје има слободних мјеста за паркирање широм Врачара.

● Шта је још предвиђено?

– Завршетком музичке фонтане и сређивањем парка на Славији добили смо потпуно нову слику. Београд све више личи на најљепше свјетске метрополе. У плану је претварање Његошеве улице у пјешачку зону са посебним паркингом у једном нивоу испод цијеле улице, као и рјешавање имовинско-правних односа у вези са *Градићем Пејчићем*, који би требало да постане уметнички центар. Уредићемо плато испред Београдског драмског позоришта.

● Како бисте оцијенили туристичке потенцијале Врачара?

– Ако желите да утврдите параметар о броју туриста у

Београду, најбоље је проћи поред Храма Светог Саве. Тамо свакодневно долази најмање 30 аутобуса. Заиста мислим да сваки туриста који дође у Београд обавезно посјети општину Врачар и ми смо у обавези да њихов боравак учинимо што пријатнијим.

● Постоје ли планови на простору око Храма Светог Саве?

– Проширићемо Улицу Боре Станковића, што ће омогућити да се направи порта и ограда Храма Светог Саве и уреди Светосавски плато. Почела је и друга фаза изградње саобраћајница од тог трга преко Булевара ослобођења до Аутокоманде. Завршили смо сквер Моме Капора у истоименој улици а следеће године почињемо уређење трга испред Београдског драмског позоришта. Наставићемо да, у сарадњи с партнером Општине Врачар, Друштвом за уљепшавање Врачара, реконструишемо фасаде које представљају споменик културе и уређујемо нашу општину чувајући њену историју и традицију

● Посебну пажњу сте показали према најстаријим Врачарцима?

– Као лекар знам да су сениори осјетљива друштвена група којој је потребна права подршка. Сматрам да је човек задовољан својим животом тек онда кад има топлине, љубави, али и кад има задовољавајућу сарадњу са надлежним институцијама које се труде да осјетљивим групама учине живот лакшим и бољим. Припремамо нове програме за наше најстарије суграђане као што су бесплатни излети у околини Београда, нови клубови, лекарски прегледи у кући, бесплатне позоришне представе и коришћење базена. За неколико дана биће отворен Клуб за пензионере у Улици прете Матеје, па ће најстарији Врачарци добити 350 квадратних најмодернијег простора. На Врачару живи 17.000 пензионера и увјерен сам да ће им овај простор омогућити креативно провођење слободног времена.

● Да ли и даље примате грађане сваке седмице?

– Од тренутка када сам дошао на ово мјесто сматрао сам да је најбитнија комуникација са грађанима. Нико не може боље од Врачараца да зна шта је потребно да се ради. По ступању на дужност

позвао сам грађане да се са општинским руководством укључе у акцију *Врачарске идеје – најправимо буџет заједно*. Идеја је била да управо грађани сами предложе шта да општина финансира. У сталном сам контакту са људима и Врачарци знају да ме могу лако пронаћи. Сваке сриједи у општини Врачар примам по 9 грађана. Они најаве тему разговора и на тим састанцима буду присутни надлежни људи из општине. Грађани знају да од мене неће чути да општина за нешто није надлежна. Чак и када је тако, моја обавеза је да у њихово име зовем градске или републичке органе и да рјешавамо проблеме јер зато сам изабран.

● Какви су резултати тих састанака?

– Грађани у већини случајева дођу веома добро припремљени и ти састанци заиста доносе резултате. Мислим да нема боље контроле директора јавних предузећа од ове. Уколико је постигнут неки договор, а није испуњен у договореном року незадовољни грађанин дође поново и пријави, а онда брзо утврдимо да ли је разлог због кога договорени посао није урађен оправдан или је у питању немар.

● Необично је што и као председник општине Врачар и даље свакодневно радите као лекар?

– Мој услов да се прихватим дужности председника био је да наставим да се бавим лекарским позивом. Са оволико животног искуства знам да ускладим обавезе. Срећна околност је што и у општини и у Клиничком центру Србије око себе заиста имам добар тим. Када ми човек долази са неком бригаом у општину, трудим се да помогнем, али не зато да би причали „помогао ми је председник”, него да осјете задовољство што су неки проблем ријешили и да се више не секирају.

● Колико су људи који су деведесетих година у великом броју дошли у Београд, па и у општину Врачар, допринијели развоју града?

– Са поносом могу да кажем да међу пријатељима имам доста оних који су због несрећних околности дошли са простора Хрватске и БиХ у Београд. Већина је изгубила кров над главом, а неки су, нажалост, изгубили и чланове породице, али оно што ме је фасцинирало је несаломив дух и жеља за животом. Притиснути мукама давали су најбоље од себе и дали пун допринос развоју свих локалних заједница на којима су пребивали. Београд је лијепо управо зато што је град отвореног срца и сви људи који дођу овдје су равноправно прихваћени. Социјално најугроженијим породицама избјеглих и интерно расељених лица које имају боравиште на територији наше општине у сарадњи са Комесаријатом за избјеглице и миграције Републике Србије помажемо новчано.

Т. ЂОРОВИЋ

СПАСИТИ ЖИВОТ НАЈЧАСНИЈИ ЈЕ ЧИН

– Највећи проблем у интервентној кардиологији је организација у лијечењу акутног инфаркта миокарда, расподјела пацијената по центрима тако да свако са инфарктом, и у Београду и унутрашњости, иде у најближу ангио-салу. Имамо 13 центара, укупно 24 сале, али за сваку салу треба шест доктора. Посао је тежак. Спасити живот је најчаснији чин, али послјије неког времена мора и то да се валоризује већим примањима. Свако занимање и сваки труд треба да буду адекватно награђени.

ПОЧАСНИ ГРАЂАНИН УБА

● На која сте достигнућа највише поносни?

– На приједлог грађана изабран сам за првог почасног грађанина мог родног Уба. То, и признање најуспјешнијег гимназијалца општине Уб, са мојих четворо дјеце, моја су највећа достигнућа. Нема значајнијих. А кад сумирам лекарску каријеру, чињеница да сам успио да доведем Америчко удружење кардиолога и оснујем заједничко Удружење кардиолога САД, Србије и Републике Српске чини се као моје највеће достигнуће.

СРПСКИ ДОБРОВОЛЈЦИ У ПРВОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ

за Српско коло пише: др Милан Мицић

5.

Процес миграције Срба са простора Аустроугарске и Црне Горе у САД крајем 19. и почетком 20. стољећа био је дио миграционог процеса великих размјера којим се становништво Европе селило у САД од краја Наполенових ратова до велике економске кризе крајем треће деценије 20. вијека (1815–1930). У том периоду око педесет милиона Европљана трајно је миграцијом у САД промијенило своју личну судбину и свој идентитетски код. Покрет српског становништва из Аустроугарске ка САД био је дио покрета који је захватио Далмацију, Лику, Банију, Кордун, Херцеговину, дијелове Босне, Банат, Бачку, Срем, Барању, Славонију, Боку Которску, а у којем је учествовало масовно становништво и других националности које је живјело у тим крајевима. Прекобројна популација и вишак радне снаге, хронична полуглад која је владала у динарским крајевима, идеја материјалног стицања и могућности друштвеног успјеха у САД покретали су људе у сеобу. Са простора између Јадрана, Алпа и Подунавља за четири деценије (1880–1914) око пет милиона људи отишло је у САД. Година највећег усељавања из Хабзбуршке монархије била је 1907. када је у САД отишло 338.507 грађана Аустроугарске, од чега је било 200.000 грађана Угарске.

ПРВИ ОДЛАЗАК ИЗ СЕЛА

Исељавање у САД било је добро организовано и посебне посредничке агенције и превозничка друштва организовали су исељавање и значајно зарађивали на њему. Посредничке агенције обезбјевале су карте за превоз жељезницом и бродовљем, вршиле агитацију међу потенцијалним исељеницима, обезбјевале мјењачке послове. Превозничке бродарске компаније, међу којима су најпознатије биле *Cunard Line*, *White Star*, *Inman Line* из Ливерпула, *NAPAG* из Хамбурга и *Norddeutscher Lloyd* из Бремена превезле су милионе људи до САД. Главне луке за прекоокеанску пловидбу ка САД за исељенике из Хабзбуршке монархије и Русије биле су луке Бремерхафен, Хамбург, Антверпен, Роттердам, Ријека, Авр, Шербур, Ђенова, Трст, а за Јужну Италију Напуљ. Емигранти су допремани до лука преко великих жељезничких чворишта, а у лукама боравили су у засебном привременом смјештају.

Одлазак у САД за српске младиће из Аустроугарске био је први излазак из њихових села у којима се живјело у стању дуге историјске и културне статике. Бројне породице, вишак радне снаге, недостатак обрадиве земље, дуго служење војног рока и масовни покрет за исељење у САД, уз приче које су причале о могућностима које Америка пружа, иницира-

» Добровољци из Герџија

КА АМЕРИЦИ...

ле су покрет у српским селима чији је циљ била – Америка.

– Тата је узео од хаће Илије два коња и продао их на вашару у Петрињи. Пошто је имао само седамнаест година направио је пасош на име неког Николе Дубајића – свједочење је Остоје Мицића о одласку његовог оца Јована Мицића, из Мајског Тртника код Глине, у САД.

– У Ђенови се Миле укрцао као слијепи путник у брод, а у Њујорку је лучким властима објаснио да иде у Шакрамент – свједочење је Бранка Станића о одласку његовог оца Миле Станића из Мутилића, код Удбине, за САД.

– Марко је имао само седамнаест година и направио је лажни пасош на име своје сестре Саве – свједочење је Стевана Басарића о почетку печалбе његовог оца Марка Басарића, из Дивосела, код Госпића.

– Раде је имао само четрнаест година када је 1914. године отишао у Америку. Имао је са собом завежљај и на прсима картонски натпис гдје и коме иде – свједочење је Милана Кнежевића, сина Рада Кнежевића из Бунића, код Коренице, о одласку његовог оца у САД. Брат Николин Ђуро се налазио у Америци.

ШЕШИР КАО ОРЈЕНТИР

– Николин отац Обрен позајмио је паре од Риста Курилића да Никола оде у Америку. Из Дубровника је Никола кренуо и једино му је Ристин шешир на броду био оријентир да се не изгуби – казивање је Милутина Вучуревића о тренутку одласка његовог оца Николе Вучуревића из Запријесеке, код Требиња, у САД.

Путовање прекоокеанским бродом, у трећој класи, на бескрајном океану, у непознато, био је први и дубоки стрес за једва писмене младиће који су тек напустили своја села, а долазак у САД, боравак на острву Елис Ајленд гдје су дочекивани милиони европских миграната и путовање до одређених негдје у унутрашности

САД, гдје су их чекали браћа или рођаци, био је радикалан улазак печалбара у сасвим непознат свијет о којем су у родном крају колале најчудније приче.

Од 1903. године Срби у САД постали су јака миграциона струја, да би 1907. године усељавање Срба у САД досегло свој врхунац.

РАДИЛИ НАЈТЕЖЕ ПОСЛОВЕ

До почетка Првог свјетског рата у САД било је насељено 40.000 Срба, аустроугарских држављана и 5.000 држављана Црне Горе. Срби у САД радили су на најтежим пословима: у угљенокопима у Пенсилванији и Охају, у рудокопима у Мичигену, Минесоти, Монтани, Аризони, Ајдаху, Вајомингу, Невади; у кланицама у Чикагу, Канзас Ситију, Сент Луису, на сјечи шуме у Ајдаху, Орегону и Вашингтону, у ресторанима и рудницама Калифорније, на испирању злата у Аљасци. Тако је Владимир Лучић из Мркоњића, у Поповом пољу, радио у руднику у Калифорнији, гдје је 1911. године доживио несрећу. Јован Поноћко, из Перне, код Босанске Крупе, радио је у Детроиту у кланици. Томо Франковић из Паштровића, из Ђеноше, код Будве, радио је као кувар у Сан Дијегу у Калифорнији. Рада Лазаров из Варјања, код Темишвара, радио је у Синсинатију, Охају, у фабрици гуме. Никола Банић, из Мекињара, код Удбине радио је у Рок Спрингсу, Вајоминг, на жељезници. Ђуро Мартиновић, Андрија Стојановић и други печалбари из Брајића, код Будве, радили су у руднику Бјута, Монтана. Никола Вучуревић, из Запријесеке, код Требиња, радио је на плантажама воћа и у руднику у Калифорнији, а његов рођак Божидар Вучуревић у руднику Бизби у Аризони. Коста Делић, из Симијеве код Билеће, радио је у ливници у Чикагу, па у фабрици везива. Радован Самарчић из Крстаца код Билеће радио је у чикашкој кланици. Стеван Видовић, из Видовића код Босанског Грахо-

ва, радио је „го, само у гаћама“ у руднику код Сан Франциска. Миле Станић, из Мутилића код Удбине, у Сакраменту у Калифорнији радио је на фарми. Миле Кораћ, из Висућа код Удбине, био је минер у америчким рудницама. Михајло Прибишић, из Драчева у Поповом пољу, радио је у Лос Анђелосу, у Калифорнији на градњи пруге, па у једној месари. Било је печалбара који су отворили своје ресторане у близини фабрика и рудника где су њихови земљаци становали и они су им били главне муштерије. Јоко Милојевић, из Куњаглавице код Требиња, по доласку у Сан Франциско прво је радио на фарми, а потом је са извесним Љубићем прије одласка у добровољце отворио ресторан којег су посјећивали углавном српски печалбари. Андрија Стојановић, из Брајића код Будве, прво је радио у руднику Бјути, у Монтани, а потом је са женом Маром отворио ресторан поред рудника.

ПЛАТУ ТРОШИЛИ НА КОЦКУ

Српски емигранти најчешће су живјели у близини својих фабрика и рудника, на периферијама америчких градова. Услови становања печалбара били су изузетно тешки и они су становали у групама рођака или земљака и кретали се и дружили унутар својих заједница.

– Браћа Прибишић заједно су живјели и заједно су хљеб мијесили и пекли – свједочење је Милосаве Прибишић о животу браће Прибишић из Драчева, у Поповом пољу, у Лос Анђелосу. Нова искуства рада, живота, забаве, нових цивилизацијских достигнућа трајно су мијењала живот печалбара, њихов мисаони и емотивни свијет и њихове вриједности. Печалбари су у америчким градовима гледали прве филмове. Дане Шкорић из Брезовца, код Грачаца, „у Америци је гледао кумбајне и камионе што готове џакове купе.“ Живот на маргини америчког друштва, као и његови

пороци, коцка, алкохол, туче и криминал дотицали су дијелове српске исељеничке популације. Буртови око фабрика и рудника било су мјесто гдје се трошио новац печалбара. Тако је Стево Радочај из Крчане, код Удбине, коцкао, пио и вајтао се (тукао) на простору између Атлантика и Пацифика, гдје се кретао у потрази за послом. Обрад Радочај, из истог села, вајтао се око рудника гдје је радио и често је због тога остајао без мјесечне плате. Ђуро Мартиновић, из Брајића, код Будве учествовао је у тучама које су се дешавале око рудника Бјуте, у Монтани, гдје је владао закон јакега. Милан Круљ из Витоње, код Љубића, у околини Лос Анђелоса имао је сусрет са својим земљаком коцкарем, којем је држао руку у партији покера у једном бурту у близини рудника итд.

НОМАДСКИ ЖИВОТ

Године 1916. Срби су били присутни у 187 мјеста у САД, а један дио ове популације био је веома покретљив и кретао се од једне до друге америчке државе у потрази за послом.

– Наш свијет има изразиту склоност да мијења радње и путује из мјеста у мјесто – писао је Перо Слијепчевић у свом дјелу *Срби у Америци* издатом у Женеви 1917. године – у томе се одликују Црногорци. Има добар дио радника који не могу да заштеде новача због сталног путовања. Тако се наш свијет разасуо у све крајеве САД. Па и даље од Мексика, до Канаде и до Аљаске...

Главна линија бокешких насеља ишла би тако низ Калифорнију до у дно Аризоне. На противној страни Сједињених Држава стајала би босанска линија, такође угнута од сјеверне обале језера Ири па уз западну обалу језера Мичигена. Предузимљиви Херцеговци имаду дуже линије и цепоу се од Чикага и Сент Луиса уз велику пацифичку пругу Нортвестерн преко Бјуте, док у Сиатлу не избију на Пацифик. Одатле мања одјељења крећу на сјевер у Аљаску,

а већа на југ за Бокешима, низ Калифорнију и Аризону. Црногорци у великој мјери иду истим путем, преливајући се у Канаду, а иначе расипљући се на разне стране више него други. Бановци су се прикупили у државама Пенсилванији и Охају са околином. Од тог главног комплекса издваја се једна јака личка линија пут запада, јужно од херцеговачке, низ пругу Денвер, до на Сланом језеру. Војвођани, најзад, гравитирају као око разасутих гнијезда око великих градова на истоку, као што су Детројт, Сент Луис, Сент Паул итд.

КАКО СУ БИРАНИ ПОСЛОВИ?

Ове разлике наших покрајина могу се донекле осјетити и у бирању посла. Мобилни Црногорац највише воли да ради на жељезницама. Забринути Херцеговац улази у тешке радње да копа руду и кује гвожђе. Војвођанин је права противност и воли да ради лаке послове на пољу. Тако је, на примјер, Стеван Божичковић из Шкара, код Оточца, радио у Детроиту у Форду, на фарми, на жељезници и у руднику. Обрад Радочај из Крчане, код Удбине, у потрази за послом лутао је од атлантске обале до Аљаске и Мексика, као и Раде Кнежевић из Бунића, код Коренице, и Јован Мицић из Мајског Тртника, код Глине. Дане Шкорић из Брезовца, код Грачаца, кретао се по државама Мичиген и Минесота. Марко Басарић, из Дивосела, код Госпића, по доласку у САД прво је био „боћин“, односно разносач воде другим радницима, а онда је радио на „штреки“ – пружи и путовао је за послом Америком (Њујорк, Калифорнија, Небраска, Канзас). Мобилни српски печалбари обично су се кретали по САД без возне карте и они су то називали „ћумпањем“ јер би искакали из воза на наилазак кондуктера.

У САД српски печалбари живјели су у својим исељеничким заједницама, у својим улицама, блоковима, обично надомак фабрика и рудника у којима су радили. Кључна институција њиховог окупљања били су „салони“ или „буртови“ у којим су се они налазили прије и послје рада, недјељом и празником гдје су проводили слободно вријеме, долазили до информација о послу и имали контакт са завичајем. Власници салона били су људи из завичаја, а неки од њих били су тзв. „шифкарташи“ код којих су исељеници остављали новац на штедњу, узимали новчане позајмице, слали новац у завичај, а који су издавали новине и оснивали исељеничка друштва и потпорне организације.

Из овог миљеа предграђа америчких индустријских градова и рудника у вријеме Великог рата (1914–1918) око 10.000 добровољаца дошло је у српску и црногорску војску.

НАСТАВИТЕ СЕ...

ИСТОРИЧАР И ПИСАЦ **ЧЕДОМИР ВИШЊИЋ** ОТВОРЕНО О ТИТИНОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ И ЊЕНИМ СРБИМА, КОРДУНАШКОМ ПРОЦЕСУ, ВЛАДИМИРУ БАКАРИЋУ...

Пропасть Срба у Хрватској започела је сукобом епископа Михајла Грујића и политичара Светозара Прибићевића

Историчар Чедомир Вишњић јавности је познат као бивши председник СКД *Просвјета* и помоћник министра културе у РХ. У овом тренутку један је од најистакнутијих српских писаца који живи и ради у Хрватској. У свом стваралаштву дотичао се оних тема које су у вековном битисању Срба у Хрватској од историјског значаја. На овогодишњем сајму књига представио се са књигом *Време сторија и разоноде – Тишина Југославија и њени Срби 1951–1971*.

У разговору за *Српско коло* Вишњић је објаснио зашто се определио за овај наслов, а није се либио да коментарише и друга, за Србе у Хрватској, осјетљива историјска питања.

– Свако од нас из генерације која је одрасла и образовала се у Титовој држави има према њој посебан однос. Наслов *Време сторија и разоноде* је асоцијација на чувену емисију Радио Београда. Лезично – наслов је екавски, али то је уједно и начин да се изрази важност и улога спорта нарочито фудбала у политичком животу. У спорт, а посебно у фудбал увеличили су се дијелови политичке енергије недемократског друштва, што се највише исказало на његовом крају 1990–91. Поднаслов *Тишина Хрватска и њени Срби* је подсјећање како је наш пречански свијет присвојио Тита. У тој релацији између београдске екавице и личке варијанте имена Тито налази се и садржај ове књиге и њене поруке.

● **Писали сте о положају Срба у Хрватској између два свјетска рата. Колико су Срби у то вријеме били утицајни?**

– Друштво које се развијало природно и нормално унутар Аустроугарске монархије имало је свој златни период крајем деветнаестог и почетком двадесетог вијека. То је био и златни период Карловачке митрополије као носеће духовне и културне организације тог друштва. Грађанско друштво се уз доста тешкоћа развијало и након 1918. године. Стварањем нове државе многе наше институције и појединци су промијенили дотадашње навике.

● **На шта конкретно мислите?**

– Институције које су радиле на нивоу и оквиру двојне монархије прешле су у Србију, углавном у Београд. У прилог томе свједочи дјеловање Српске банке Загреб, Савеза српских земљорадничких задруга или Приредника. Утицајни појединци као што су били браћа Прибићевић (Милан и Адам) отишли су на Косово, док је њихов трећи брат Светозар

отишао у београдску политику. Одједанпут је природан развој грађанског круга на неки начин остао обезглављен. Развој хрватског национализма 1941. године доловно је обезглавило. Масовним убиствима, протјеривањем и на разне друге начине грађанско друштво је потпуно уништено.

● **Да ли су се ствари промијениле набоље након Другог свјетског рата?**

– Не! Социјална револуција коју је проводила Комунистичка партија призвала је селачке масе у хрватске градове на одређено вријеме. Индустијализација је потрајала дуже. У сваком случају, процес се завршио прогоном 1991. године.

● **Који је период преломан у историји Срба из Хрватске?**

– То је дефинитивно Други свјетски рат. Злочиначки пројект НДХ је радио на физичком уништавању. Није само број српских жртава кључан колико пуштање крви које је узроковало и многе друге процесе. Посебна тема је и ндустијализација која је одвела људе у градове без духовне припреме, образовања, националних институција, цркве, школе, идентитета... Услиједила је масовна колонизација у Војводину и на тај начин додатно је извучена жива енергија из српских крајишких села. Грађански слој је уништен и људи су били практично препуштени сами себи. Код нас није имало што преживјети, када је затрпа црква. Нашли смо се осиромашени и пролетаризовани у потпуној мјери.

● **Аутор сте књиге Кордунашки процес. Шта је суштина тог процеса?**

– Кордунашки процес гледано из данашњег угла био је дио припрема Комунистичке партије за коначно преузимање власти. Увијек људе готово развеселим кад за Кордунашки процес кажем да је ријеч о групи Срба која је 1944. године из партизана прешла у четнике.

● **Можете ли мало подробије објаснити?**

– У једном тренутку када су се сабрали утисци и пре-

чистила свијест групе српских образованих младих људи (Вељка Кораћа, Илије Жегарца, Љубе Вујичића, Милана Момчиловића и Марка Мркића) и кад су видјели да кордунашки народ пропада на њихове очи они су покушали реаговати. Епилог је био несретан покушај побуне који је завршио њиховом физичком ликвидацијом. Оно што је дугорочно било најзанимљивије је њихово препознавање елемената политичке карте пречанских Срба. Групица интелектуалаца је побијена, позатварана или растјерана, а дошло је и до изненадних и необјашњивих смрти дијела војних команданага партизанских јединица.

● **Да ли је то био дио унапријед смишљеног плана.**

– Радило се на начин који вјероватно централно није био осмишљен и планиран, али је био у склопу припрема за коначно преузимање власти и за чишћење терена. Група људи осуђена је на монтираном политичком процесу у школи у Горњем Будачком. Процес се одвијао у оквирима Комунистичког покрета у који су били укључени партизани српске националности. Да би се дао легитимитет том процесу, доучени су њихови ратни другови, који су их на крају и осудили и убили, а међу њима су били Душко Брић, Ђаница Опачић, Богдан Орешанин и други. У сусједној просторици налазило се водство хрватског комунистичког покрета Хрватске (Иво Војвода, Андрија Хебранг, Јосип Ђерђа и други), које је на крају суштински одлучило како кога треба осудити. Међутим, у читав механизам Срби су активно били укључени.

● **Неки историчари тврде да су Срби направили грешку након Другог свјетског рата што су као сједиште српских институција изабрали Загреб, а не средине у којима су били већина. Какав је Ваш став?**

– Загреб је био логи-

ЗАМЈЕРАЈУ МИ ШТО САМ НАПИСАО ИСТИНУ

● **Зашто сте баш Ви често на мети хрватских екстремиста?**

– Задња велика офанзива против мене десила се у тренутку када је постојала могућност да евентуално поново постанем кандидат за неко истакнутије мјесто у Министарству културе. Замјерио сам се због поштено написаног текста у љетопису о ратним данима у властитом селу. У том тексту сам објаснио да 1991. године група људи из мог села није хтјела никакав рат с Хрватима, већ је примарно жељела да брани Југославију и због тога су добровољно отишли у крајишку војску. Многи од њих данас раде по Београду и не желе о томе да причају да не би угрозили родитеље који су остали или се вратили на своја огњишта.

чан избор. Једина алтернатива могао је да буде Карловац, који се најчешће спомињао као бивши центар приморско-крајишке области. Књин у то вријеме није био опција. Суштински проблем је што су српске институције након 1950. године замрле, само је *Просвјета* вегетирала. Руководство није могло никуд. Бакарић их није пуштао од себе, они су били његови министри и природно је да буду у Загребу.

● **Како бисте описали положај СПЦ у Хрватској у 20. вијеку?**

– Наша црква је тешко страдала, а добар дио одговорности сноси и наш народ. Срби су били идеолошки примјеран народ који се доказао кроз партизански покрет и наметану комунистичку идеологију. Лош однос према цркви међу Србима у Хрватској постоји још од сукоба самосталног демократе Светозара Прибићевића (заговорник стварања српско-хрватске коалиције) са плашћанским епископом Михајлом Грујићем (који је важио за присталицу мађарског грофа Куена Хелдварија). Тај сукоб додатно је појачан необразованошћу нашег народа. Међутим, након 1941. године, након потпуног слома грађанског свијета, након

убиства, рушења цркава, затирања, њиховог изгона у Србију и побјед партизанског

покрета народ се нашао на голој ливади. Нити је било свештеника, нити је било црква, нити су они осјећали да им та црква може нешто помоћи и значити. Драматичан је био њихов положај. Да није било неколико људи, међу којима треба посебно издвојити владу горњокарловачког Симеона Злоковића, не знам како би се то завршило. Педесетих и шездесетих година он је једна од најзначајнијих личности у историји нашег народа. Његовим трудом и радом црква се почела крајем шездесетих година подизати дословно из пепела.

● **Какав је положај СПЦ данас?**

– Данас људи из цркве живе готово заштићени у некој врсти енклава. Међутим, садашњи положај је много неповољнији. Након Другог свјетског рата било је вјере да ће се народ вратити цркви, данас је црква у бољем положају, али нема народа.

● **Католички годишњак Врло 2012. године изнио је податак да је од 1991. до 2001. године број католичког становништва повећан за 11% или око 500.000 становника. Колико је у том периоду било покрштених Срба?**

– То питање је врло слојевито и мислим да никада нећемо утврдити тачан број. Уобичајена ситуација у нашем народу који је остао у Хрватској је да постоје неки бака и дјед. Дјеца су се изјашњавала као Југословени, посебно ако су у мијешаном браку. Данас су дјеца Хрвати, а о унучади или прауначу да не говоримо. Тај процес убрзано тече у атмосфери нетолеранције и значајних притисака. Процес асимилације је убрзан након 1945. године губитком ослонца на цркву и на националне институције, а драматично је убрзан након 1991. године.

● **Колико је утицај католичке цркве на српско питање у Хрватској?**

– Католичка црква има зна-

чајну улогу у друштвеном и политичком животу Хрватске. Ја не бих рекао да су они иницијатори или да утичу силом. У срединама гдје су наши људи мањина нетолерантна друштвена атмосфера је та која их ломи.

● **Како бисте описали Владимира Бакарића?**

– То је јунак моје књиге и било ми је драго кад сам открио у државном архиву његов лични архив који њега слика и као човјека. Бакарић је био човјек који је ослобођен од простог национализма. Он није нарочито цијенио Србе из Хрватске. Оне које је морао цијенити временом је политички и на сваки други начин укљонио, јер су му представљали сметњу. Све београдско и српско тумачио је као „карађорђевићевско“ и као неку врсту опасности по југославенску федерацију и комунистичку власт. Истовремено је имао презрив однос према хрватским националистима и према хрватској култури. Може се рећи да је био антисрбин, али Хрвати полуде када читају његове ставове о властитој култури или књижевности. Увијек је истицао да од новина чита само београдску *Полицију*.

● **Да ли је Бакарић вјеровао у опстанак Југославије?**

– Бакарић је 1966. године у разговору са македонским руководством рекао да „треба јачати републичка руководства“. Он је вјеровао да је Југославија у једном историјском периоду оптимално рјешење за јужнославенске народе, али он сигурно никад не би ставио руку у ватру за опстанак Југославије. Југославија је за њега била оперативно питање, а не вриједносно.

● **Да ли су Срби у Хрватској јединствени?**

– Природно је да сви људи не мисле једнако, али највећи проблем Срба у Хрватској је опадање броја, па самим тим и снаге. Имамо ситуације да умиру усамљени старици по селима у којима их више нема ко ни сахранити. На другој страни теку и процеси асимилације, па није ријеткост да унучад постају католици и Хрвати. Сви ти процеси нас затиру и приближавају крају.

● **Има ли онда икакве наде за будућност?**

– Веома је важно дјеловање крајишких удружења у Србији која су још увијек близу завичају. Вјерујем да ће Срби у Хрватској превазићи неке своје несугласице, али сам опстанак зависи од политичких збивања на нивоу регије и самих хрватско-српских односа. Уколико се ти односи не поправе не вјерујем да ми сами можемо промијенити битно властиту причу. **ТРИФКО ЂОРОВИЋ**

КРСТ ПЕРО И МАЧ НИЋИФОРА ДУЧИЋА У КРИПТИ ХРАМА СВЕТОГ САВЕ ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА О ВЕЛИКАНУ КОЈИ ЈЕ ЗАДУЖИО СРПСТВО

ХЕРЦЕГОВАЧКИ АРХИМАНДРИТ КОЈИ ЈЕ КРВАРИО ЗА СВОЈУ ОТАЦБИНУ – СРБИЈУ!

У организацији Удружења Требињаца Јован Дучић у Београду и Архива СПЦ, у крипти Храма Светог Саве на Врачару одржана је свечана академија и приказана изложба поводом 185. годишњице од рођења архимандрита Нићифора Дучића.

Чини се да се више не рађају Срби попут Требињца који је свој пут у незаборав започео у селу Луг под именом Никола и још у раној младости га промјенио у Нићифор (побједоносац) – име које ће обиљежити његов овоземаљски живот.

За данашње прилике нестварно звучи податак да је архимандрит Дучић критички сагледавао самог себе и због тога пет пута одбио владичански чин, сматрајући да нема довољно монашке преподобности. Истовремено, Дучић је први написао историју СПЦ, а прославио се и као добровољачки командант српске војске и председник Српског ученог друштва.

Све ово, поткрепљено бројним документима, могло се видјети на изложби *Архимандрит Нићифор Дучић (1832–1900) српски духовник, историчар и устанички вођа*, коју је приредио тим врхних историчара мр Радован Пилиповић, др Ненад Идризовић и др Милош Матијевић.

Након што је дјечји хор *Орлићи* из Цркве пресвете Богородице у Батајници под диригентском палицом Јелене Павловић извео *Химну Светиој Саве*, присутне је поздравио управник Храма Светог Саве, архимандрит Стефан Шариић преносећи поздраве и благослов патријарха српског Иринеја.

РАТКОВИЋ: КОЛИЈЕВКА ЛЈУДСКИХ ГРОМАДА

Част да отвори изложбу припала је председнику Удружења Требињаца Јован Дучић у Београду Жарку Ј. Ратковићу, који је цитирао књижевника Радослава Братића.

– Неки силник војсковођа, рекао је да на земаљској кулли нема чудније земље од Херцеговине, да толико може опсјенити и преварити невјештог путника. Час се чини мала и непроходна, час голема и раштркана. Љети жедна, тврда

» Жарко Ј. Ратковић

и испуцала, с пуно јаметина и провалија; зими снијегом и ледом окована. И љети и зими – неслана.

У праву је био тај Братићев силник војсковођа. Али, остао је недоречен. Да ли намјерно или не, никад нећемо сазнати. Углавном, није рекао оно најзначајније: да та и таква Херцеговина од искона изнедрала људске громаде, а оне најстарије у требињској врлети – рекао је Ратковић набрајајући имена Светог Василија Острошког, владике Висариона Тврдошког, архимандрита Јоаникија Памучине, архимандрита и војводе Мелентија Перовића, митрополита Серафима Перовића и Леонтија Радуловића, свештеничких породица Стратимировића, Витковића и Даниловића и многих других познатих и признатих божјих посланика.

– Из 19. и са почетка 20. вијека из Требиња су поникли академици Гаврило Витковић, Ристо и Бета Вукановић, Драго Перовић, Мехмед Беговић, Војислав Даниловић. Ко зна какве би херцеговачке границе данас изгледале да није било војсковођа као што су Лука Вукловић, Мићо Љубибратић, Лука Петковић, и фелдмаршал барон Јевто Кузмов Љубибратић. Београд би бар

» Лука Петровић

у архитектонском смислу изгледао другачије да у свијет из Требиња није отишао велики привредник и добротвор Лука Ђеловић, а српска поезија би била сиромашна без „кнеза пјесника“ Јована Дучића – закључио је Ратковић, најављујући да ће се о свима њима још чути.

ПЕТРОВИЋ: СРБИЈА ЈЕ НАША ДРЖАВА

Градоначелник Требиња Лука Петровић казао је да је веома битно да се организују трибине и академије у част великих Требињаца.

– Херцеговци су Србију увијек доживљавали као своју државу, па је потпуно логично да су сви знаменити Требињци себе несобично даривали српству – рекао је Петровић, најављујући да ће за двије године Епархија херцеговачка прославити велики јубилеј – 800 година постојања.

– Црква нас је одржавала кроз сва времена и захваљујући њој и људима попут Нићифора Дучића успјели смо да останемо на простору коме никад нису недостајала искушења – рекао је градоначелник најужнијег града Српске и позвао Херцеговце и пријатеље Херцеговине да посјете Требиње.

» мр Радован Пилиповић

НАРОДНОМ МУЗЕЈУ ДАРОВАО ОДЛИКОВАЊА

Архимандрит Дучић је завјештао своја одликовања.

- орден Светог Саве првог реда са лентом
- орден Таковска звијезда II реда
- орден Таковски војнички с мачевима III реда
- орден Милоша Великог III реда
- орден Бијелог двоглавог орла IV реда
- орден бугарски за Грађанске заслуге I реда са лентом
- орден руски Свете Ане II и III реда
- орден црногорски Данилов за независност III реда
- златну и сребрну медаљу Милоша Великог за храброст
- медаљу Граховску 1858. године и за Јунаштво 1862. године

Директор Архива СПЦ мр Радован Пилиповић је рекао да је било потпуно природно да институција коју води изађе у сусрет Удружењу Требињаца и да из својих фондова прикаже један дио историјске грађе која освјетљава живот архимандрита Нићифора Дучића.

ПИЛИПОВИЋ: ПРОЛИВАО КРВ ЗА ОВУ ЗЕМЉУ

– У његовом животу сједињују се духовник, војсковођа, човек од пера. Није случајно умни пречанин др Емил Гаврила свој некролог 1900 године посвећен архимандриту Нићифору написао са насловом *Крстиом, пером и мачем* – рекао је Пилиповић и напоменуо да је Дучић запамтио да је његова мајка Сара бачена у огањ од стране турских зулум-

» Божидар М. Глоговац

ћара, док је он претходно учествовао у свим устаничким покретима у Херцеговини.

– Био је то веома тежак период у коме су духовни пастири били вође. Дучић је био од оних који су испуњавали јеванђељску ријеч и заповијест да треба положити живот за ближње своје – рекао је Пилиповић и напоменуо да је архимандрит Нићифор пет пута одбио владичански чин, сматрајући да нема довољно монашке преподобности.

– Школовао се на Сорбони, усавршио је византолошке науке, први је написао историју СПЦ, а начин на који је расподјелио грађу и данас је остао непромијењен у црквеној историографији – рекао је Пилиповић, који се потом осврнуо на цивилно службо-

вање Нићифора Дучића и времену када је према одлуци краља Милана био управник Музеја и Библиотеке.

– То је било вријеме када су националним институцијама руководили људи који су проливали крв за ову земљу. Дучић је савременик митрополита Михајла, епископа Теофана Живковића, епископа Никанора Грујића и многих других са којима је одржавао везе, зато је деветнаести вијек био период нашег националног успона – закључио је Пилиповић.

Присутни су затим дуго аплаудирали Божидару М. Глоговцу, који је казивао стихове своје пјесме *Херцеговина*.

Нићифор Дучић је учествовао 1890. године у изради новог закона о црквеним властима, а касније је постао учитељ историје Српске цркве младом краљу Александру. За редовног члана Српске краљевске академије изабран је 1892. године, а у децембру исте године и за члана Академије друштвених наука.

Своју имовину оставио је српском народу и институцијама, Српској краљевској академији оставља новац за оснивање Фонда Нићифора Дучића, који ће награђивати радове из црквене, војне и политичке историје Србије.

Архимандрит Нићифор Дучић упокојио се 21. фебруара 1900. године. Опело је одржао митрополит Инокентије у присуству бившег краља Милана и краља Александра. Уз све војне почасте, како и приличи једном војсковођи и јунаку, сахрањен је на Новом гробљу у Београду, по сопственој жељи:

„Син сам српског народа: с њим сам заједно живио и цијелога својега живота радио за његов бољитак, па желим да ми се кости одмарају у српском опћем гробљу.“

Академији је присуствовао британско-скандинавски владика Доситеј Мотика, народни посланик Миодраг Линга, представници свих херцеговачких Удружења у Београду и многобројни поштоваоци лика и дјела архимандрита Нићифора Дучића. На особен начин програм је водила Снежана Лукић.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

» Божо Глоговац, Миодраг Линга, Раде Петровић, Стефан Шариић, владика Доситеј Мотика, Жарко Ј. Ратковић, Лука Петровић, Мирко Ђурић, Миливоје Пецељ, Миливоје Рупић

ЗАДУШНИЦЕ НА ГРОБОВИМА ТРЕБИЊСКИХ ВЕЛИКАНА У БЕОГРАДУ

Удружење Требињаца Јован Дучић у Београду организовало је дан након митровданских задушница помен на гробу архимандрита Нићифора Дучића.

У присуству ликова овог удружења, као и поштоваоца лика и дјела Нићифора Дучића, помен су служили свештеници Цркве Светог Николе, која се налази у оквиру београдског Новог гробља.

Након помена, бесједио је председник Удружења Жарко Ј. Ратковић.

– Архимандрит Нићифор Дучић је у историји српског народа Херцеговине своје име урезао златним крстом, мачем и пером и оставио дубок траг. То је било вријеме у коме су се истицали духовни пастири – рекао је Ратковић и цитирао ријечи које је прије 117 година изговорио прота Са-

во Пјешчић тадашњи председник црквене општине Требиња.

– Тугујемо за тако великим губитком, али се поносимо што стојимо на ивици овога гроба и испраћамо у вјечност земљака који је умио крстом, мачем и пером вјеру служити, не само нама његовим земљацима него и осталим синовима српства. Српство и његова мајка Херцеговина са њим се диче – рекао је Ратковић и закључио да се и данас Требињци и Херцеговци диче и са поносом изговарају имена великана које је изнедрила српска Херцеговина.

Требињци су након помена архимандриту Нићифору Дучићу положили цвијеће на гроб херцеговачког војводе Миће Љубибратића и највећег херцеговачког ктитора Луке Ђеловића Требињца.

» Дојчило Капор, Обрад Ђук, Стево Вукановић, Јово Вуковић, Славојка Перупица, Раде С. Петровић, Татијана Ђоровић, Миливоје Рупић, Михајло Ацовић, Жарко Ј. Ратковић, Весна Вуковић, Јово Дробњак и Бојан Ковачевић

ШЕСТИ ПУТ ПРОСЛАВЉЕНА СЛАВА СВЕТЕ ПЕТКЕ У ЧИКАГУ

ОБНАВЉАЈУ ЦРКВУ СВЕТЕ ПЕТКЕ

Кордунаши који живе у Чикагу и околним градовима у недјељу 29. октобра 2017. године обиљежили су своју славу – Свету Петку. Свечаност је одржана у Српском храму Светог Василија Острошког у чикашком предграђу Лејк Форест. Церемонију сјечења славског колача обавио је свештеник Ђуро Крошњар, поријеклом са

Кордуна, из села Чемернице крај Топуског. Како је истакао у пригодној бесједи, Кордунаши у овим дијелу Америке одбарали су ову славу присјећајући се црква Свете Петке у кордунашким селима: Сјеничак, Чемерница и Коларић.

Домаћини славе – породице Влајнић, Јеросимић, Барбир, Мркаљ, Данчуо, Ма-

нојловић, Габрић и Крошњар – за славску трпезу припремили су традиционална јела и пића са Кордуна.

Ово највеће годишње окупљање Кордунаша у Чикагу одржано је шести пут, а поред дружења мислили су и на крај из којег потичу. И овог пута прикупљени су доброволни прилози намијењени за обнову српских храмова на Кордуну, посвећених управо Светој Петки.

Овогодишње је било намијењено за завршетак српског храма у Сјеничаку крај Карловца и поправку крова на храму у Чемерници.

Храм у Сјеничаку су 1942. године усташе срушиле, а обнова од темеља покренута је поводом обиљежавања три вијека парохије и спроводи се искључиво доброволним прилозима Кордунаша и пријатеља из цијелог свијета.

С. ДАНЧУО

ОКТОБАР У ЗНАКУ ГУРМАНСКИХ МАНИФЕСТАЦИЈА

У ЧИКАГУ 7. КЕСТЕНИЈАДА,
2. КОТЛИЋИЈАДА И 1. КУПУСИЈАДА

Мјесец октобар у српској заједници у Чикагу прошао је у знаку гурманских манифестација по свој прилици увезених из отаџбине. Тако је одржана 2. *Котлићијада*, 7. *Кестенијада* и 1. *Купусијада*, вјероватно понукана успјесима ових претходних. Судећи по расположењима организатора и гостију вјероватно се на томе неће стати тако да можемо очекивати неку следећу кобасицијаду или сланинијаду и сличне манифестације.

Друга чикашка котлићијада одржана је прве недјеље октобра код Саборног храма Светог Васкрсења у Чикагу. Манифестација је била ревијалног карактера и десетак културних екипа је поред сурнећег, јунећег или свињског гулаша припремило рибуљу чорбу

и пилећи паприкаш. Изгледа да ниједно веће дружење, па ни ово, не може да прође без свињског и јагђећег печења, домаћих пића увезених из Србије и наравно српске музике.

Прва српска купусијада у Америци одржана је крајем октобра на имању Српске братске помоћи у чикашком предграђу Лејк Вила. Посјетиоцима је служен свадбарски купус уз богати музички програм. Док је организаторе *Котлићијаде* и *Купусијаде* вријеме послужило, организаторима *Кестенијаде* – Удружења крајишких Срба *Прело* из Чикага – киша је поварила пратеће манифестације.

На црквеном имању Светог Јована Крститеља у насељу Хомер Глен киша је спријечила да се друге недјеље окто-

бра одрже спортски сусрети у фудбалу и балотама и пастирске игре у надвлачењу конопца, бацању камена са рамена, превлачењу толаге и друге. Заузврат, посјетиоци *Чикашке кестенијаде* могли су да уживају у доброј музици, за што су организатори ангажовали познатог крајишког извиђача Мому Станића и неколико пјевачких група, печене кестене, али и у домаће кулинарске специјалитете, међу којима је предњачила свјежа банијска кобасица печена на жару.

Ове године *Кестенијада* је организована по седми пут и била је у знаку 15. годишњице Удружења крајишких Срба *Прело*. Поводом јубилеја заслужним члановима и донаторима уручене су захвалнице.

С. ДАНЧУО

Осмо Крајишко вече у Лас Вегасу

Крајишници у Лас Вегасу су организовали Осмо по реду традиционално Крајишко вече под називом *Завичају, у срцу те носим*, које је одржано у парохијској сали Светог Симеона Мироточивог. Скуп је био добро посјећен, а ове године је у гостима био Момо Станић, легенда крајишке пјесме уз пратњу Миће Радовановића из Чикага. У програму су такође учествовала и крајишка дјеца из фолклорне групе *Свети Симеон* у Лас Вегасу. Сав приход са Крајишке вечере иде у фонд за изградњу наше нове цркве у Лас Вегасу.

У Лас Вегасу иначе живи око 1.000 Крајишника родом из Далмације, Кордуна, Лике, Баније, Славоније, Тromeђе, са Грмеча и

Бањалучке Крајине. Све их веже неизмјерна љубав према крајишком завичају у који одлазе доста често и виде сву муку и патњу којом је наш народ тамо изложен. Помажу из Лас Вегаса колико се може и колико прилике дозвољавају. Веома су посвећени очувању крајишке и српске традиције.

Важно је истаћи да Крајишници граде нову цркву заједно са браћом из Херцеговине, Зеничке регије, Сарајевско-романијске регије, са Озрена, Семберије, Подриња, Србије и Црне Горе, која такође живе у Лас Вегасу. Градња је започета 2008. године а тренутно се завршавају спољашњи радови на цркви.

БРАНЕ ДЕЛИЋ

СРПСКО ДРУШТВО КОРДУН ИЗ ТОРОНТА ОБИЉЕЖИЛО 30 ГОДИНА

ЈУБИЛЕЈ КОРДУНАША У КАНАДИ

Кордунаши и њихови пријатељи у суботу 28. октобра 2017. године обиљежили су три деценије постојања и рада Српског друштва *Кордун* из Торонта. У препуној сали Српског центра у Мисисаги Кордунаши су још једном показали колико се воли завичај и колико се поштују његова традиција и култура. Била је то прилика за осврт на успјешан тридестогодишњи рад Друштва, као и на бурна времена народа Кордуна, који је из многих разлога морао наћи уточиште далеко од родног прага.

Предсједник Друштва Милан Мишчевић истакао је улогу оснивача којима је основни циљ био очување веза и културне традиције. Српско друштво *Кордун* је у три деценије рада имало бројне хуманитарне акције, помагало је сународнике у родном крају, али и српске институције у Канади.

– То су само неки од разлога због којих морамо

наставити досадашњи пут који ће дати гаранције да се *Кордун* не смије заборавити. Задатак нам је да преносимо на млађе генерације Кордунаша, завршио је Мишчевић.

Међу гостима на свечаности су били представници сличних друштава и завичајних клубова из овог дијела канадске покрајине Онтарио, као и досадашњи предсједници Друштва. Свештеник Првослав Пурић је честитао крају, али и српске институције у Канади.

кве свих српских светитеља у Мисисаги.

Генерални конзул Републике Србије у Торонту Василије Петковић упутио је честитку у којој је нагласио велики значај Српског друштва *Кордун* на његовању традиције и основних културних вриједности Срба са Кордуна, са жељом да се у томе истраје. Друштву је из Београда честитао и претходни конзул Спасоје Миличевић.

На свечаности су наступили оркестром *Шешир мој*, под руководством Бранка Главаша, као и пјевачке групе *Синови Кордуна* и *Гемер*, са родољубним и изворним пјесмама Кордуна. А Кордунаши не би били оно што јесу да није било Станка Ђане Бијелића, уз чију су се тамбурицу надигравали изворним колима *Кукуњешће*, *Милица* и *Сељанчица*.

ИЛИЈА ВУЈАНОВИЋ

ЗАХВАЛНИЦЕ ИЗ ЧИКАГА

Удружење крајишких Срба *Прело* из Чикага, поводом 15 година свог рада, додијелило је захвалнице Српском друштву *Кордун* из Торонта и пјевачкој групи *Синови Кордуна*, за несебичну помоћ у очувању традиције и културног наслијеђа српског народа у Америци.

У ГАЛЕРИЈИ МУЗЕЈА ЖЕЉЕЗНИЦА СРБИЈЕ ОДРЖАН ТРАДИЦИОНАЛНИ 18. КРАЈИШКИ ЛИКОВНИ САЛОН У ИЗБЈЕГЛИШТВУ

» Никола Церовац уручује признање Милораду Кураици

» Милојко Будимир уручио је признање за рад „Христ“ Сузани Вукичевић

» Илија Смиљанић уручио је награду Ники Баша за скулптуру „Буђење“

КУРАИЦА: Прстен Умјетничког братства Крке додатно обавезује на борбу за истину

Традиционални Крајишки ликовни салон отворен је 13. октобра 2017. године (уочи Покрова Пресвете Богородице, крсне славе Града Книна) у Галерији Музеја жељезница Србије. У складу са садашњом традицијом да увијек буде посвећен некој великој годишњици из наше историје, овогодишњи Крајишки ликовни салон био је посвећен обиљежавању 700 година постојања манастира Крупа. На њему су представљена дјела афирмисаних, али и младих умјетника.

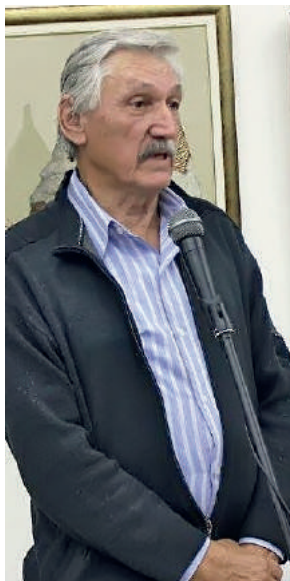
САЛОН УШАО У ЧЕТВРТУ ДЕЦЕНИЈУ ПОСТОЈАЊА

Сребрни прстен Умјетничког братства манастира Крка, који се додјељује појединцима и институцијама заслужним за чување и обогаћивање духовне ризнице Српске Крајине, ове године додијељен је проф. др Милораду Кураици. Награда *Борис Маркуш Минго*, која се додјељује за ликовно стваралаштво младих, ове године је припала Ники Баша за скулптуру *Буђење*, док је Плакета Умјетничког братства манастира Крка припала Сузани Вукичевић за рад *Христ*.

Салон су осим Удружења Срба из Хрватске организовали Српско културно друштво *Зора Книн-Београд*, Завичајни клуб *Книнска крајина* и Удружење Срба из Хрватске *Никола Тесла* Крагујевац.

У име организатора, скупу се обратио Милојко Будимир, генерални секретар удружења Срба из Хрватске.

– Салон је први пут, почетком осамдесетих година прошлог вијека, организован

» Никола Церовац

у Книну и накратко је прекинут 1995. године због прогона српског народа, али је ова манифестација наставила своје трајање и на простору Републике Србије, гдје је избјегао највећи дио Срба из Крајине – рекао је Будимир и нагласио да су људи окупљени око Крајишког ликовног салона одлучили да се представе јавности у Србији.

– Ово је један од начина да се наш завичај отргне од заборава, било да је ријеч о црквама и манастирима, градовима, селима, пејзажима, лицима, успоменама на дјетињство. Ми се заиста надамо да ће ова манифестација наставити живјети – рекао је Будимир, наглашавајући да је ова година посебна јер је овогодишњи Крајишки ликовни салон посвећен седам вијекова дугој историји манастира Крупа.

Предсједник Српског кул-

» Награђени умјетници: Ника Баша, Милорад Кураица и Сузана Вукичевић

турног друштва *Зора Книн-Београд* Никола Церовац захвалио се извршном директору Жељезница Србије Ненаду Кеџману, замјенику предсједника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодрагу Линти, Републичком комесаријату за избјеглице и миграције, као и ликовним

умјетницима и бројним послијетницима.

Церовац је врло надахнуто говорио о времену с краја осамдесетих година, када је на једном протестном скупу Крајишника упознао овогодишњег добитника сребрног прстена Умјетничког братства манастира Крка Милорада Кураицу.

» ЗАХВАЛНОСТ ПРИЈАТЕЉИМА: Данко Перић и Милојко Будимир

– Уочи Видовдана, на промоцији *Зборника Книнска крајина*, када је његов професор и ментор, бивши ректор Београдског универзитета Јагош Пурић бесједио о Милорадовом научном раду наши људи су питали, да ли је могуће да је то наш Крајишник. С поносом сам рекао да јесте – рекао је Церовац, који је Милорада Кураицу представио као оснивача и професора физике Универзитета *Никола Тесла* у Книну.

– Данас ми је зато још већа част да ову значајну награду додијелим проф. др Милораду Кураици – рекао је Церовац.

ПРОФЕСОРСКИ ДАНИ У КНИНУ

Проф. др Милорад Кураица се присјетио свог професорског рада у Книну и ентузијазма који је владао тада.

– Ово признање за мене

представља велику част. Треба да поменемо да је један од носилаца овог прстена и професор др Јован Рашковић, истини за вољу постхумно – рекао је Кураица и напоменуо да је ово једно од највриједнијих крајишких признања.

– Поред награде *Марко В. Јарић*, ово признање ми веома значи, посебно јер га добијам у име Умјетничког братства манастира Крка. Могу да кажем да ће ме овај прстен обавезивати и на многе друге активности – рекао је Кураица и потом објаснио да је често у прилици у иностранству да објашњава људима зашто Крајишници славе своје поразе и питају шта се то у ствари десило.

– Осјећам обавезу да преносим истину како је могуће да на крају 20. вијека 400 хиљада људи бива протјерано са својих огњишта, а да о томе нико не води рачуна – рекао је Кураица, који се осврнуо и на своје студенте.

– Појављују се дјеца рођена у Крајини, а сада приспјела за факултет, која показују велики ентузијазам и родољубље. Њихова енергија је таква да сам ја послје дужег времена почео да вјерујем да ћемо се ми вратити на огњиште својих предака – завршио је проф. др Милорад Кураица, награђен великим аплаузом присутних.

Главне одлике Крајишког ликовног салона чини велики број радова, широк спектар тема и ликовних приступа, али прије свега велика заинтересованост, како излагача, тако и публике за ову изложбу, коју ће ове године, осим у Београду, публика моћи да види у Крагујевцу, Панчеву и Новом Саду. **ЖЕЉКО БЕКИЋ**

» Милораду Кураици је честитао и народни посланик Миодраг Линта

ДОБИТНИЦИ НАГРАДА СКД ЗОРА (СРЕБРНИ ПРСТЕН, ПЛАКЕТА БОРИС МАРКУШ МИНГО И ПЛАКЕТА УМЈЕТНИЧКОГ БРАТСТВА МАНАСТИРА КРКА)

2000. године: академик Дејан Медаковић, академик Бата Михајловић, академик Петар Омчикус, Јован Радуловић, Здравко Крстановић, Удружење ликовних уметника Србије, Веља Михајловић, Никола Кусовац, Михаило Ракита
2001. године: Галерија „Миленко Атанацковић“ Бијељина, Градска галерија Вишеград, Бода Марковић, Софија Божић Марко Јарић-постхумно, Добитник Сребрног прстена Јован Рашковић—постхумно
2002. године: Добитник Сребрног прстена Никола Кусовац Добитник Поменика „Зоре“ и Плакете Умјетничког братства манастира Крка Ђорђе Петровић
2003. године: Добитник Сребрног прстена и Плакете Манастир Крка

2004. године: Добитник Поменика и Плакете женска пјевачка група „Динарке“, Добитник Сребрног прстена Саво Штрабац
2005. године: Добитник Поменика и Плакете Миливоје Богосављевић и Удружење Срба из Хрватске, Душан Вукојевић Марс, Добитник Сребрног прстена Драгош Калајић
2006. године: Добитник Поменика и Плакете Душан Ђаковић и Душан Узелац, Добитник Сребрног прстена Илија Смиљанић
2007. године: Добитник Поменика и Плакете Чедомир Кесић, Добитник Сребрног прстена Драган Тарлаћ
2008. године: Добитник Сребрног прстена Ђорђе Петровић
2009. године: Добитник Сребрног прстена Војислав Билбија
2010. године: Добитник Сребрног прстена Светлана Спајић
2011. године: Добитник Сребрног прстена Раде Матијаш

2012. године: Добитник Сребрног прстена Душан Ђаковић
2013. године: Добитник Сребрног прстена Мићо Јелић Грновић
2014. године: Добитник Сребрног прстена Душан Вукојевић Марс
2015. године: Добитник Сребрног прстена Др Јован Плавша Добитник Плакете Драган Чубрић
2016. године: Добитник Сребрног прстена Академик Василије Крстић, Добитник Плакете Умјетничког братства манастира Крка јеромонах Серафим (Глигић)
2017. године: Добитник Сребрног прстена Професор Милорад Кураица, Добитник Плакете Умјетничког братства манастира Крка Сузана Вукичевић и Ника Баша

ДОСТОЈНО ОБИЉЕЖЕНА ГОДИШЊИЦА ОСЛОБОЂЕЊА БЕОГРАДА

Град антифашизма

Удружење ратних и мирнодопских инвалида у својој галерији приредило је на годишњицу ослобођења Београда 18. октобра 2017. године изложбу фотографија посвећену ослободиоцима.

Један од аутора Душан Вукојевић Марс рекао је да ова изложба није идеолошки обојена, него урађена са жељом да једном подсети на храброст и јунаштво ослободилаца Београда.

– Изложба је посвећена ослободиоцима Београда, Црвеној армији и грађанима Београда. Први дио поставке фокусиран је на све ослободиоце, а други дио, овјековјечен од стране руских фотографа, посвећен је ратном путу јединица Црвене армије, укључујући и београдску операцију – истакао је Вукојевић.

– Услови за ослобађање Београда стекли су се тек када је Црвена армија избила на југословенско-бугарску границу. Операције за ослобађање Београда практично су почеле од спајања јединица НОВЈ и Црвене армије. Директне борбе за Београд трајале су врло кратко 14–20. октобра, али су биле изузетно тешке и кржаве. Београдска операција спада у ред вели-

МЛАДЕНОВИЋ: ВИСОКА ЦИЈЕНА СЛОБОДЕ

Замјеник градоначелника Београда Андреја Младеновић захвалио се Удружењу ратних војних инвалида и другим удружењима која су заједно организовала изложбу у галерији њиховог дома, јер су тиме омогућили млађим људима да се подсети овог историјског празника.

– Ово је лијепа прилика да се подсетимо историјског датума када су протјерани фашисти – рекао је Младеновић додајући да не смијемо да заборавимо братску помоћ припадника Црвене армије.

– Београд је много пута био нападан, бомбардован, рушен, освајан, али наш народ је увијек налазио начин да се избори за слободу која је, како нам и свједоче ове фотографије, имала високу цијену – рекао је Младеновић и додао да је наш народ борећи се за слободу и демократију заправо увијек био на страни побједника.

ких војничких операција на тлу Европе, а сигурно је била најсложенија на Балкану – рекао је Вукојевић и напоменуо да је Београд брањен са 30 хиљада изузетно добро наоружаних њемачких војника

15.000 ЊЕМАЧКИХ ЖРТАВА

– Своју одступну одбрану Нијемци су платили са 15 хиљада мртвих и 9.000 заробљених војника. У директним борбама, гдје су у појединим тренуцима, једни друге хватали за вратове, освајао се метар по метар града, зграда по зграда, улица по улица. Руси су ослобађали Београд, као што су бранили Москву, а зани-

мљиво је да у једном од наређења команданата јединица, маршала Толбухина експлицитно стоји да се не штеде, без обзира на цијену коју ће платити животима, јавне зграде и историјски вриједни објекти – рекао је Вукојевић и додао да је артиљеријска моћ Црвене армије била толика да у Београду не би остао камен на камену.

– Руси су испоштовали наређења и то их је коштало преко хиљаду погинулих и непознати број рањених. НОВЈ у којој су се углавном налазиле јединице са подручја Лице, Кордуна, Баније и Босанске крајине је изгубила

» Андреја Младеновић, Миодраг Линта, Душан Вукојевић Марс, Горан Весић и генерал Мирослав Лазовић

три хиљаде бораца и имала је преко четири хиљаде рањеника. Нажалост, никада нисмо сазнали колико је страдало цивила – истакао је Душан Вукојевић Марс, наводећи да су приређивачи изложбе, руске фотографије нашли у фонду Борбе и да је тамо остала гомила изузетног филмског и фото материјала која, нажалост, никада није обрађена ни систематизована.

Вукојевић се захвалио људима из Борбе који су изашли у сусрет да се ово руско „благо“ прикаже јавности, али и Драгану Вујачићу, новинару Вечерњих новости и Петру Загорцу, дизајнеру Ка-

талога изложбе, чији је допринос био огroman да овај пројекат успије. Вукојевић се на крају захвалио представницима власти, Војске Југославије, посјетиоцима и новинарима који су дошли на отварање изложбе.

ХВАЛА РУСКОЈ БРАЋИ

Градски менаџер Горан Весић је рекао да се тек последње три године овај датум слави онако како доликује, додајући да је градска власт и ове године тим поводом уприличила свечану академију, дефиле побједника, марш народних хероја, ветерана и њихових потомака.

Весић је истакао да је на-

кон три године, поново организована војна парада на Аеродрому Батајница.

– Све модерне државе саграђене су на темељима антифашизма. Србија је своје мјесто у таквој Европи заслужила крвљу, борећи се против фашизма, а само ослобођење Београда заиста је било фасцинантна операција, једна од највећих на Балкану – рекао је Весић, наводећи примјер борбе за зграду Народног позоришта, која је у два дана три пута прелазила из руку Нијемаца у руке ослободилаца.

– Много занимљивих хероја је изнедрила антифашистичка борба и прича о њима, попут оне о војнику Миланићу Петровићу, који је између 19. и 20. октобра истакао заставу на Палати Албаније добијену од једне Београђанке или учитељу Зарићу, који је спасио Савски мост, који су Нијемци спремиле за минирање пресецањем жица – закључио је Весић.

Отварању изложбе присуствовао је, између осталих, замјеник председника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта, као и велики број посјетилаца и новинара.

ТЕКСТ И ФОТО: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ОДРЖАНА 73. СВЕЧАНА СЈЕДНИЦА

Својом 73. Свечаном сједницом одржаном у просторијама Општине Звездара Градски одбор СУБНОР-а обиљежио је Дан ослобођења главног града. Пригодним говором скупу се обратио председник Одбора Бора Ерцеговац сумирајући његов рад у протеклој години. Посебно се захвалио присутним борцима који су учествовали у ослобођењу Београда, а заслужним појединцима и организацијама додијелене су захвалнице. Раније је делегацију бораца примио градоначелник Београда Синиша Мали. Током прославе обиљежавања ослобођења Београда борци су учествовали у Маршу народних хероја, ветерана и њихових потомака, положили су вијенац на споменик ослободиоцима Београда, а имали су још низ активности везаних за ову манифестацију.

» КУД „Петрова гора-Кордун“

ОДРЖАН ШЕСТИ ГОДИШЊИ КОНЦЕРТ ПОД НАЗИВОМ ЗАВИЧАЈУ, У СРЦУ ТЕ НОСИМ

БЕКИЋ: Пјесмом ћу ти рећи откуда сам?

У организацији КУД-а *Петрова гора* Кордун у Београду одржан је 6. годишњи концерт под називом *Завичају, у срцу те носим*.

Почетак овог програма био је помало необичан јер је, без било какве најаве, мушка пјевачка група КУД *Петрова гора* Кордун концерт отворила изворном кордунашком ојкачом *Ево браће, ево Кордунаша*.

У име домаћина, председник КУД-а *Петрова гора* Кордун Стево Бекић је поздравио проф. др

Димитрија Големовића, народног посланика Миодрага Линту, представнике општине Чукарица, МЗ Железник, учеснике програма и публику.

– Кад ме неко упита откуда си, одговорим: „Пјесмом ћу ти рећи откуда сам.“ Управо наша кордунашка ојкача нас најбоље презентује и открива ко смо и одакле смо – рекао је Бекић, који је свима пожелио добар провод уз крајишку пјесму.

– Звуке завичаја морамо вјерно преносити на млађи нараштај како би они наставили да чувају наш идентитет. Културно наслеђе нашег завичаја у цјелини чини ври-

једност од посебног значаја за свукупно културно наслеђе српског народа – рекао је Бекић, а потом ријеч препустио водитељки програма Ранки Ивковић.

Пред публиком се представио велики број КУД-ова, изворних мушких и женских пјевачких група са простора читаве Србије, а са пјевачицом српских традиционалних пјесама и педагогом Светланом Спајић. Наступ Американке Натали Баглер, која је зајавила српске изворне пјесме, ова смотра је добила и прави интернационални карактер.

ТЕКСТ И ФОТО: ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

УЧЕСТВОВАЛО 15 ПЈЕВАЧКИХ ГРУПА

Учествовали су мушка и женска пјевачка група КУД *Петрова гора* Кордун из Београда, КУД *Соко*, Изворна група *Кордун* из Инђије, мушка пјевачка група КУД *Младен Стојановић* из Бачког Јарка (Темерин), пјевачка група Ликоси из Новог Сада, мушка пјевачка група КУД *Ђирило и Методије* из Бусија, Мушка пјевачка група КУД-а *Завичај Банија* из Мајура (Шабач), женска пјевачка група „Црнућанке“ из села Црнућа (Горњи Милановац), Пјевачка група *Банија* из Београда, мушка и женска пјевачка група *Плитвице* из Београда, мушка и женска пјевачка група удружења грађана Крајине *Зора* из Крагујевца, рецитатор Радомир Вејиновић и Огњен Андрић, гуслар из удружења грађана Крајине *Зора* из Крагујевца.

У БОРЧИ СЛУЖЕН ПОМЕН ЗА 158 УБИЈЕНИХ СРБА СА ПОДРУЧЈА ГОСПИЋА

За страдање Срба из Госпића одговарао само генерал Норац

У организацији Удружења Госпићана Никола Тесла у Цркви Светог Николаја у Борчи служен је парастос за 158 убијених Срба са подручја општине Госпић од августа до децембра 1991. године.

Парастос госпићким жртвама служили су протојереји Славко Стевановић и Драган Васиљевић, уз саслужење јереја Младена Гајића.

– Већина жртва страдала је само због тога што су били Срби православне вјере. Хришћански је да опрости, али не смијемо да заборавимо страстишта и јама које су пуна српске нејачи, страдања наших епископа Сава Трлајића и Петра Зимоњића, као и бројног свештенства и на хиљаде недужних људи који су довођени из свих крајева Хрватске и Босне и Херцеговине – рекао је протојереј Стевановић, који је са народом Госпића живио до њиховог одласка са тих простора.

ПОТРЕСНА СВЈЕДОЧАНСТВА

Свједочи ових догађаја били су и Госпићани са којима смо након парастоса разговарали у порти Храма Светог Николаја у Борчи.

Један од њих, Милан Рај-

чевић нерадо се сјећа тог времена, мада каже да су му све те слике и данас пред очима.

– Госпић је током августа, септембра, октобра 1991. године био град авети. Само у тих неколико мјесеци 161 мјештанин Госпића српске националности више није био међу живима. Хрвати су се „мудро“ досјетили, па су позвали Србе који су већ били напустили Госпић да се врате на своја радна мјеста. Када су дошли, они су их покупили из њихових станова, склоништа, радних мјеста, а неке су чак из аутомобила извлачили на улицама, трпали у камионе и одвозили на разне стране – каже Рајчевић, наводећи да је једна група одведена а потом стријељана у Житнику код Смиљана.

– Друга група одведена је у Перушић, тамо су их држали у затвору и онда су их одвели у Липову главицу код Широке Куле и стријељали. Међу њима је било пуно мојих познаника, пријатеља. Ђорђе Калањ, замјеник окружног јавног тужиоца са супругом Мирјаном, Бранко Штулић судија Окружног суда, Радмила Диклић, дирек-

торка представништва *Генералтурсија*, Радмила Станић, професорка Госпићке гимназије, Радован Бараћ из поште, Симо Кљајић, новинар и многи други. Углавном, као и 1941. године циљ је био да се најприје уклоне виђенији људи – са тугом прича Рајчевић и додаје да је само тадашњи командант 118. бригаде ХВ-а Мирко Норац осуђен за убиства.

– Норац није познавао те грађане. Њих су издали и изручили комшији Хрвати. Многи од њих су били моји ученици који су без имало осјећања или гриже савјести пуцали на своју професорку Радмилу Станић, која им је у гимназији предавала биологију и хемију. То су биле бартоломејске ноћи у Госпићу, са само једним циљем а то је да више у овом личком градићу не буде Срба – наставља тужно свједочење професор Рајчевић, који је Госпић напустио 19. септембра 1991. године и отишао у родно Дивосело и на том простору остао до августа 1995. године.

КОМШИЈЕ ОТЈЕРАЛЕ СРБЕ У СМРТ

О ономе што се тих дана догађало у Госпићу причао нам је и Милан Павлица, некадашњи службеник тамошње банке.

– У Госпићу се живјело нормално, али увијек се знало ко је ко. Фитиљ је плануо 1971. године, али је угашен, да би након двадесет година Срби који су остали у граду били убијени или су њихове судбине непознате – прича Павлица и додаје да је игром судбине раније изашао из Госпића.

– Већ тада су почела минарања, напади на српске локале, кафиће и просто се у ваздуху осјећала тензија. Најболније је што су у сваком нашем селу Срби убијани од стране својих комшија – каже Павлица.

Парастосу је присуствовало неколико Госпићана и њихових потомака, као и Миодраг Линта, замјеник предсједника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ: ЖЕЛКО ЂЕКИЋ

СЛУЖЕН ПАРАСТОС СТРАДАЛИМ СРБИМА У ГРУБИШНОМ ПОЉУ И БИЛОГОРИ

БИЛОГОРЦИ: Домовина нас је прогнала, а отаџбина прихватила!

У организацији Завичајног удружења *Билогора* у Цркви Светог Марка у Београду, у недјељу 5. новембра, служен је парастос и одржан помен страдалим Србима од 1991. до 1997. године у Грубишном Пољу и источној Билогори.

Уз саслужење јереја Миодрага Ристића, парастос је служио некадашњи парох у Грубишном Пољу Маринко Јуретић, који је и сам прогнан из овог градића, у августу 1991. године.

» Станиша Лалић

ХРВАТИ СЛАВЕ ЗЛОЧИН

Јуретић је у својој бесједи истакао да док се у Београду служи парастос, Хрвати на свечан начин у Грубишном Пољу обиљежавају етничко чишћење Срба.

– Домовина нас је прогнала, а отаџбина прихватила. Првих година је било тешко, многи су отишли до Барање, свако се сналазио како је знао, али најтеже је онима који су изгубили некога од чланова породице. Све нас је мање из године у годину, а свима вама који сте данас овдје нека Господ да утјехе и здравља – рекао је отац Маринко, који се вратио 1998. године и до свог пензионисања 2011. године био парох у Загребу.

Присутнима се обратио и професор Станиша Лалић казивајући стихове из поеме *Јама* Ивана Горана Ковачића.

По завршетку парастоса, на спомен-обилежје српским жртвама страдалим у ратовима од 1991–2000. године Роберт Драгичевић је у име За-

вичајног удружења *Билогора* положио вијенац.

Присутнима се потом обратио Ранко Раделић наводећи да се оно што се десило у Билогори увелико разликује од судбине осталих Крајишника, а опет резултат је био исти.

– У вријеме напада на Билогору, на простор гдје су наши преци живјели преко 450 година, Хрватска још није била призната држава, а ми смо у то вријеме били дио легалне војне силе, постојеће државе. Ми сви Билогорци осјећамо да су догађаји из 1941. и 1991. године само двије епизоде исте приче. Зато је наш превасходни задатак, можда чак већи и важнији него економски опоравак, брига за истину о оном што се десило у двадесетом вијеку. Без истине нећемо моћи ни корака напријед – поручио је Раделић, наводећи да је неопходно да се подигне заједнички меморијални цен-

» Ранко Раделић

тар за све жртве прошлог вијека.

– Свако ко дође у званичну посјету нашој земљи требало би да се поклонити жртвама и однесе истину о српском страдању – рекао је Раделић.

НЕМА ПОМИРЕЊА БЕЗ ИСТИНЕ

Он је најавио да удружење *Билогора* за наредну годину припрема први комплетан списак свих жртава из Другог свјетског рата са подручја Грубишног Поља и источној Билогори.

– Списак жртва од 1991–1997. године је потпун. То је списак од 69 имена које су свештеници прочитали. Међутим, број жртава из Другог свјетског рата је најмање за хиљаду лица већи од онога што се наводи у званичним изворима – навео је Раделић и најавио да ће увидна поглавља писати четири доктора наука.

– Спискови ће садржати имена жртве, прогнаних и покрштених, а радићемо и на процјени уништене и отете имовине за онај и овај рат. Није то због материјалне штете већ истине која треба да буде позната свима. Наша жеља је да ниједна мајка више не заплаче. Као хришћани желимо добро свима, али да би односи били здрави, истина је једини лијек – закључио је Раделић.

Парастосу су присуствовали породице жртава, народни посланик и предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта, генерални секретар Удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир и директор ДИЦ *Веритас* Сава Штрбац.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ: ЖЕЛКО ЂЕКИЋ

ПРОШИЋ: СВЕ МАЊЕ ЉУДИ НА ПОМЕНУ

Да су Срби склони заборава, свједочи и податак да је сваке године на овом парастосу, који се одржава четврту годину, све мање људи. Славко Прошић, један од иницијатора одржавања овог помена, није крио разочарање.

– Тужно је да све мање има људи који долазе на парастос. Не долазе чак ни дјеца, браћа и сестре погинулих. Оно што се десило тих дана обавезује нас да бар један дан у години нађемо времена да запалимо свијеће и помолимо се за страдалу браћу, сестре и наше сународнике. Зар нисмо већ имали прилику да се научимо како пролазе они који не поштују своје жртве и историју – закључује Прошић.

ЗА ЗЛОЧИНЕ У ОТКОСУ НИКО НИЈЕ ОДГОВАРАО

Грубишно Поље, као и источна Билогора, налази се у троуглу већих градова Дарувар, Бјеловар, Вировитица. Акција хрватске паравојске под називом *Откос – 10* почела је 31. октобра 1991. нападом на Територијалну одбрану Грубишно Поље, а циљ је била ликвидација или протјеривање Срба са подручја источне Билогоре. У егзодус је из више од 30 села кренуло око 4.000 људи, а међу њима је било и око 250 припадника других националности. Послије повлачења Срба из источне Билогоре, усљедила су убиства преосталих становника, пљачка, паљења и минарања кућа, укључујући и села у којима раније није ни било отпора.

Према подацима, које је на парастосу изнио Ранко Раделић, на подручју источне Билогоре од 1991. до 1997. године, живот је изгубило 69 особа, већином српске националности и оних који су били у родбинским везама са српским породицама. За злочине над Србима почињене у источној Билогори још нико није одговарао ни пред Хашким трибуналом, нити пред хрватским судовима.

ПОМЕНОМ У ЦРКВИ СВЕТОГ САВЕ НА ВРАЧАРУ ОБИЉЕЖЕНО 25 ГОДИНА ОД НАЈВЕЋЕ БИТКЕ ОТАЏБИНСКОГ РАТА МИТРОВДАНСКЕ БИТКЕ САЧУВАЛЕ СУ СРПСКИ БАРЈАК У ХЕРЦЕГОВИНИ

Удружење Невесињаца у Београду је осму годину заредом у знак сјећања на Митровданске битке, које су се одиграле 1992. и 1994. године организовало служење помена свим погинулим борцима Невесињске бригаде, Херцеговачког корпуса и Војске Републике Српске.

И данас се у Србији мало тога зна о највећој бици која се одиграла у последњем Одбрамбено-отаџбинском рату. По броју војника, утрошеној муницији као и територији која је нападана није било веће битке од оне која се десила на Митровдан 1992. године код Невесиња.

ЖИВОТ ЗА КРСТ ЧАСНИ

Овогодишњи помен у Цркви Светог Саве на Врачару служио је старјешина храма архимандрит Стефан Шарић уз саслужење протојереја ставрофора Радивоја Панића, Ратка Савића, Лазара Манигоде и ђаконa Игора Давидовића уз пратњу црквеног хора.

– Увијек кад се молим за душе и спасење свих бораца српске Херцеговине, присје-

тим се времена када сам тамо службовао у периоду од априла 1996. до краја јуна 2002. године. Посебне су биле литургије служене у Цркви Светог великомученика Димитрија – рекао је отац Лазар Манигода, присјећајући се тешких искушења и страдања у одбрани отаџбине.

– Није се било лако одбранити од непријатеља који су нападали са свих страна. Зато је и погинуло толико бораца. Потрудимо се да станемо пред њихова имена и да

их помињемо имајући свијест о томе да нико није дао већу жртву од њих. Дали су животе за крст часни и слободу, која је увијек угрожена и коју морамо бити спремни увијек да бранимо. Не можемо сви бити војници, али се можемо кроз вјеру Христову надати ако некад и паднемо да морамо устати – закључио је своју бесједу отац Лазар Манигода.

Након помена окупљени Херцеговци су се у парохijsком дому Храма Светог Са-

ве присјетили времена од кога је прошло четврт вијека.

У име Удружења, присутне је поздравио председник Скупштине Љубо Бабић.

Кроз истинит драмски текст на вријеме Прве и Друге митровданске битке подсјетили су нас командант Трећег батаљона Невесињске бригаде Миленко Лаловић, Јована Дука и Горан Лучић.

ЖИВОТ ЗА КРСТ ЧАСНИ

Ријеч је потом узео и чувени командант Невесињске бригаде пуковник Новица Гушић.

– О митровданским офанзивама много ће се још писати. Увјерен сам да ће се у будућности много тога примјенивати у тактичко-оперативним и стратегијским облицима – рекао је Гушић. – Сјећање на пале борце и ране инвалиде мора да остане доживотно.

Као што су наши преци у претходним биткама бранили Невесиње и пола-

БИТКЕ КОЈИМА ЈЕ САЧУВАНА РС

Митровданске битке су симбол одбране Невесиња и источне Херцеговине од десетоструко јачег непријатеља, којег су чиниле јединице регуларне Хрватске војске, Хрватског вијећа одбране и тзв. Армије БиХ.

У овим биткама, у Херцеговини 1992. и 1994. године, припадници Невесињске бригаде спрјечили су погром, који им се спремао по рецепту усташке идеологије из Другог светског рата.

У овој бици, у којој је учествовало 3.500 бораца Невесињске бригаде, погинуло је 42 борца, рањено 750, док су губици непријатеља по њиховом признању износили 800 погинулих.

Поучен лошим искуством из Прве офанзиве, непријатељ је организовао и другу офанзиву на Митровдан 1994. године. У другој бици, која је трајала пет дана, погинуло је 22 војника Невесињске бригаде, лакше и теже рањених је 217, док су непријатељски губици, по њиховим признањима, износили неколико стотина погинулих.

гали своје животе, тако смо се и у Одбрамбено-отаџбинском рату борили за слободу – рекао је Гушић.

Пуковник Зоран Јањић најавио је промоцију монографије славне Невесињске бригаде, која ће представљати веома значајан историјски документ о биткама које су пресудно утицале на одбра-

ну и опстанак српске Херцеговине. Помену и сјећању на Митровданске офанзиве присуствовали су припадници славне Невесињске бригаде, као и велики број Херцеговаца у Србији, а међу њима је био и замјеник председника Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ГУШИЋ: НЕМА ПРАВДЕ АКО НЕМА СЛОБОДЕ

– Не може да буде правде ако нема слободе, а за њу смо се у свим временима морали изборити – рекао је ратни командант Новица Гушић и напоменуо да је јединство сачувало Херцеговину. – Није било идеолошких и страначких подјела. Сви смо се борили за исту српску заставу и одбрану слободарског духа Невесиња и отаџбине – рекао је Гушић, не кријући задовољство због подизања споменика браниоцима Невесиња. – Неки су хтјели и Титу да подигну споменик, заборављајући да владари долазе и пролазе. Одавно је било вријеме да се споменик подигне браниоцима слободе. Тек кад будемо цијенили себе можемо да очекујемо да ћемо се подићи и на културном, економском и свим другим основама – закључио је Гушић.

У СУСРЕТ СТОГОДИШЊИЦИ ПРОБОЈА СОЛУНСКОГ ФРОНТА – ПОЛАГАЊЕ ВИЈЕНЦА НА СПОМЕНИК ВОЈВОДЕ СТЕПЕ У БЕОГРАДСКОМ НАСЕЉУ КУМОДРАЖ

ДИВЈАК: Држава треба да омогући војностручну обуку за омладину

Евоцирајући успомене на давну 1919. г. када је Војвода Степа са групом истомишљеника у тадашњој Краљевини Србији основао народну одбрану, претечу данашње ОРВС, која је тада бројала око 80.000 људи, и ове године ОРВС Београда традиционално је обиљежила овај дан 16. септембра 2017. у насељу Кумодраж полагањем вијенца на споменик Војводе Степе.

Присутне је поздравио Зоран Јовановић, потпредседник Београдске организације, посјетивши кад је организација основана и која је сврха оснивања исте, када су српске ране од минулог рата биле још увијек свјеже и незарасле. Захвалио се присутнима на одзиву и констатовао је да је и ово доказ колико се у српском народу негује идеја слободе.

У данашњим веома сложеним приликама у свијету предложио је да ОРВС иницира приједлог Министарству Одбране Србије о поновном увођењу служења војног рока за млади нараштај у Србији.

Након тога у просторијама МЗ Кумодраж уз пригодан културно-умјетнички програм (КУД *Ште-*

» Кустос Алекса Владичић (мала слика) и припадници ОРВС пред спомеником Војводе Степе

иа Штепановић и пјевачка Група *Петрова Јора*) присутне грађане и резервне старешине поздравио је Драган Дивјак, председник ОРВС Вождовац.

Он је подсјетио на обавезе ОРВС према отаџбини као и неопходну обученост резервног састава у мирнодопским и ратним условима, осврнувши се на минуле ратове.

Дивјак се zaloжио да ОРВС Београда иницира код надлежних органа да се у програм средњошколске

и студентске омладине уведе обавезан предмет војностручне обуке по узору, као и обавезне вјежбе резервног састава и увјежбавање резервних официра и штабова.

Сљедеће године је стотину година од пробоја Солунског фронта, те је ОРВС у обавези да иницира разговор код надлежних органа да се централа државна прослава одржи у Кући војводе Степе и да то има државни карактер.

Након тога, организована је за-

једничка посјета родној Кући војводе Степе, гдје је присутне поздравио домаћин и кустос Алекса Владичић, подсјетивши присутне на животни пут и војничку каријеру прослављеног војводе, бриљантне побједи које је остварила српска војска под његовом командом уз опомињућу поруку српском роду:

„Српски народе, пробудимо се из сна док смо још у духу и тијелу Срби и српски и светосавски мислимо, док нас још под своје није ухватио „дух

западњачке реке”. Негујмо успомене на хероје који су крвљу стварали једину нам мајку Србију, а историју учимо да нам се не би поновила и не заборавимо историјску прошлост да не би били осуђени од будућности. Зато не заборавимо да се не може побиједити онај народ чија је војска спознала, осјетила и увидјела да својим херојским побједама њима и њиховој дјечи омогућује да се користе благодетима историје и културе свога народа.”

М. Ш.

» Драган Дивјак и Зоран Јовановић

ОДРЖАНО ВЕЧЕ ЗАВИЧАЈНИХ ПЈЕСАМА И ИГАРА У БУСИЈАМА

ЖАРКОВИЋ: ДЈЕЦА ГАРАНТУЈУ БУДУЋНОСТ КРАЈИШКЕ ПЈЕСМЕ!

У организацији Удружења Славонија у срицу у ресторану Клуб АС у Бусијама, 28. октобра 2017. године одржано је прво вече завичајних пјесама и игара.

Домаћин скупа, председник удружења Славонија у срицу Миодраг Жарковић истакао је да је вече организовано са циљем да се у заједничком дружењу Личана, Далматинаца, Кордунаша, Банијаца, Славонаца сачува од заборава изворна крајишка традиција.

– Ово је први сусрет, а надамо се да ће прерасти у традицију – рекао је Жарковић и напоменуо да вјеру у опстанак ове манифестације даје ово удружење, које је препознатљиво по оваквим активностима и које је само финалисирао овај скуп.

Своје земљаке је поздравио народни посланик Ми-

» Миодраг Жарковић

одраг Линта, који се захваљивши домаћинима што на овај начин шаљу поруку да се не одричемо крајишке традиције.

– Добро знамо какви су злочини извршени над нашим народом, отели су нам имовину и бројна друга права, али не каже се узалуд „ничија није горјела до зоре“ – поручио је Линта.

Вече крајишких пјесама отворила је мушка пјевачка група Удружења грађана Крајине Зора из Крагујевца. Са мушком и женском пјевачком групом представили су се домаћини: КУД Славонија у срицу, а затим и мушка пјевачка група Коријени из Београда. Финал дјело крајине, па су у Бусијама сви били на ногама када су чланови КУД-а *Ђурило и Методије* извели игре из Славоније.

Миодраг Жарковић је рекао да управо дјеца гарантују будућност крајишке пјесме.

– Остаје жал што група наших пријатеља из Подравске Слатине није могла доћи на ово вече, али сам сигуран да ћемо их видјети наредне године – рекао је Жарковић и додао да је удружење оформило двије пјевачке групе и сакупило 40 народних ношњи.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

У Бачкој Тополи одржан јубиларни 25. фестивал Нашем роду и потомству

У Бачкој Тополи је 20. и 22. октобра 2017. године одржан јубиларни 25. Фестивал духовног и материјалног стваралаштва динарских Срба у Војводини под називом *Нашем роду и потомству*. Први дан Фестивала сваке године посвећен је дјецима која су гости у историјама Центра уз дружење заједно са песником Тодом Николетићем.

Јубиларни 25. фестивал је због материјалних средстава протекао врло скромно. Све-

чани фестивалски програм окупио је до сада најмањи број група-учесника, а међу њима су били: ГКУД Дунав Апатин, Завичајно удружење Славонаца, потомака и пријатеља Славонаца Београд, КУД Пригревица Пригревица, КУД Славко Гајин Војка, Удружење жена Гаковчанка Гаково, КУД Вук Караџић Чоноплја, СКУД Извор Станишић, Изворна група *Пејорова Јора* Кљајићево, Дом културе Сивац – пјевачка група *Бјеласица*, КУД *Марко Орешко-*

вић Бачки Грачац и домаћини Српски културни Центар *Вук Стефановић Караџић* из Бачке Тополе.

Програм је пратила етномузиколог-етнокорееолог Гордана Рогановић. Иако је Фестивал био ревијалног карактера, она је руководиоцима група изнијела своје стручно мишљење, нудећи конкретна рјешења за поједине проблеме.

Након програма усљедила је заједничка вечера и дружење.

Ј. РАЦ

ВЕЧЕ ПОСВЕЋЕНО КОЛОНИСТИМА

НОВА ГАЈДОБРА ЈЕ БИЛА И ОСТАЛА ХЕРЦЕГОВАЧКА ОАЗА У БАЧКОЈ!

» Др Јово Радош

» Војислав Зубац

» Младен Лучић

Вече његовања и очувања културе и традиција колониста одржано је у суботу 14. октобра 2017. године у пуној сали ОШ *Алекса Шантић* у Новој Гајдобри. Скуп чији су организатори били Удружење *Ситара Херцеговина у срицу* и Мјесна заједница Нова Гајдобра почео је химном *Боже правде*, коју је најавила водитељка програма Бојана Ђулибрк.

У име домаћина, госте су поздравили председник Удружења *Ситара Херцеговина у срицу* Војислав Зубац и председник Савјета Мјесне заједнице Младен Лучић.

ХЕРЦЕГОВАЧКИ УСТАНИЦИ

Слово о колонистима одржао је и професор др Јово Радош, који је по многим основама истинска гајдобранска легенда. Он је подсетио на период непосредно након завршетка Другог свјетског рата када је донијет Закон о колонизацији, аграрној реформи.

– Предвиђено је да се 12.000 породица пресели из Босне и Херцеговине у Војводину, због чега је планирано формирање 29 насеља у Банату и 38 насеља у Бачкој. Гајдобру и Нову Гајдобру населили су углавном Херцеговци, али је било и оних који су поријеклом из Босне – рекао је др Радош и навео нека презимена тих породица као што су Радун, Родићи, Шушнице, Карановићи, Зорићи, Ђулибрци итд., а потом се осврнуо на Херцеговину – стари завичај већине Гајдобрана.

– По записима византијског цара Константина VII Порфирогенита из десетог

вијека види се да Срби насељавају све крајеве од Котора до Макарске, па он каже да су то Травуњани, Закумљани, Неретљани – рекао је др Радош и подсетио да је Херцеговина позната и као „Војводство Светог Саве“, јер је млади Растко Немањић управљао Хумом.

– Нигдје није било толико устанак колико у Херцеговини. Када су Турци на Врачару 159. године године спалили мошти Светог Саве, Херцеговци су одмах дигли на устанак под војводом Грданом. Од тада до данас 17 генерација Херцеговаца непрестано се борили за слободу – рекао је др Радош и подсетио да је Херцеговина земља гусала и најгромагласније пјесме на свијету – *Ганје*.

– У Гајдобри свих година послје рата, а и данас, одзивањају и гусле и *Ганја* које чувају обичаје, језик, навике, менталитет и темперамент који су Херцеговци донијели у Бачку – напоменуо је др Радош и додао да су Нова Гајдобра и Гајдобра представљали праву херцеговачку оазу у Војводини, а потом се осврнуо и на саме колонисте.

– Какви су били ти људи? Треба отићи на Новогајдобранско гробље и видјети тамо старе споменике, бркате горштаке са капама завратама као и тихе старице. Сви они су дошли као ратници страдалници из нашег старог краја и наставили да живе по старим обичајима овде. И младе генерације су то попримале од њих и ја сам се сјетио и сјећам се дјетињства какви су били овде стасити момци и ђевојке – рекао је др Радош, који је и сам био изузетан спортиста. Он је

набројао читаву плејаду истакнутих гајдобранских легенди као што су Ацо Комад, Мишо Стојановић, Душан Бошковић, Лале Зиројевић, Ђобо Бошковић, Нецо Радун, Рамбо Ковачевић, Стампи Станковић, Ђато Жарковић, Чедо Јокановић, покојни Мишо Бајат и други.

– Они су чували дух Нове Гајдобре и ја се сјећам да су пјевали у шинобусу: „Ево браће из Гајдобре Нове, ће но мајка рађа соколове“ – запјевао је и сам др Радош и потом се са поносом осврнуо и на гајдобранског потомка, кошаркаша Владимира Лучића, који је недавно бриљирао у дресу репрезентације Србије.

– У Новој Гајдобри су се рађали соколови и сви смо са поносом гледали утакмице у Турској наше кошаркашке репрезентације и говорили: „Ено сина Лаза Лучића“, који је показивао свој темперамент, оштрину, борбеност и све оно што краси Херцеговце. Зато младе генерације треба да се угледају на своје претке – рекао је др Радош, који је напоменуо да школа која носи име по Шантићу, а КУД по Лучићу само потврђују стално присуство Херцеговине у Бачкој, а своју бесједу др Радош је завршио здравицом: „Као што хрст у небо шири своје гране, тако нам Бог дао дуг живот и здравље.“

НЕ МОЖЕ БЕЗ РАШТАНА

У наставку програма наступала су дјеца из КУД-а Јован Лучић из Нове Гајдобре.

Уз гусле су пјевали Петар Мишовић и Војин Радојичић.

Стихове Лучића и Шантића читала су дјеца из Основне школе *Алекса Шантић* из Нове Гајдобре.

Приређена су и домаћа јела која су спремиле жене из удружења *Јелече*, чији је председник Душанка Бубан.

Није могло ни без раштана који је по херцеговачком рецепту спремила Бранка Ђурић.

Између осталог на трпези су се нашли сир из мјешине, цишара, пријеснац, зељаница, погача... **НИКОЛА ЈАНИЧИЋ**

ПОНОВНО СУЂЕЊЕ РАТНОМ ЗЛОЧИНЦУ ГЛАВАШУ ЈЕДАН У НИЗУ ДОКАЗА ДА ЈЕ ХРВАТСКА КОПИЈА НАЦИСТИЧКЕ НДХ

16. 10. 2017. Предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта оцјењује да поновно суђење ратном злочинцу Бранимиру Главаши и саучесницима за ратни злочин над осјечким Србима представља један у низу доказа да Хрватска није правна и демократска држава, већ копија нацистичке НДХ. Хрватско правосудје има само један задатак, а то је да амнестира налогодавце и извршиоце бројних злочина над српским цивилима и ратним заробљеницима у складу са бесмисленом теоријом да су Срби агресори и злочинци а Хрвати, тобоже, жртве које су водиле ослободилачки рат. Позната је пракса у Хрватској да Уставни и Врховни суд поништавају или драстично смањују пресуде хрватским ратним злочинцима и тиме дубоко вријеђају и понижавају српске жртве и њихове породице. Линта истиче да је трагично да европски комесар за правосудје Вера Јурова не захтијева од Владе Хрватске да испуни своје преузете обавезе из Уговора о приступању из 2011. године који се односе за кажњавање ратних злочинаца без обзира на националну и вјерску припадност.

ИСПРАВНА ОДЛУКА ПРЕДСЈЕДНИКА ВУЧИЋА ДА НЕ ОДЕ У ЗАГРЕБ

5. 10. 2017. Предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта оцјењује исправном одлуку предсједника Вучића да одложи посјету Хрватској због низа лажи и увреда које су упућене на рачун Србије и протјераних Срба од стране хрватских званичника. Јасно је да Хрватска изношењем врхунске лажи о тзв. великосрпској агресији безуспјешно покушава да избјегне властиту одговорност за злочиначку политику режима Фрање Туђмана, односно протјеривање пола милиона Срба, бројне злочине над српским цивилима и заробљеницима, уништавање и отимање српске имовине и рехабилитацију усташке идеологије.

Хрватска од завршетка рата никада није показала искрену жељу да у дијалогу са Србијом рјешава имовинска и бројна питања протјераних Срба. То је један од показатеља да је данашња Хрватска настала на темељима злогласне НДХ и да јој је једини циљ да цементира етничко чишћење Срба и озакони отимачину српске имовине.

АМЕРИЧКИ ЛИСТ ТАБЛЕТ ТВРДИ ДА ЈЕ У НА ДЈЕЛУ РЕХАБИЛИТАЦИЈА УСТАША

12. 10. 2017. Објављивање текста у америчком онлајн часопису *Таблет* под насловом *Хрватска безочно покушава да избаци из историје своје злочине о Холокаусту* поздравео је предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта. У тексту се истиче да је у Хрватској на дјелу историјски ревизионизам или прекрајање историје, као и порицање Холокауста, чији је циљ да се рехабилитују усташе које су током Другог свјетског рата убиле стотине хиљада Срба и десетине хиљада Јевреја. Такође, у тексту се наводи низ примјера рехабилитације и величања усташа, као што су, скандирање усташког поздрава „за дом спремно” на фудбалским утакмицама; фотографисање хрватске предсједнице Колинде Грабар Китаровић са Хрватима у Канади који су држали усташки заставу; изјава хрватске предсједнице да воли да слуша пјевача Марка Перковића Томпсона, који велича усташе и пјева о клању Срба; приказивање филма Јакова Седлар *Јасеновац – истина* у којем се Јасеновац не описује као логор смрти, већ као радни логор; поставка музеја у Јасеновцу представља га, такође, као радни и сабирни логор, а не као логор смрти; антисемитске и антисрпске изјаве Фрање Туђмана да је срећан да му супруга није ни Српкиња ни Јеврејка; изјава Туђмана да Хрвати фашисти и Хрвати антифашисти заслужују једнако признање за своју службу Хрватској; стално настојање Туђмана да умањи број убијених Срба и Јевреја у НДХ. Морална и цивилизацијска обавеза свијета јесте да изврши притисак на Хрватску с циљем да започне процес суочавања са својим фашистичким наслеђем, што је, нажалост, спрјечила комунистичка власт послје Другог свјетског рата у име лажног братства и јединства. Без притиска међународне заједнице Хрватска се неће одрећи фашизма и никад неће признати да је извршила геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима.

ТУЂМАНОВ ПРОУСТАШКИ РЕЖИМ ИЗВРШИО АГРЕСИЈУ НА ЈУГОСЛАВИЈУ И СРБЕ У ХРВАТској

Циљ Туђмановог режима ХРВАТСКА БЕЗ СРБА

Предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта оцјењује као врхунску лаж изјаве хрватског премијера Пленковића и других хрватских званичника и институција да је на Хрватску извршена тзв. великосрпска агресија и да је Хрватска водила тобоже праведан, одбрамбени и ослободилачки рат. Једина права истина о рату јесте да је проушташка власт Фрање Туђмана извршила агресију на Југославију и Србе у Хрватској с циљем стварања хрватске државе без или са што мање Срба. Први хрватски министар полиције у Туђмановој Хрватској Јосип Бољковац у својој књизи *Истинна мора изаћи ван јасно* и аргументовано говори да није Југославија напала Хрватску, већ је Хрватска напала Југославију.

Линта истиче да је доласком на власт Туђманов режим одмах почео са масовним смјенама и отпуштањем Срба са посла и тражио да Срби потпишу тзв. изјаву о лојалности Хрватској, као и за вријеме Павелића. Поред тога, дозвољен је повратак преживјелих усташа у Хрватску (Иво Ројница, Винко Николић...), забрањена је употреба ћирилице, уведени су називи војних јединица

и чиновни из времена НДХ (бојна, сатник, стожер, сатник, бојовник...) и почеле су промјене назива улица и тргова. У децембру 1990. године Хрватски сабор је усвојио устав из којег су Срби насилно избачени као конститутивни народ. Марта 1991. Хрватска је оружаном нападом на Пакрац и на Плитвицама, а 1. маја Србе у селу Борово. Од

пролећа 1991. године почиње минирање српских кућа и ликвидације Срба у хрватским градовима, укључујући Вуковар, а од августа те године хрватска паравојска кренула је са масовним нападима на касарне ЈНА. Горе наведене чињенице јасно потврђују теорију о хрватској агресији на Југославију и Србе у Хрватској.

ЗЛОЧИН БЕЗ КАЗНЕ – ПОСАО ЗА ТУЖИЛАШТВО ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ СРБИЈЕ

И даље некажњене убице за покољ најмање 127 Срба у Госпићу у јесен 1991. године

– Од августа до децембра 1991. године извршен је покољ најмање 127 Срба у Госпићу од стране хрватске полиције и паравојске. Скоро половина од 127 убијених Срба одведено је из својих кућа и станова и убијено је 17. и 18. октобра 1991. године – подсјећа предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

Пронађени су и сахрањени посмртни остаци свега 50 жртава, док се за осталима још трага. Ликвидирани су углавном виђенији Срби: судије, тужиоци, директори, спортисти, новинари, наставници, полицајци, пензионери и др. Бројне чињенице јасно потврђују да је са ликвидацијама српских цивила био упознат циљели политички, паравојни и

полицјски врх хрватске на челу са Туђманом. За наведени свирепи злочин осуђени су само тадашњи секретар Оперативног штаба у Госпићу Тихомир Орешковић на 15 година, тадашњи командант 118.

Бригаде Мирко Норац на 12 година и Стјепан Грандић на 10 година.

Линта истиче да је јасно као дан је да је у питању био пристрасан и диригован судски процес јер нико од троји-

це осуђених за свирепи убиства није добио максималну казну затвора од 20 година. Такође, Норац и Орешковић су више времена проводили на слободи него у затвору, а Грандић је помиловао тадашњи предсједник Хрватске Стјепан Месић. Поред тога, десетине припадника хрватске власти, паравојске и полиције, који су планирали, хапсили и учествовали у убиствима госпићких Срба нису до данашњег дана одговорали за почињена масовна убиства Срба. Линта позива Тужилаштво за ратне злочине Србије да коначно покрене поступак за ратни злочин против Срба у Госпићу које није покрило хрватско правосудје у својим предметима.

РИМОКАТОЛИЧКА ЦРКВА У ХРВАТској НИКАД СЕ НИЈЕ ОДРЕКЛА УСТАШКЕ ИДЕОЛОГИЈЕ

Сисачки бискуп Владо Кошић јавно говори оно што мисли већина у римокатоличкој цркви

Изјаве сисачког бискупа Владе Кошића на промоцији књиге о проушташким пјевачу Томпсону како усташе нису фашисти, већ борци који су бранили хрватску државу и да је Јасеновац био радни логор представља још један доказ да се Римокатоличка црква у Хрватској није одрекла злочиначке усташке идеологије – сматра предсједник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта. Он као скандалозне оцјењује бискупе тврдње да није постојао дјечји логор у Сиску, као и да се злочиначки поздрав „за дом спремно” слободно користи у јавности, као и

тврђа да је устанак у Србу био покољ Хрвата.

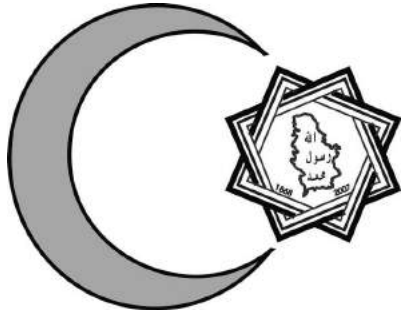
– Сисачки бискуп Владо Кошић јавно говори оно што мисле остали хрватски бискупи тј. да НДХ није била злочиначка творевина која је починила геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима, већ је израз историјских тежњи хрватског народа за својом државом – каже Линта и додаје да је за римокатоличке бискупе Марко Перковић Томпсон, који пјева о клању Срба и који сваки свој концерт почиње са злочиначким поздравом „за дом спремно”, велики хрватски патриота, а не човек који шири мржњу и велича усташке злочине.

ЛИНТА ОСУДИО ИЗЈАВУ ИСЛАМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ БИХ

ПАТРИЈАРХ ИРИНЕЈ ИЗРАЗИО БРИГУ ЗА СРБЕ У РЕГИОНУ

Председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта најоштрије осуђује саопштење Ријасета (врховни орган) Исламске заједнице у Босни и Херцеговини у коме се неосновано оптужује патријарх Иринеј да изјавом: „Гдје год живе Срби то је Србија”, тобоже заговара идеју „велике Србије” која је проузроковала страдања милиона људи на простору бивше Југославије.

Патријарх Иринеј је наведеном изјавом изразио своју бригу због тешког положаја у коме се налазе преостали Срби у Хрватској и Федерацији БиХ, Срби у Црној Гори, као и своју бригу због сталних притисака на Републику Српску и настојања да се укине. Србија има националну и моралну обавезу да помогне опстанак Републике Српске и дијела

свог народа који живи у државама насталим на простору бивше Југославије кроз разне економске, културне, просвјетне и друге активности.

Линта истиче да Ријасет Исламске заједнице у БиХ, нажалост, није спреман да се суочи са истином о главном

узроку рата у Босни и Херцеговини, а то није политика „велике Србије”, већ политика Алије Изетбеговића, чији је циљ био стварање унитарне исламске БиХ. Ријасет Исламске заједнице у БиХ користи шовинистичку реторику, упорно понављајући бесмислену теорију да је Република Српска настала на геноциду и тиме не доприноси суочавању са прошлосту и изградњи повјерења између Срба и Бошњака.

Такође, Ријасет Исламске заједнице у БиХ није спреман да призна да је извршен масовни злочин и етничко чишћење Срба у Федерацији БиХ деведесетих година прошлог вијека и геноцид над српским народом у Другом свјетском рату у коме је учествовао дио Муслимана и муслиманског свештенства.

ЛИНТА ОСУДИО РАТНОХУШКАЧКУ И ШОВИНИСТИЧКУ ИЗЈАВУ БАКИРА ИЗЕТБЕГОВИЋА

СДА не одустаје од стварања унитарне БиХ у којој би Срби били грађани другог реда

– Ратнохушкачком и шовинистичком изјаву председника СДА и бошњачког члана Председништва БиХ Бакира Изетбеговића да је његов отац, Алија, на самртној постели оставио у „аманет” Босну и Херцеговину турском председнику Реџепу Тајипу Ердогану – оцјењује председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта и додаје да је ово је само још један доказ да СДА не одустаје од стварања унитарне БиХ у којој би бошњачки народ имао доминацију, а Срби и остали би били грађани другог реда.

Нажалост, велики дио бошњачких политичара, интелектуалаца, и вјерских достојанственика се у суштини слаже са наведеном изјавом Бакира Изетбеговића, што показује да бо-

шњачка елита не жели да прихвати Босну и Херцеговину као сложену државу трију истински равноправних народа. Јасно је да Ба-

кир Изетбеговић није опредељен за трајни мир и безбједност нити за помирење између српског и бошњачког народа јер не одустаје

од политике стварања унитарне БиХ, коју је водио његов отац Алија и која је била главни узрок рата деведесетих година прошлог вијека.

САРАЈЕВО НЕ ОДУСТАЈЕ ОД РАТНЕ ПОЛИТИКЕ

Лажи о почињеном геноциду над Бошњацима доказ да нема жеље за истинским помирењем

– Саопштење Странке демократске акције (СДА) да Република Српска и Србија никада неће бити у истој држави због наводно почињеног геноцида над Бошњацима само је нови наставак ратне политике – сматра председник *Савеза*

Срба из региона Миодраг Линта и додаје да СДА наглашава да то није природно, фер и поштено.

– Њихове тврдње да су у Српској почињени масовни злочини и геноцид над Бошњацима, а да је Србија тобоже

учествовала у тим масовним злочинима и геноциду су најобичнија лаж – оцјењује Линта, додајући да саопштење СДА јасно показује да водећа бошњачка странка није спремна да искрено прихвати пружену руку сарадње и помирења од стране Србије, већ се и да даље бави ратном пропагандом.

Линта истиче да се СДА само на папиру залаже за поштовање Дејтонског споразума по коме је Босна и Херцеговина сложена држава која се састоји од два равноправна ентитета и три конститутивна народа, а у пракси га руши. Крајњи циљ СДА јесте рушење Републике Српске што се покушава константним изношењем велике лажи о геноциду који је починила Република Српска уз учешће Србије. СДА мора да зна да Босна и Херцеговина никада неће бити унитарна држава у којој би Бошњаци имали доминацију. Интерес Српске, Србије и српског народа јесте да се досједно поштује Дејтонски споразум а тиме и мир и стабилност у Босни Херцеговини и региону.

ОСЛОБАЂАЈУЋА ПРЕСУДА РАТНОМ ЗЛОЧИНЦУ НАСЕРУ ОРИЋУ ПОНИЖАВАЈУЋА ЗА СРПСКИ НАРОД

9. 10. 2017. – Ослобађајућа пресуда ратном команданту тзв. Армије БиХ Насеру Орићу за српски народ понижавајућа, али и очекивана – оцјењује председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта.

– Ово је још један доказ да је правосуђе БиХ пристрасно и етнички мотивисано и у функцији оправдања бесмислене теорије да су Срби током деведесетих година прошлог вијека били агресори и злочинци, а Бошњаци тобоже жртве који су водили ослободилачки рат. Наведену теорију, нажалост, и даље заступају западне силе, чиме шаљу јасну поруку да им није стало да трајног мира, стабилности и помирења у Босни и Херцеговини и региону. Ослобађајућа пресуда ратном злочинцу Насеру Орићу ће додатно појачати напетост и неповјерење између српског и бошњачког народа јер је код Срба учврстила доминантан осјећај неправде, а код Бошњака осјећај задовољства. Јасно је да бошњачкој елити није стало да помирења са Србима јер то подразумева, између осталог, кажњавање свих ратних злочинаца и поштовање свих жртава, без обзира на националну и вјерску припадност.

ТУЖИЛАШТВО И СУД БИХ ПРИСТРАСНО У КОРИСТ БОШЊАЧКЕ СТРАНЕ

15. 10. 2017. Председник *Савеза Срба из региона* Миодраг Линта оцјењује да рад Тужилаштва и Суда БиХ није допринио успостављању правде, већ је био пристрасан у корист бошњачке стране. Одлуке

суда БиХ су примјер селективне правде и игнорисања српских жртава с циљем да се наметне став да су само Срби криви за злочине. Томе у прилог говори чињеница да бројни злочини над Србима још увијек нису процесуирани (злочини над Србима у Сарајеву, у 13 западнокрајишких општина, у средњем Подрињу, у Босанској Посавини, у Тузли, у средњој Босни, у западној Херцеговини...). Јасно је да су Тужилаштво и Суд БиХ својим непрофесионалним радом од свог оснивања постали извор сталних тензија и додатне дестабилизације политичких прилика у БиХ.

Линта истиче да је оснивање Суда и Тужилаштва БиХ било у супротности са Дејтонским споразумом зато што Устав БиХ (Анекс 4) не предвиђа постојање централних правосудних органа и одређује да правосуђе остане у искључивој надлежности ентитета. Тиме је дошло до урушавања Дејтонског споразума с циљем даље слабења Републике Српске и њеног постепеног утапања у централизовану БиХ.

ВЕЛИЧАЊЕ УСТАШТВА САСВИМ НОРМАЛНА ПОЈАВА У ХРВАТској

19. 10. 2017. Председник *Савеза Срба из региона* оцјењује да је исписивање НДХ са усташким симболима на споменицима палим борцима антифашистичке борбе у Загребу још један у низу доказа да је величање усташтва постало сасвим нормална појава у Хрватској. Стална употреба усташких симбола од 1990. године до данас, које су подстицале или прећутно одобравале све хрватске власти, довеле су до тога да већина Хрвата сматра да су то патриотски симболи. *Усташки зликовци су постали борби за слободу хрватског народа против српског централизма и хегемонизма.*

Такође, негирање злочина геноцида над Србима, Јеврејима и Ромима, као и негирање да је Јасеновац био логор смрти постало је опште мјесто у хрватском друштву. За хрватске бранитеље и већину Хрвата злочиначки поздрав „за дом spremни” је чист као суза и тобоже нема никакве везе са усташким поздравом под којим је убијено стотине хиљада Срба. Јасно је да су идеје усташтва постале доминантне у хрватском друштву јер су комунистичке власти послале завршетку Другог свјетског рата спријечиле процес денацификације кроз који је прошао њемачки народ.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ БАНИЈАЦА У УГРИНОВЦИМА ОКУПИЛО 150 ИЗВОЂАЧА

Шири се Банијско плетено коло

У организацији Завичајног удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније у Дому културе у Угриновцима (општина Земун) 28. октобра 2017. године одржана је трећа по реду манифестација *Банијско плетено коло*.

У програму је учествовало више од 150 учесника, а највише пажње добили су извођачи који су дошли са Баније. Женска и мушка пјевачка група из Јабуковца и чланови СКД *Просвјета*, пододбор Петриња, уз пјесму и игру позвали су све Банијце да не забораве свој родни крај.

Све учеснике, госте и послијетце поздравео је председник Управног одбора Мирослав Ковјанић, који се захвалио за разумијевање председнику општине Земун Дејану Матићу, МЗ Угриновци и Комесаријату за избјеглице и миграције. Ковјанић је пренио поздраве од Рада Путника, који је због болести

био спријечен да присуствује овом скупу.

Присутне је поздравила и председница Скупштине Удружења Душанка Поповић.

– На Банији се одувijek играло за вријеме црквених празника, косидби, вршидби, перушања, чијања перја, посијела, када се рађало и крстило, вјерило и заручивало, удавало и женило. Наш циљ није само да се окупљамо него и да ту нашу баштину његујемо – рекла је Поповићева и изразила наду да ће ова манифестација постати традиционална.

Водитељка програма Мирјана Јанузовић позвала је изворну пјевачку женску групу *Банија* да отвори ово вече. Након њих наступали су редом фолклорна секција ОШ *Станко Марић* из Угриноваца, женске и мушке пјевачке групе из Јабуковца, Петриње и Сиска, женска пјевачка група Академ-

ског друштва *Нови Београд*, мушка пјевачка група КУД *Банија – Завичај* из Мајура код Шапца, женска пјевачка група *Банија* из Пригревице, као и КУД *Славонија у сриу*.

Програм су пјесмом и игром уљепшале фолклорне секције КУД *Седмица* из Угриноваца и КУД *Ђурило и Методије* са Бусија, а велики аплауз побрала су најмлађи чланови КУД *Седмица* из Угриноваца.

Свим учесницима, донаторима и онима који су допринијели реализацији овог програма Мирослав Ковјанић је предао захвалнице, а реванширала му се СКД *Просвјета* пододбор Петриња, поклонивши удружењу Банијаца двије умјетничке слике и по старом српском обичају – флашу ракије. Након званичног дијела програма дружење је настављено уз музику и пјесму групе *Славуји са Бусија*. **ЖЕЛКО ЂЕКИЋ**

У ДОМУ КУЛТУРЕ У БАЈМОКУ ОДРЖАНО ЗАВИЧАЈНО ВЕЧЕ ИЗБЈЕГЛИХ И ПРОГНАНИХ СРБА

ГРАНУЛИЋ: ЖИВОТ НАС ЈЕ НАУЧИО ДА ПОМАЖЕМО ЈЕДНИ ДРУГИМА

Удружење избјеглих и прогнаних Срба Бајмок организовало је 28. октобра 2017. године традиционално четврто Крајишко вече у дому културе у Бајмоку. На вечери се окупило више од 200 гостију поријеклом из Хрватске и Републике Српске. Била је то прилика да се земљаци сретну и евоцирају успомене на завичај.

Уз крајишке звуке за добро расположење побринули су се Брене Паић, Ранко Станић Џими и Мајкани. Међу гостима били су преставници Мјесне заједнице Бајмок и преставници Града Суботице.

Удружење избјеглих и прогнаних Срба Бајмок основано је 22. априла 2013. године на иницијативу људи који су поријеклом из Хр-

» ЖАРКО ГРАНУЛИЋ

ватске и Републике Српске. Основни мотив био је очување културне традиције предака која је стварана стољећима.

– Живот нас је научио да

заједнички можемо да постигнемо пуно. Дружимо се и веселимо, али се трудимо и хуманитарним радом помажемо у оквиру својих могућности. Учествовали смо у прикупљању помоћи старијим и сиромашним породицама. А наше најмлађе обрадујемо новогодишњим пакетићима. За болесну дјечу набили смо инхалаторе, а старијим особама мјераче за притисак, дијабетес, инвалидска помагала – испричао је за *Српско коло* председник овог удружења Жарко Гранулић.

Он је додао да осим традиционалне завичајне вечери ово удружење, које окупуља око 200 чланова, приређује повремено књижевне вечери и организује спортске манифестације. **Т. ЂОРОВИЋ**

УДРУЖЕЊЕ ДИМИТОР ОРГАНИЗОВАЛО 16. ЗАВИЧАЈНО ВЕЧЕ

Скуп Медљанаца у Новом Саду

Срби који су рођени и поријеклом из села Медна код Мркоњић Града окупили су се 28. октобра у хотелу *Милказа* у насељу Клиса у Новом Саду, гдје је одржано 16. по реду традиционално Медљанско вече. Завичајно удружење *Димитор* са управним одбором, и са новим председником који је од ове године на челу, Павлом Лисицом, већ пуних 16 година окупуља Медљанце и пријатеље Медне посљедњег викенда у октобру. Присутнима се на дружењу обратио нови председник удружења Павле Лисица, који је поздравио све присутне госте, њих око 200, а посебно руководство удружења Мркоњићана из Београда, свештеника Предрага Азапа, госте из Медне, Аустрије и Њемачке, који редовно долазе да се виде и друже са земљацима.

Медна је насељено мјесто у општини Мркоњић Град, Република Српска. Према попису становништва из 1991. године у насељу је живјело 791 становника, од чега 786 српске националности, а сада живи свега око 150 лица старије животно доби. Медна се налази на надморској висини од 790 метара, подно планине Димитор, одакле и назив овог завичајног удружења, и у долини ријека Медљанке и Сане. О поријеклу

имена „Медна“ постоји више теорија. Једна каже да је село добило име по меду. Други извори тврде да су Турци назвали ово мјесто „Медина“ по арапској ријечи за утврђено насеље, јер се недалеко од села налази средњовјековна тврђава Призренац.

Удружење *Димитор* има још редовних активности у току године, па тако посљедњег викенда у јуну одржава надметање у спортским и традиционалним играма у подружницама којих има осам, сваке године у другом мјесту.

– Подружнице су тамо гдје живи доста Медљанаца, а процјењује се да на подручју АП Војводина живи око 3.000 Медљанаца. Подружнице имамо у новосадским насељима Футог и Клиса, у Темерину, Жабљу, Тителу, Српској Црњи, Црвенки и главној подружници у родном селу Медна. Ове године спортске игре су одржане у Темерину, гдје је било присутно око 200 Медљанаца и пријатеља Медне, а следеће године идемо у матицу по други пут у кругу – рекао је замјеник председника Удружења Славко Пекез.

Он је додао такође да чланови удружења одлазе редовно два пута годишње организовано у родну Медну, и то поводом крсне славе села

Рођење пресвете Богородице 21. септембра (Мала Госпојина) и 11. октобра, поводом пронађених моштију трију монаха на локацији Црквиште, гдје је засидан манастир и конаци.

По легенди и предању, које је имала Петра, жена која је ово открила 2006. године, монаси су дошли из Херцеговине из Манастира Светог Петра и Павла. Они су се у Медној задржали у манастиру, а послје су убијени. Њој су се, према вјеровању, као дјевојчици, указала тројица монаха. На дан појављивања Светих преподобних мученика медљанских Серафима, Авакума и Мардарија, 11. октобра 2013. године, поред храма њима посвећеног на Црквишту, у Медној је служена божанска литургија и освештани темељи будућег манастирског конака. Нови велелепни конак изникло је за годину дана.

Дружење у Новом Саду протекло у веселој атмосфери за шта су били задужени завичајна група *Звуци Вишороја* уз крајишке народне пјесме, а посебно је Медљанцима постало занимљиво вече када је водитељ програма Љубо Пена најавио богату томболу са првом наградом, бардачић ручно израђен и напуњен са шљивом ракијом.

ВЕСНА ВУКОВИЋ

УДРУЖЕЊЕ ЗОРА ИЗ КРАГУЈЕВЦА ПРИРЕДИЛО ИЗЛОЖБУ ЛИЧКИХ РУКОТВОРИНА

Смиљкине личке капе и флаше буде носталгију на свим меридијанима

Смиљка Поповић из Крагујевца позната је по својим креативним рукотворинама чији је основни мотив Лика.

Ова рођена Госпићанка која потиче од личног братства Милић живјела је у Удбини до 1995. године, а онда је затекла иста судбина као сународнике протјеране у злочиначкој акцији *Олуја*. Тако је као четрнаестогодишња дјевојчица у избјегличкој колони стигла у Крагујевца.

– Често сам размишљала о родном крају и увијек би ми пажњу привукао мотив личких ношњи. Једном приликом шетајући по кинеском тржном центру наишла сам на флаше које су биле умотане у црвени, плави и бијели конач. Помислила сам да би могла нешто слично радити са мотивима Лике – прича Смиљка, која у том тренутку није знала да плете.

– Боравећи у Хрватској упознала сам баку Смиљу Лончар и код ње видјела исплетену личку капицу. Она ми је показала како да плетем и за 15 минута сам савладала вјештину која ми данас много значи – прича Смиљка, која је по повратку у Крагујевца почела да плете капице и поклања пријатељима.

– Након тога почела сам да правим личке флашице, торбице и видјевши како реагују моји пријатељи свима сам поклањала. Међутим, управо су ми они дали савјет да преко друштвених мрежа продајем своје рукотворине као сувенире. Ту идеју подржали су и моји родитељи – прича Смиљка, која је у међувремену за себе исплела личку тканицу, прегачу, прслук, док су флаше са написом личких мјеста потпуни хит међу земљацима.

Захваљујући вриједној Смиљки и њеним рукотворинама прољетос је у просторијама Удружења грађана Крајине *Зора* у Крагујевцу уприличена изложба *Уочи знај Лику*.

Смиљки се у раду придружила и сестра Биљана, која данас са својом породицом живи у Доњем Лапцу, па се њихове рукотворине могу пронаћи у просторијама СКД-а *Просвјета* у Удбини.

– Велику захвалност дугујем ауторки књиге *Дивани личких сиоменика* Милени Чанковић, која је у јеку кампање за градњу споменика *Крајишка суза* на Банстољу промовисала моје сувенире – каже Смиљка, чије радове можете видјети на њеном ФБ профилу и поручити на тел +381 62 441 641. **Т. ЂОРОВИЋ**

ТРАДИЦИОНАЛНО ВЕЧЕ САЊАНА У БАЊАЛУЦИ

ДАЛЕКО ЈЕ САНА РИВЕР

Ове године 28. октобра 2017. организовано је традиционално вече Сањана у Бањалуци, мјесту гдје се од свог избјеглиштва Сањани са својим пријатељима окупљају и евоцирају успомене на завичај.

Није случајно изабран мјесећ октобар за ово окупљање. Октобра 1995. године Сањани су остали без завичаја, али не и без душе и сјећања. И ове године као и претходних дошли су Сањани и њихови пријатељи са свих страна свијета. На самом улазу у ресторан Ева у насељу Лазарево све је постављено за добродошлицу. Најљепше слике из родног краја, дјевојка у Грмечкој народној ношњи и за добродошлицу хљеб, со и ракија. Водитељи програма били су Маја Васиљевић и глумац Жељко Касап, а по традицији вече је отворио са својом поемом Далеко је Сана ривер пјесник Боро Капетановић.

У име организатора госте је поздравила предсједница Завичајног удружења Сањана Грмеч Александра Рибич Стојаковић. Уз присуство свештеника парохије Сански Мост, Алена Марића и Невена Маринковића, присутни су одали пошту минутом ћутања пострадалим Сањанима.

Уз стихове познатих пјесника које су говорили водитељи програма наступио је и КУД Сана из Старе Пазове.

Међу гостима су били и чланови Удружења Сана из Старе Пазове, *Подгирмеч* из Житишта и Брдо из Крања.

Вече је настављено у добром расположењу за шта се побринуо Синиша Бодирожа са својим бендом.

Све је то медијски пропратила екипа Радио телевизије Републике Српске.

БРАНИСЛАВ МАРТИЋ

КУД СВЕТИ ДЕСПОТ СТЕФАН ЛАЗАРЕВИЋ ИЗ СРЕБРЕНИЦЕ НАСТУПИО У БЕОГРАДУ

СРЕБРЕНИЧКО КОЛО ВАСКРЕСЕЊА

Концерт под називом *Дјеца Сребренице у Београду* одржан је 22. октобра у Центру за културу *Влада Дивљан* на Палилули. Око 40 чланова Културно-умјетничког друштва *Свети деспој Стефан Лазаревић* из Сребренице овом приликом први пут је посјетило Београд, а организатор ове вечери српске игре, пјесме и традиције је Удружење за одбрану ћирилице *Добрица Ерић* из Београда.

Концерт је почео наступом Првог београдског пјевачког друштва, у наставку рецитатор и здравичар Драгиша Симић рецитовао је стихове Добрице Ерића, а затим су се низали гуслари Душан Пејић и Милан Ковачевић, српски православни појци, као и познати умјетник Љуба Манасијевић.

Након тога, услиједио је фолклорни наступ КУД-а *Никола Тесла* из Београда, које је основано 1926. године, а затим су на сцену свечано изашли чланови КУД-а *Свети деспој Стефан Лазаревић* из Сребренице, које је београдска публика наградила великим аплаузом.

Друштво је основано 29. фебруара 2016. године при православној цркви и Српском културном центру *Свети деспој Стефан Лазаревић* у Сребреници. Основано је с циљем заштите и његовања, тада угроженог српског народног, културног и умјетничког наслеђа. Осим фолклорне, друштво има гусларску и женску пјевачку групу, наведено је у најави.

Човјек који својим добрим примјером води омладину из КУД-а, свештеник Александар Млађеновић из Сребренице, истакао је захвалност на огромној подршци

коју добијају у свом раду од разних добротвора из Србије.

– Оснивање дугујемо Канцеларији за дијаспору и Србе у региону. Преносим вам поздраве српског народа из Сребренице, као и од начелника Младена Грујићића, који је другим обавезама био спрјечен да дође. Ово је права прилика да покажемо да оно чему углавном помињу Сребреницу, она то није и да у Сребреници има Срба, и да ће их, ако Бог да, бити још више – истакла је оца Млађеновић, који је у знак захвалности, предсједнику Удружења Ћирилица Миодрагу Којићу поклонили часни крст.

Он је подсетио да је Сребреница мученички крај.

– Током 20. вијека преци ове дјеце три пута су обнављали своја огњишта. Послије Првог, Другог и последије овог, Одбрамбено-отаџбинског рата – рекао је отац Александар.

Дјевојчица по имену Марица, у име КУД-а из Сребренице, својим ријечима дубоко је дирнула присутну публику.

– Не бисмо вечерас да вам причамо шта смо урадили за годину дана свог постојања, него да вам кажемо зашто постојимо. Покушали су душмани нашег народа да убију наше „праједове“, „ћедове“, очеве... Ово наше коло што се играло је коло васкрсења! Сада су се за руке држали потомци тих мученика који су се у колу – вијенцу са својих огњишта преселили у царство небеско! Наше куће и имања поново су били похарани и попаљени. Зато је ово наше коло, коло васкрсења, јер свједочимо да је увијек од смрти јаче васкрсење! Свједочимо да душу нису убили!

Говорећи о програму овог пројекта, Дејан Матић, из Управног одбора Удружења Ћирилица за *Српско коло* је рекао да су дјеца током два дана посјете Београду имали пун распоред активности.

– Трудимо се да будемо добри домаћини, а дјеца су колико видим весела и задовољна. Првог дана наступили су на Авали, гдје је домаћин било ЈП Емисиона техника и везе. Такође су посјетили Музеј ваздухопловства у Сурчину, Калемегдан и Кнез Михајлову улицу као и Храм Светог Саве на Врачару – навео је он.

– Главни циљ овог пројекта је да се унаприједи сарадња Београда и Сребренице – објаснио је Матић, додајући да Удружење осим што се бави заштитом ћирилице као јединог српског писма, такође ради на ширењу културне сарадње српског народа са ове стране Дрине и у дијаспори.

Несебичну подршку овом концерту дала је Љиљана Булатовић, књижевница, која је изразила срећу што је оснивањем овог КУД-а у Сребреници процвјетала нова атмосфера и љепота. Она је овим поводом свештенику Александру Млађеновићу поклонили књигу *Српска труба*, са жељом да прва труба с оне стране Дрине засвира у КУД-у у Сребреници и буде позив на радост.

У име предсједника општине Палилула, госте и публику поздравио је његов шеф кабинета Ђорђе Алексић. Концерту су поред бројних гостију присуствовали старјешина Саборне цркве у Београду, протојереј Петар Лукић, а у име Представништва Републике Српске у Србији Борислав Максимовић.

БЕСНА ВУКОВИЋ

У ХРАМУ ВАСКРЕСЕЊА УПОДГОРИЦИ ОДРЖАНА СВЕЧАНА ЛУЧИНДАНСКА АКАДЕМИЈА

У СЛАВУ РУСКЕ ЦРКВЕ И СВЕТЕ ЦАРСКЕ ПОРОДИЦЕ РОМАНОВ

Укрипти подгоричког саборног Храма васкрсења Христовог 31. октобра је Богословија Светог Петра Цетињског приредила свечану лучинданску академију поводом 100 година од страдања Руске цркве и царске породице Романових.

Академију је отворио ректор Богословије, протојереј-ставрофор Гојко Перовић.

Он је рекао да је академија тематски посвећена једној страдално-васкрсној годишњици.

– То страдање има своје импликације на свим странама свијета, гдје год живи Православна црква, а посебно на овим нашим просторима – рекао је отац Гојко Перовић.

Митрополит Амфилохије је у поздравном слову подсетио да прослављамо три празника: Светог апостола Луку, Светог Петра Цетињског и Светог Петра Ловћенског Тајновидца, као и да се тема академије уклапа у та три празника.

– Благодаран сам професору Ацовићу, који је припремио изложбу и написао књигу о Николају Краснову, једном од најугледнијих архитеката Русије 20. вијека, који је прије свог доласка у ондашњу Југославију својом архитектуром био и те како познат и признат широм Русије. И сами Бог га је послао да најљепшим зградама украси и престони град Београд и друга мјеста. Али мени се чи-

» Митрополит Амфилохије уручио орден Светог Петра Цетињског представнику Амбасаде Руске Федерације

ни да је, иако мала, најзначајније његово дјело обновљена Црква Светог Петра Цетињског – казао је Митрополит Амфилохије.

Митрополит Амфилохије је представнику Амбасаде Руске Федерације уручио *Орден Светог Петра Цетињског* за генерала Јунуса Бекмавагијерејевича Јевкурова, предсједника Ингушетије, једне од федералних јединица у саставу Руске Федерације, којим га је на приједлог Митрополије црногорско-приморске одликовао Свети архијерејски синод СПЦ за храброст и витешку пожртвованост у одбрани правде Божје и исконског права православног српског народа 1999. лета Господњег на Косову и Метохији.

Празничну бесједу о Николају Краснову, архитекти царског руског двора, изговорио је архитекта Драго-

мир Ацовић. У умјетничком дијелу програма наступили су: Хор Цетињске богословије под управом ђакона Михаила Лазаревића, Хор *Свети новомученик Силан* из Никшића под управом Ленке Дурутовић, ученици Богословије и полазници вјеронауке са Цетиња, као и фолклорно друштво *Чувари Христове гроба* из Врлике (Далмација).

Знаменитом архитекти Николају Краснову, који је након бољшевичке револуције као избјеглица оставио велики стваралачки траг и на нашим просторима, посвећена је и изложба у крипти Саборног храма.

Академији су присуствовали епископ тимочки Иларион, амбасадор Србије у Подгорици Зоран Бингулац и представници Амбасаде Руске Федерације у Подгорици.

РАЈО ВОЈИНОВИЋ

» Скуп у Подгорици увеличали су и Чувари Христове гроба који су митрополиту Амфилохију поклонили заставу

ОДРЖАН ШЕСТИ САБОР КРАЈИШКЕ ПЈЕСМЕ

ДОК ЈЕ ДРВАРЧАНА БИЋЕ ПЈЕСМЕ

Стару крајишку народну пјесму оживјело је 25 учесника у Дрвару на традиционалном Сабору крајишке пјесме.

За Дрварчане је ово велики дан, а то потврђује многобројна публика, која је дошла са свију страна. Сабор је организовала општина Дрвар, под покровитељством председника Републике Српске Милорада Додика.

Обраћајући се присутнима, Додик је рекао да је поносан на Дрвар и ову традиционалну манифестацију, захваливши свима који су организовали и посјетили Сабор крајишке пјесме, његујући тако традицију Срба овог краја.

– Циљ ове манифестације је очување српског идентитета и традиције, али и крајишком везом јачање везе Дрвара, Грахова, Петровца и Гламоча – рекао је Додик.

Председник Српске је нагласио да ће Република Срп-

» Бука Пеџанац са унуком хармоникашем и Бајом Малим Книнцом

ска увијек бити уз српске општине у ФБиХ и да ће увијек чинити све што може да помогне Србима повратницима у ове општине.

Крајишка изворна пјесма окупила је Србе из свих кра-

јева свијета, а како кажу Дрварчани, пјеваће још много година!

Генерални медијски покровитељ Сабора крајишке пјесме је Радио-телевизија Републике Српске.

ЗАПАДНОСЛАВОНЦИ ЧУВАЈУ АНТИФАШИСТИЧКУ ТРАДИЦИЈУ

РАДНА АКЦИЈА ЗА УРЕЂЕЊЕ СПОМЕН-КОМПЛЕКСА КОД НОВСКЕ

У организацији Вијећа српске националне мањине Града Пакраца, Удружења антифашистичких бораца и антифашист Пакраца, Липика и Новске почетком новембра одржана је радна акција крчења и уређења остатака споменика и спомен-костурнице палих бораца 21. српске дивизије на Трокуту уз цесту Липик–Новска. Остаци споменика били су зарасли у шипрају, једини преостали дио споменика с равном плочом је био невидљив, а неколико хрпа бетона и камена свједоче о некадашњој грандиозности споменика. Тридесетак особа са подручја Пакраца, Липика, Новске и Гарешнице великим радом и залагањем очистили су подручје око остатака споменика, минираног 1992. године, гдје су и данас видљиви остаци бетона и арматуре овог великог дијела академског кипара Станислава Мишића.

За саму акцију није се било лако одважити због целокупне наелектрисане ситуације у овом крају, па су почетни страх и nelaгода уче-

сника били разумљиви. У истом комплексу су минирано партизански споменик и споменик погинулим хрватским војницима из овога рата све са спорном плочом са усташким поздравом пребаченом прије неколико мјесеци из Јасеновца коју чува полиција. Срећом, читаво акција протекла је без проблема било које врсте.

Замјеник градоначелнице Пакраца Никола Ивановић нагласио је како се акцијом уређења „враћа дуг нашим прецима који су се борили на овим подручјима за праведније друштво“. Ивановић је истакао наду да ће садашње друштво смоћи барем трунак праведности и наставити одржавати баш онако како се одржава 50 метара удаљени споменик бранитељима.

– Нека орах који је израстао након рушења споменика буде живи споменик једном лудом времену релативизације прошлости, а ми који данас живимо знамо, и поред закона и Устава, шта је добро, а шта зло – рекао је Ивановић.

Подручје сел око Трокута су практично празна након рата и тешко је очекивати да ће малобројно локално становништво бити у могућности одржавати и овај споменик. Касни почетак обнове и електрификације један су од разлога слабијег повратка људи на спаљена имања, па ће бити затражено од градске управе у Новској да преузме бригу око уређења и партизанског дијела споменик-комплекса.

Учесници радне акције су одлучили да орах, који је самоникао поред споменика не посијеку, него да га оставе као живог свједока, свједока колико година ће овој држави требати да се обнови споменик.

Споменик је миниран и готово у потпуности девастиран деведесетих година, бронзани елементи су украдени, а остатак структуре постамент, као и сама подземна костурница препуштени су пропадању и забору. Иста та 21. српска дивизија ослободила је 1945. године Нову Градишку, Новску и Јасеновац!

БОРО РКМАН

У БАТАЈНИЦИ ОДРЖАН ПЕТИ СКУП СРБА ИЗ СЕЛА БИЉАНЕ ГОРЊЕ (КОД БЕНКОВЦА)

Обновили Цркву Светог Ђорђа коју је подигао сердар Завиша Јанковић

Дружење Срба поријеклом из села Биљане Горње, које се налази у оквиру општине Бенковац, одржало се 30. септембра у Београду (Батајници) у ресторану До. Пету годину заредом некадашње комшије и пријатељи из овог малог села у Далмацији редовно се окупљају, да се виде, испричају, проселе, запјевају и омладина да се упознаје.

Ове године окупило се око 250 Биљанчана и како је рекао један од главних организатора, Марко Дукић, „немамо толико ни потребе да позивамо људе, већ су многи навикли да се виђамо посљедње суботе у септембру сваке године, почевши од 2012. године и сами се јављају да резервишу мјеста“.

– Дошло нас је из читаве Србије, из Краљева, Ваљева, Ниша, Неготина, Гуприје, Параћина, а највише нас има из околине Београда, Новог Сада, Сомбора и Суботице. Међу најистакнутијим гостима присутан је био отац Ђуро Скочић, први свештеник који је дошао у село после Другог свјетског рата, 1961. године. И овај пут је био са земљацима и својом бесједом подсетио их на стара добра времена – каже Дукић.

Уз усну хармонику (цинтаре) свирале су и пјевале пјесме као некада у завичају. Играло се народно коло, старијима су „саме ноге летјеле“ док су млађи гледали и трудили се да науче и ухвате „прави корак“ традиционал-

них игара овог краја. Затим је услједила права крајишка народна музика, а за добру атмосферу били су задужени Миле Делија, Јовица Пуповац и група Тронежа.

Да би дружење било беспрекорно припремљено задужен је Организациони одбор који чине Марко Дукић, Душан Матић, Миле Допућ и Гагић Душко.

– Ми нисмо званично регистровано Удружење. На идеју смо дошли прије неколико година да се не виђамо само на гробљима и сахранама, већ да се једном годишње дружимо и овим лијепим поводом и тако је почело. Читаво дружење снимимо на ЦД и ставимо на Јутијуб канал, гдје то радо гледају наши земљаци расути широм свијета, у Канади, Аустралији, Америци, Новом Зеланду – објаснио је Марко Дукић.

Говорећи о стању у самом селу, смјештеном у Равним Котарима, у сјеверној Далмацији, Марко је навео да сада у Биљанама Горњим живи

десетак породица, углавном старијих људи, а до деведесетих година је било око хиљаду становника.

– Село је било везано за задарску пољопривреду, људи су се бавили највише воћарством (бресква и грожђе) и повртарством. Због туриста у Задру се углавном обављала трговина. Данас је доле лети прилично живо и има пуно и младих људи због близине мора. На само шест километара је Каринско море – додао је Марко.

Центар окупљања у селу је Црква Св. Ђорђа за Велику Госпојину, 28. августа.

– Црква је симбол нашег окупљања и постојања. Њени темељи су изграђени 1537. г., а 1670-их година је изграђена у овом облику у каквом је данас. Изградио ју је народни сердар Завиша Јанковић, брат познатог сердара Стојана Јанковића. Те 1670. године овај крај су населила најстарија номадска племена: Дукићи, Гагићи, Лацмановићи, Остојићи и Опачићи. За њену обнову много су нам помогли наши људи из: Канаде, Аустралије, Америке и Новог Зеланда. Сакупљено је преко 20 хиљада евра за преуређење крова цркве, додатне грађевинске радове око цркве, као и обнављање ограда око гробља. Посебно смо захвални Зорану Дукићу из Аустралије и покојном Бранку Допућу из Канаде – истакао је Марко и закључио да су Биљанчани у посљедњих десет година најпоноснији што су успјешно спровели ову акцију. **ВЕСНА ВУКОВИЋ**

Свечана женска зимска ношња из Буковице

Чланица КУД-а Извор из Станишића Тијана Загорац носила је ношњу која је освојила трећу награду на десетом традиционалном фестивалу накита, ношњи и оглаваља Бисерна трава одржаном од 5. до 8. октобра 2017. године у Футогу (Новом Саду).

Овај фестивал одржао се од 5. до 8. октобра у организацији КЦ Младост из Футога под покровитељством Града Новог Сада и уз подршку Покрајинског секретаријата

за културу, јавно информисање и односе с вјерским заједницама.

У оквиру Фестивала уприличене су двије изложбе најбољих фотографија народних ношњи и оглаваља на Тргу слободе, а трећа је Говор шара – ћилими из збирке Музеја Града Новог Сада, која је посвећена српском ћилимарству и презентована је кроз двадесетак сачуваних пријерака који су прикупљени у Музеју од његовог настанка до данас. **М. ВИШИЋ**

» Слободан Амановић, професор Миле Медић и Миодраг Линта

У САЛИ НАРОДНЕ БАНКЕ ПРОМОВИСАНА КЊИГА КОБ АУТОРА СЛОБОДАНА АМАНОВИЋА ЛИБЕРА

ИСПУНИО ОЧЕВО ПРОРОЧАНСТВО

У свечаној сали Народне банке Србије 28. октобра 2017. године промовисана је друга по реду књига под називом *Коб* аутора Слободана Амановића Либерера.

— Када је 1995. године, у већ хиљаду пута описаној колони, стигао на простор Србије, аутор овог романа пожалио се свом оцу да му је жао винограда остављеног у Книнској крајини. На то му је отац одговорио: „Доћи ће виноград за тобом.” Данас у околини Београда, гдје живи, Слободан је подигао нови млади виноград и тиме се остварило очево пророчанство — испричао је помало необичну, али истиниту причу, један од уводничара, проф. Миле Медић. Он је рекао да је аутор као петогодишњи дјечак први пут видео слику Косовке Дјевојке у Дому културе у свом Врбнику и везао се за њу.

— Послужила му је као један од ликова у роману *Коб*, а ту слику покушао је пронаћи када је у родни Врбник ишао након ратних дешавања. Није је нашао. Вјероватно је неко од хрватских бојовника са задовољством згазио, не знајући да је аутор слике Хрват. Како је „виноград дошао за њим”, сличну судбину доживјела је и слика. Нацртао је сам и она је уз њега данас, а вечерас са свима нама — рекао је Медић.

ГЛАС И ДУХ КРАЈИНЕ

Осим стандардног представљања књиге, аутор се потудио да кроз видео запис присутне „прошета” његовим Врбником, мјестом гдје се „зачиње” радња романа и које се налази недалеко од

Книна. Била је то прилика да посјетиоци виде и доживе овај кршевити крај на рубу далматинског Косова и са сигурношћу лакше испрате радњу романа, за кога аутор каже да је то истинита прича, која свједочи о турбулентним временима пред, за и после Другог свјетског рата.

Други уводничар, народни посланик Миодраг Линта рекао је да Слободан Амановић на најбољи начин својим опусом даје важан допринос да се и у Србији чује глас Крајишника и осјети дух Крајине.

— Изузетно ми је драго да се још једном потврдило да имамо истакнуте крајишке ствараоце који на највишем умјетничком нивоу афирмишу западни дио српства и ја се Слободану због тога веома захваљујем — рекао је Линта, наводећи да и поред свега онога што смо доживјели не одустајемо од тога да на прави начин презентујемо „нашу Крајину”.

Линта је рекао да се он и Амановић познају неколико година, да је срећан што је и сам дао скроман допринос овој промоцији.

— Књига *Коб* ће још већи значај да има у наредним годинама и деценијама и зато ми је привилегија бити овдје — рекао је Миодраг Линта.

Представљајући уводничара професора Медића, аутор је рекао да је он један од криваца који га тјера да „спаси душу и ствари од заборава”.

— Професор Медић се не бави само писањем већ и ликовном критиком, а у најновије вријеме написао је српски рјечник са десет хиљада наших ријечи, умје-

сто којих ми користимо стране изразе — рекао је Амановић и најавио скорашњу промоцију овог рјечника.

СНАГА И МУДРОСТ ЖИВОТА

Опширно образлажући готово сваки лик из књиге *Коб* професор Медић је истакао да ово дјело представља нови корак у Амановићевом књижевном дјелу.

— Мој утисак и моје сазнање је такво да је овим дјелом достигао висине које је Симо Матавуљ исказао у својим приповјеткама и свом роману *Бакоња фра Брне*. Ту мислим да аутор приказује људе стварно онаквим какви су били, али да, исто тако, има жешћину и вољу да брани свој род, онако како је то радио Петар Кочић. Истовремено, Слободан зна да буде шеретски расположен, као што је то умјео у неким својим причама Бранко Ђопић — рекао је Миле Медић.

Медић сматра да се особине ауторовог књижевног рада ослањају на његове личне. То су снага, драма, мисао, слутња, душа, језик...

— И у сликарству и у књижевности, дјела Слободана Амановића имају снажан драмски набој. Унутрашња снага његове личности сама по себи доноси драмске сукобе. У његовом сликарству и приповиједању судара се и мири човјек са човјеком, народ с народом, природа с човјеком и човјек с природом — рекао је Медић.

Иако је по вокацији сликар, Слободан Амановић је прије овог дјела написао роман *Посљедњи смоквин лист*, а на овој промоцији најавио је нови роман *Деворни*.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ВETERАНИ УСПЈЕШНО ЗАВРШИЛИ ФУДБАЛСКУ ПОЛУСЕЗОНУ

ФК Крајишник граби ка вишем рангу

ФК Крајишник из Београда успјешно је завршио полусезону на шестом мјесту лиге Ветерана након XIII кола јесењег дијела првенства на подручју града Београда. Овим поводом одржана је свечана сједница Скупштине клуба 3. новембра у ресторану *Велебити* у Београду. На Скупштини је закључено да је ова полусезона једна од најбољих у протеклим неколико сезона, с обзиром да се, након испадања из Друге па потом и Треће лиге, поново указала прилика за виши ранг. Председник Драган Остојић нагласио је да играчи заслужују сваку похвалу како у игри тако и фер плеј понашању.

Секретар Милош Врањковић је рекао да је клуб ове године измирио сва дуговања према крвнорној организацији — Удружењу ветерана фудбалских клубова Београда, за шта се захвалио *Савезу Срба из региона*, који је помогао клуб у границама својих могућности.

Скупштини је присуствовао и председник *Савеза Срба из региона* и замјеник председника Одбора за дијаспору и Србе у региону у Скупштини Србије Миодраг Линта. Њему је овом приликом председник ФК Крајишник Драган Остојић уручио заставу клуба. Након тога дружење је настављено уз музику, пјесму и скромну закуску.

Присутни су били чланови Скупштине: Драган Остојић, Милош Врањковић, Небојша Цвјетковић, Ненад Боројевић, Миленко Кретић, Дејан Ивановић, Милија Бојановић, Ђорђе Радић, Драган Ковач, Момчило Попић, Предраг Филиповић, Драгослав Вучић, Милан Илијашевић, Младен Илијашевић, Томислав Томић, Драгомир Бугарин, Дејан Шаловић, Саша Урошевић, Горан Јовановић, Предраг Дмитровић. Оправдано су били одсутни: Слободан Мађар, Горан Станковић и Далибор Вундук. **ВЕСНА ВУКОВИЋ**

ДЈЕЧАК ИЗ АУСТРАЛИЈЕ ПОКАЗАО ЗАВИДАН ТАЛЕНАТ НА СВЈЕТСКОМ ПРВЕНСТВУ У БОЋАЊУ

Далматински гени боћара Негована Новаковића из Аустралије

На свјетском такмичењу у боћању до 14 година одржаном у Монаку од 13. до 15. октобра 2017. године Србија није имала представника. Међутим, као да јесте. Аустралију је представљао Негован Новаковић (12), чији су родитељи поријеклом са наших простора. Наиме, отац Ненад родом је из Задра, а мајка Тања из Ниша.

Негован је такмичење у Монаку искористио као прилику да са оцем Ненадом допатује мјесец дана раније из далеке Аустралије и обиђе многобројну родбину и пријатеље у Србији, Републици Српској и Далмацији. Највише времена је провео у Београду, Батајници и Панчеву у коме су након одласка из Задра Новаковићи живјели.

Негован ће памтити и прославу свог 12 рођенда-

» Тренер Џорџ Милић, Негован Новаковић и Ева Шобле

на, који је прославио са родбином и пријатељима у Београду. На путу до Монака Негован је обишао очево родно мјесто Задар, као и огњишта и гробове прадедова у Бјелини код Бенковца и Зеленграду код Обрвца.

У Риједи на Чавлима одиграо је неколико припремних тренинга у боћању са партнерком Евом Шобле и тренером Џорџом Милићем. Под утисцима из родног краја, помало и физички уморан,

Негован на првенству у боћању до 14 година у Монаку у јакој конкуренцији освоја 7. мјесто. По повратку из Монака обишао је и мамин Ниш, а највећа награда била је посјета мечу *Црвена звезда — Арсенал*.

Негован се истакао на јуниорском првенству Азија—Океанија одржаном од 7. до 9. априла 2017. године у Мелбурну, на коме је у категорији до 14 година освојио три злата и сребро. **ВЛАДИМИР ГАГИЋ**

ФОТО ВЕСТ

» ЗНАМО СВОЈЕ КОРИЈЕНЕ: У новосадском ресторану „Книн” 28. октобра 2017. године по други пут се скупила крајишка омладина и уз угру и пјесму подсјетила завичаја својих предака (ФОТО: ЛЕГЕНДА КРАЈИНА)

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак „Српског кола“ на кућну адресу довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/66 13 600**
Радно вријеме: Понедељак, сриједи и петак од 9 до 16, а уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

У СУБОТИЦИ ОДИГРАНА ЗАВРШНИЦА ДРУГОГ ЗАВИЧАЈНОГ КУПА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

» Искористили предност домаћег терена: Република Српска Суботица

» ДОСТОЈНИ ВЕЛИКОГ ФИНАЛА: Екипа Дрина ривер

Суботичани освојили пехар

У Хали спортова финалним утакмицама 19. септембра завршен је други по реду Завичајни куп Републике Српске у Србији у малом фудбалу. Одигране су финални мечеви у категоријама пионира, сениора и ветерана. Такмичење је почело у мају, а у борби за побједнички пехар учествовало је 186 екипа са 2.000 играча из Србије и Републике Српске, да би се у завршницу пласирало шест најбољих у категоријама пионира, сениора и ветерана.

Госте је у име домаћина поздравео Милорад Ђопић, председник Завичајне заједнице Републике Српске у Суботици. Свечано финале Купа пригодном бесједом отворио је Драган Јаћковић, помоћник министра за спорт у Влади Републике Српске, који је, поздрављајући све присутне, захвалио учесницима, удру-

жењима, организаторима, донаторима и свим људима који су допринијели да се по други пут ово такмичење успјешно организује у Србији.

Побједник у категорији пионира је *Дрина* из Вишеграда, која је савладала *Српску* из Београда са 1:0. Прво мјесто освојили су ветерани екипе *Борике* из Нове Пазове, уз убједљиву побједу над *Српском* из Београда од 8:2, док је у сениорској конкуренцији освајач купа Завичајна заједница Републике Српске из Суботице, која је надиграла *Дрину ривер* из Београда и славила тријумф од 5:2.

По окончању утакмица услиједила је свечана церемонија додјеле пехара и медаља екипама, као и признања најбољим појединцима.

Након спортског дијела у Хали спортова учесници су се преселили на дружење у ресторан *Сиаршак*.

НАЈБОЉИ ПОЈЕДИНЦИ

За најбоље играче проглашени су: Горан Рацковић, ветерани *Борике* Нова Пазова, Марко Шушњар, пионери *Дрина* Вишеград и Стево Копоња, сениори *ЗЗРС* Суботица. Најбољи голмани су: Вукашин Драшковић, пионери *Српска* Београд, Бранко Љаљић, ветерани *Борике* Нова Пазова и Миљан Радмановић, сениори *Дрина ривер*. Први стријелци турнира су: Жељко Бакмаз, ветерани *Српска* Београд, Вељко Пражић, пионери *Српска* Београд и Реља Хрњак, сениори *Дрина ривер*.

» УБЈЕДЉИВО ДО ТИТУЛЕ: Ветеране из Нове Пазове појачао је и председник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић

» ЗАДОВОЉНИ СРЕБРОМ: Ветерани Српске из Београда нису могли више од финала

ПИОНИРИ

СРПСКА БЕОГРАД - ДРИНА ВИШЕГРАД 0:1 (0:0)

Стријелац: Марко Шушњар *СРПСКА*: В. Драшковић, Бранић, Хелц, Илијевски, Циврић, Ђорић, Андријић, Пражић, С. Драшковић, Паић. *ДРИНА*: Крсмановић, Дувњак, Шушњар, Јовандић, Баранац, Благојевић, Митровић.

ВЕТЕРАНИ

СРПСКА БЕОГРАД - БОРИКЕ НОВА ПАЗОВА 2:8 (0:5)

Стријелци: Брековић, Золочкар (*Српска*), а Боројевић 2, Живић 2, Ратковић, Тепавчевић 2, Јанчевски (*Борике*) *СРПСКА*: Томић, Кнежевић, Матовић, Бакмаз, Костић, Зорић, Гачић, Бурушић, Црномат, Сушић, Золочкар, Угреновић, Брековић. *БОРИКЕ*: Љаљић, Рацковић, Јакшић, Стејић, Живић, Боројевић, Тепавчевић, Шошо, Дудић, Радиновић, Јанчевски.

СЕНИОРИ

ДРИНА РИВЕР БЕОГРАД - ЗЗ РЕПУБЛИКА СРПСКА СУБОТИЦА 2:5 (1:2)

Стријелци: Недељковић, Б. Поповић (*Дрина ривер*), Жарковић, Поповић 2, Грубор, Копоња (*ЗЗРС* Суботица) *ДРИНА РИВЕР*: Радмановић, Милосављевић, Б. Поповић, М. Поповић, Хрњак, Недељковић, Анђелковић, Стојковић, Сабовљев, Кузман, Војиновић. *ЗЗ Република Српска* Суботица: Секулић, Ковач, Дошлов, Грбић, Неђић, Грубор, Копоња, Поповић, Баук, Арежина, Дамјановић, Жарковић.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ:
WWW.SUBOTICA.COM

» ШУШЊАР ЗА ТИТУЛУ: Један гол је био довољан да пехар заврши у Вишеграду

» СРЕЋА ОКРЕНУЛА ЛЕЂА: Пионери Српске из Београда